

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

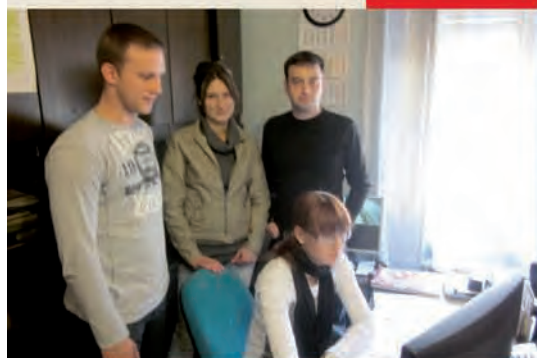
ISSN 1451-4257
9 771451 425001 >

BROJ
472

Subotica, 13. travnja 2012. Cijena 50 dinara

SONTA-MUKE RADNIČKE

MLADI DSHV-A
NA IZBORNIM LISTAMA

10. PUT OBIJENA
CRKVA U SOMBORU

CESID O IZBORIMA

INTERVJU
JOSIP ANIŠIĆ

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Energetska platna kartica

ŠTEDI NOVAC I ENERGIJU

infoTelefon
021 488 4452
www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

SGINTERNET

brz

moćan

stabilan

jeftin

prvi u
gradu

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORĐEV PUT 2 TEL: 024 555-465

СРЕЋАН УСКРС !
SRETAN USKRS !
KELLEMES HÚSVÉTI
ÜNNEPEKET KÍVÁNUNK !

ЈКП «Водовод и канализација» Суботица
JKP «Vodovod i kanalizacija» Subotica
Vízművek és Csatornázási Kommunális Kővállalat Szabadka

Ni samostalno, ni zajedno

Sigurna sam da mnogi naši čitatelji ove predizborne tjedne provode, među ostalim, gledajući brojne duele, nastupe, predstavljanje stranaka i kandidata s raznih lista koji se natječu na ovogodišnjim izborima. Brojni su kandidati i stranke i u ovogodišnjoj izbornoj utrci, a u njoj sudjeluju i dvije stranke s hrvatskim predznakom, ali – nijedna ne nastupa samostalno. A pogotovo ne zajedno.

Starija i utjecajnija stranka Demokratski savez Hrvata u Vojvodini dio je koalicije koja podržava listu »Izbor za bolji život – Boris Tadić«. Mlađa stranka, dosad bez predstavnika u predstavničkim tijelima, Demokratska zajednica Hrvata dio je pak koalicije šest nacionalno-manjinskih stranaka.

Zasada su programi i politike koju ove stranke namjeravaju voditi u pogledu ostvarivanja boljeg položaja hrvatske nacionalne manjine slabo vidljivi u medijskom prostoru. Vidljiv je jedino njihov odnos spram jedne od dvije najveće stranke u Srbiji – Demokratskoj stranci.

Stav DSHV-a je da Koalicija »Izbor za bolji život« jedina iza sebe ima postignute rezultate na kojima gradi kampanju, a ovih dana su potpisali i koalicijski ugovor o potpori predsjedničkom kandidatu Borisu Tadiću. DSHV ocjenjuje da Tadić ima najozbiljniji i najperspektivniji program s realnim šansama pobjede na izborima, a kao glavni adut ističu da je u proteklih nekoliko godina susretima s hrvatskim predsjednikom Ivom Josipovićem pridonio rješavanju problema u odnosima Beograda i Zagreba.

S druge strane, DZH kao i drugi predstavnici nacionalno-manjinskih stranaka udruženih u koaliciju »Sve zajedno« zamjeraju DS-u zlorabljenje nacionalnih manjina i nacionalno-manjinskih vijeća za svoje »usko stranačke interese«, jer su za pokrajinske izbore najavili i sudjelovanje predstavnika nacionalno-manjinskih vijeća na svojoj listi.

Sve u svemu, zasad smo čuli argumente pro i kontra DS-a, a s obzirom da se očekuje ozbiljnija promidžbena kampanja ovog i narednih tjedana očekujemo da ćemo čuti nešto više i o programima usmjerenim ka poboljšanju položaja hrvatske manjine u Srbiji.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Na Uskrs obijena crkva Svetog Križa u Somboru

DESETO OBIJANJE - PRIČINJENA MATERIJALNA ŠTETA.....7

TEMA

Mladi članovi DSHV-a na izbornim listama

ANGAŽMAN MLADIH JE VITALAN INTERES.....8-9

Smanjen broj stanovnika u somborskim selima

U POTRAZI ZA POSLOM I BOLJIM ŽIVOTOM.....14-15

INTERVJU

Josip Anišić, direktor Zemljoradničke zadruge »Salaš« iz Subotice

I SAMI SNOSIMO KRIVNJU ZA LOŠE STANJE.....12-13

SUBOTICA

»Vodeni ponediljak« u Subotici

MLADI ČUVAJU MIRIŠLJAVI OBIČAJ.....21

DOPISNICI

Uz 100 dana štrajka sončanskih tekstilki

MUKE RADNIČKE.....24-25

Višegodišnje propadanje Radio Sombora poslije neuspjele privatizacije

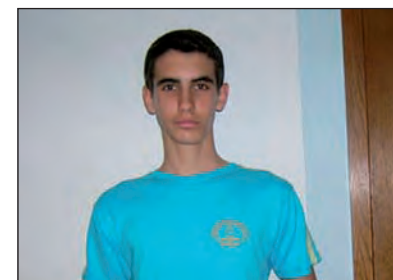
REGIONALNI RADIO BEZ RIJEŠENOG STATUSA.....27

KULTURA

Deset godina od smrti Branka Jegerića
PJESNIK, HODOČASNIK....32-33

SPORT

Miran Kujundžić, odbojkaš

VELIKI USPJEH49

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2012.

DSHV podržava Borisa Tadića

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić* potpisao je 5. travnja u Beogradu koalicijski ugovor s Demokratskom strankom, Socijaldemokratskom partijom, Ligom socijaldemokrata Vojvodine, Demokršćanskom strankom Srbije i Partijom Zeleni Srbije o podršci DSHV-a predsjedničkom kandidatu *Borisu Tadiću*.

»DSHV smatra da na sljedećim predsjedničkim izborima Boris Tadić ima najozbiljniji i najperspektivniji program s realnim šansama pobjede na izborima. Također, DSHV upozorava da je Boris Tadić u proteklih nekoliko godina susretima s hrvatskim predsjednikom *Ivom Josipovićem* pridonio smanjivanju napetosti u regiji i otvaranju puta rješavanju problema na razini Beograd – Zagreb«, navodi se u priopćenju ove stranke.

KAMPANJA U BAČKOJ I SRIJEMU

Predizborne konvencije DSHV-a

U povodu predstojećih izbora u Republici Srbiji, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini započeo je ovoga tjedna s održavanjem predizbornih konvencija stranke u mjestima Bačke i Srijema.

Prva predizborna konvencija stranke održana je u utorak u Sonti, a kampanja je nastavljena konvencijama u Žedniku i Đurđinu, održanim u srijedu 11. travnja.

Kampanja se nastavlja konvencijama u Srijemskoj Mitrovici (Hrvatski dom, 17. travnja), Bačkom Monoštoru (Dom kulture, 20. travnja), Maloj Bosni i Tavankutu (24. travnja), a završava se velikom konvencijom u Subotici (KTC, 27. travnja).

DEMOKRATSKA ZAJEDNICA HRVATA

Demokratska stranka zlorabi nacionalna vijeća

Pozivom da nacionalne manjine glasuju za njih jer su nacionalna vijeća dala potporu njihovoj izbornoj listi, Demokratska stranka dovodi u zabludu biračko tijelo zlorabeći nacionalna vijeća za svoje uske stranačke interese, smatra Demokratska zajednica Hrvata.

»Nacionalna vijeća nemaju tu vrstu ingerencija, njihova ovlast isključivo je apolitična i odnosi se na sfere obrazovanja, kulture,

informiranja i službene uporabe jezika i pisma. Pošto se u nacionalnim vijećima nalaze ljudi koji su većinom poslušnici i članovi DS-a, samim tim ne mogu zastupati ni interese svojih naroda, kao ni interese zajednice koju bi trebalo da predstavljaju i vode ka očuvanju njezina nacionalnog identiteta. S ovakvim njihovim postupkom nanijeli su neprocjenjivu štetu svima nama, kako građanima tako i kulturnim i drugim udrugama koje svojim radom i požrtvovanošću teže k boljitku života svih građana i pripadnika naroda koji žive na našim područjima«, navodi se u priopćenju DZH te apelira na građane i pripadnike nacionalnih manjina da »ne nasjedaju na provokacije i malverzacije DS-a i njihovih poslušnika«.

Inače, Demokratska zajednica Hrvata je koncem ožujka počela s prikupljanjem potpisa za predstojeće izbore na sve tri razine vlasti. Prikupljanje i ovjera potpisa vrši se u Domu DZH-a, u ulici Age Mamužića broj 5. DZH na ove izbore ide u koaliciji »Sve zajedno« koja okuplja više stranaka nacionalnih manjina.

PRIOPĆENJE RESORNOG MINISTARSTVA

Dva neradna dana za Uskrs

Za uskrsne praznike neradni dani u Srbiji su danas (petak 13. travnja) i ponedjeljak 16. travnja, priopćilo je Ministarstvo rada i socijalne politike. U priopćenju se navodi da se uskrsni blagdani praznuju od Velikog petka do drugog dana Uskrsa. Prvi radni dan je u utorak, 17. travnja.

Suradnja između Vlade AP Vojvodine i Olimpijskog komiteta Srbije

Povodom višegodišnje suradnje između Vlade AP Vojvodine i Olimpijskog komiteta Srbije, a u svjetlu potpisivanja ugovora o sufinanciranju aktivnosti Olimpijskog komiteta Srbije za pripreme i sudjelovanje vojvođanskih sportaša na Olimpijskim igrama u Londonu 2012. godine, u ponedjeljak 9. travnja je u Klubu poslanička Skupštine AP Vojvodine organiziran prijam za njih.

U prisustvu predsjednika Vlade AP Vojvodine dr. *Bojana Pajtića*, predsjednika Olimpijskog komiteta Srbije, *Vlade Divca* i pokrajinskog tajnika za sport i mladež *Modesta Dulića* svečano su uručeni i ugovori o stipendiranju mladih sportskih talenata Vojvodine.

Programom stipendiranja obuhvaćeno je 50 najtalentiranijih sportaša i sportašica iz olimpijskih sportova, kadetskog i juniorskog uzrasta (14-20 godina). Prijmu su nazočili i njihovi treneri, kao i predstavnici granskih sportskih saveza i neki od sportaša koji su ostvarili normu za Olimpijske igre u Londonu.

PUTUJTE S JP »SUBOTICA-TRANS« NA MEĐUNARODNOJ LINIJI:

SUBOTICA-NOVI SAD-ZAGREB I OSTVARITE ZNAČAJNE POPUSTE.

POLASCI U 8,00 h SVAKOG DANA IZ SUBOTICE I ZAGREBA.

CIJENA KARATA:

DJECA DO 6 GODINA – VOZE SE BESPLATNO.

DJECA OD 6-12 GODINA (POPUST OD 50%) – 1.425,00 DINARA

OSTALI:

JEDAN SMJER – 2.850,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 15%) – 4.845,00 DINARA.

STUDENTI:

JEDAN SMJER (POPUST OD 20%) – 2.280,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 30%) – 3.990,00 DINARA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

13. travnja 2012.

NA USKRS OBIJENA CRKVA SVETOG KRIŽA U SOMBORU

Deseto obijanje, pričinjena materijalna šteta

U noći između Velike subote i Uskrsa obijena je crkva Svetog Križa na Velikom katoličkom groblju u Somboru. Pričinjena je materijalna šteta jer su obijena vrata, rabacane i ispreturane stvari, obijene kase za priloge vjernika u crkvi i razbacane hostije. »Za šest godina, koliko sam ovdje župnik, ovo je deseti put da se obija crkva. Samo od Božića ovo je četvrti slučaj. Sada na Uskrs, a slično se dogodilo i na Božić, pa na drugi dan Božića misu nismo ni mogli održati u crkvi, kaže župnik, vlč. Marinko Stantić i dodaje da počinitelji nikada nisu otkriveni. On također ističe da je već nekoliko puta podnosio zahtjeve Mjesnoj zajednici da se postavi osvjettljenje oko crkve, ali bezuspješno. O trošku crkve na prozore su postavljene rješetke

kako bi se crkva koliko-toliko zaštitila.

Odmah po prijavi ovog kaznenog djela, u crkvu su stigli načelnik Policijske uprave Sombor Saša Dmitrašinović, gradonačelnik Sombora Nemanja Delić i predsjednik Skupštine grada Siniša Lazić. Počinitelja kaznenog djela policija je otkrila još isti dan. »Kao počinitelj identificiran je Duško B. (23) iz Sombora i protiv njega će biti podnesena kaznena prijava u redovitom postupku.

»Riječ je kaznenom djelu teške krađe, a motiv je koristiljublje. Inače, policija je preventivno pojačala ophodnju svih vjerskih objekata uoči uskrasnih blagdana i na sreću ovo je bio jedini eksces koji se dogodio u Zapadnobačkom okrugu«, kaže načelnik Dmitrašinović.

Z. V.

PUŠTENA U RAD TVORNICI ZA PROIZVODNJU PELETA

Vasin: Da Hrtkovci budu poznati po dobrom

Pokrajinski tajnik za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova Miroslav Vasin je u srijemskom selu Hrtkovci, u Općini Ruma, pustio u rad tvornicu za proizvodnju peleta »Angler«.

»Način na koji je podignuta ova tvornica, a radi se o pravoj 'greenfield' investiciji, jer je prije dvije godine na ovom mjestu bila samo seoska poljana, mogao bi biti pravi recept i za druge sredine i druge investicije. Svi sudionici u procesu realizacije ulaganja – od mjesne zajednice koja je osigurala zemljište i dio infrastrukture, općine koja je ažurno osigurala svu neophodnu dokumentaciju i pokrajinske Vlade koja je pripremila subvencije u iznosu od 130 tisuća dinara za oko 25 uposlenih – na najbolji način su uradili svoj dio posla«, kazao je Vasin te dodao kako su Hrtkovci »nažalost zbog zbivanja devedesetih godina prošlog stoljeća bili dio jedne loše priče, ali danas smo se potrudili i učinili da ovo selo bude poznato po dobrom, po ovoj tvornici i po još dvije koje će također ovdje biti podignute, u seoskoj mini-industrijskoj zoni, a realizacija prve od njih – tvornica hrane za pse već je u pripremi«. Uz pokrajinskog tajnika, gosti svečanosti bili su predsjednik Općine Ruma Goran Vuković kao i brojni uzvanici i mještani sela. Kamen-temeljac za ovu tvornicu koja proizvodi pelete na bazi bio-mase, od drvnih i biljnih otpadaka, bio je postavljen u kolovozu 2010. godine, a proizvodnja ovog ekološki ispravnog i kvalitetnog proizvoda treba iznositi oko 30 tisuća tona godišnje.

BUDIMSKI EPISKOP SPC-A LUKIJAN

Normalno je da papa obiđe vjernike u Srbiji

Budimski episkop Srpske pravoslavne crkve Lukijan izjavio je za novosadski list »Dnevnik« da rimski papa ima odgovornost za vjernike u Srbiji i da samim tim »ništa nije normalnije nego da ih obiđe«, prenosi agencija Beta.

»Jako bi tužno bilo ako bi netko zabranio našem patrijarhu da ode u neki kutak svijeta i posjeti svoje vjernike. Istim tim očima gledam i kada bi netko rimskom papi zabranio da obiđe vjernike u Srbiji«, rekao je Lukijan.

»On ima brigu i odgovornost za te ljude i ništa mi nije normalnije nego da ih obiđe«, kazao je Lukijan.

Dodao je da je »druga priča« kako bi taj posjet bio realiziran i bi li papa dolazio i kao šef države Vatikan.

»Ali, kao što se naši pravoslavni vjernici raduju kada ugoste patrijarha koji se za njih moli Bogu, tako bi se i rimokatolici u Srbiji sigurno radovali kada bi ih posjetio papa«, kazao je Lukijan.

MLADI ČLANOVI DSHV-A NA IZBORNIM LISTAMA

Angažman mladih je vitalni interes

Činjenica da je veliki broj mladih članova DSHV-a na izbornim listama pokazuje afirmativan odnos vodstva naše stranke prema mladima, kaže jedan od naših sugovornika Siniša Skenderović

Često možemo čuti kako su mladi pasivni u području politike i da ne poduzimaju ništa. Uključenje i angažman mladih u društvene procese sigurno treba biti jedan od vitalnih interesa i države i političkih stranaka. Ne zbog aktualne krilaticе da na mladima krediti ostaju, nego zbog činjenice da su mladi društveni potencijal. Ne treba puno pameti da se ustvrdi kako su za razvoj društva mladi osobito važna skupina, a da nisu baš svi političari pali s Marsa, dokazuje i kandidatura većeg broja mladih članova DSHV-a na izbornim listama, što se posebno, glede kandidata ove stranke, odnosi na izbornu listu »Za bolji život – Boris Tadić« za izbore vijećnika u Skupštini grada Subotice.

S Josipom Vojnić Tunić, Kristinom Vukov, Ivanom Ušumovićem, članovima Mladeži DSHV-a, kao i s predsjednikom pomlatka ove stranke Sinišom Skenderovićem, koji su među ostalima na listi kandidata DSHV-a na proporcionalnoj listi DS-a za izbore vijećnika na subotičkoj lokalnoj razini, razgovarali smo o aktualnim problemima u gradu, dakle o pitanjima njihove i naše budućnosti.

SUODLUČIVANJE MLADIH O POLITIČKIM PITANJIMA

»Činjenica da je velik broj mladih članova DSHV-a na izbornim listama pokazuje pozitivnu diskriminaciju vodstva naše stranke prema mladima. Na 11. redovitoj i izbornoj skupštini stranke održanoj u veljači, bio je veliki broj mladih delegata, a izabran je i veći broj mladih u vodstvo stranke. Veliki broj mladih je na izbornim listama i to pokazuje povjerenje koje ima

vodstvo stranke glede mladih. Imam četiri godine iskustva kao vijećnik u lokalnoj samoupravi i to iskustvo mogu prenijeti mojih kolegama, budućim vijećnicima. Naravno, to je drukčiji oblik političkog rada nego kada su u pitanju aktivnosti Mladeži naše stranke, drukčija je problematika, rasprave i kontakti. Politička praksa vijećnika u lokalnoj samoupravi omogućit će mladim članovima DSHV-a da stječu iskustvo«, kaže Siniša Skenderović, a Josipa Vojnić-Tunić naglašava da su se mladi koji su na izbornim listama dokazali u proteklom periodu svojom energijom, zalaganjem i radom u stranci i u hrvatskoj zajednici, te da je ova lista kandidata važna, jer predstavlja novu snagu i svježe ideje za buduću rad stranke, Skupštine grada Subotice, kao i za budućnost ovdašnje hrvatske zajednice.

Među ostalim, razgovor o perspektivama razvoja i ekonomiji pokazuje da se kandidiranje mladih ne odnosi samo na njihovu buduću političku praksu u odlučivanju o sektorskim pitanjima – mladih za mlade, nego takva kandidatura omogućuje suodlučivanje mladih o svim političkim pitanjima, u ovome slučaju, polazeći od razine lokalne zajednice.

»Na ove lokalne izbore koalicija 'Izbor za bolji život – Boris Tadić' izlazi s konkretnim rezultatima koji su ostvareni u proteklom periodu. Najveći problem u gradu jest nezaposlenost, ali su ostvareni rezultati i pomaci glede rješavanja nezaposlenosti u Subotici«, ističe Siniša Skenderović.

»Prije dvije godine osnovano je poduzeće 'Privredno-tehnološki parkovi', koje se stara za privlačenje investicija i za uređenje gradskog građevinskog

zemljišta. Veoma je značajno što je formirana Industrijska zona u Malom Bajmoku, a to znači nastavak trenda otvorenja novih radnih mjesta. Dakle, govorim o postignućima u području gospodarstva, koja su ostvarena u prethodnom periodu, dok je na vlasti u gradskoj Skupštini, do ovih izbora, koalicija 'Za europsku Suboticu', čiji je dio i vijećnička skupina DSHV-a. Investitori pomažu smanjenju nezaposlenosti u Subotici. Primjerice, sklo-

akcijski plan zapošljavanja, na osnovi kojega će iz gradskog proračuna biti izdvojena sredstva za subvencioniranje poslodavaca za otvorenja novih radnih mjesta«.

POKRENUTI PRERAĐIVAČKE POGONE

U našem razgovoru nije mogla izostati tema o poljoprivrednoj proizvodnji, zbog brojnih problema s kojima se suočavaju

Ivan Ušumović, Kristina Vukov, Siniša Skenderović i Josipa Vojnić-Tunić

pljen je ugovor s talijanskom tvrtkom 'Kaledonija', gradit će se tvornica u kojoj će posao dobiti oko 1000 Subotičana, u Industrijsku zonu stigao je i austrijski 'Swarovski', dok tvrtka 'Siemens' proširuje pogone. Trend privlačenja investicija će se uspješno nastaviti, stvoreni su uvjeti za investitore, a to je postignuto tako što se inozemnim tvrtkama osiguravaju površine gradskog građevinskog zemljišta u Industrijskoj zoni u Malom Bajmoku, a dokumentacija za izgradnju pogona se dobiva brzo. Također, vijećnici su usvojili, početkom ove godine, Lokalni

seljaci. Ivan Ušumović naglašava da bi prije svega bilo važno da se poljoprivredni proizvodi ne uvoze.

»Poljoprivrednici ovdje proizvode, imaju svoje usjeve, a uvoz poljoprivrednih proizvoda praktički uništava seljake, jer je u Europskoj Uniji poljoprivredna proizvodnja subvencionirana. Tamošnji proizvođači nemaju gubitke, čak i da unište godišnje usjeve. Ovdje je uvijek pitanje je li seljak na nuli ili je u minusu ili je možda malo zaradio uz puno truda. Trebalo bi obustaviti taj prekomjerni uvoz sirovina i proizvoda da bi naši seljaci

moгли isplivati na neko tržište s boljim statusom. Trebamo se bazirati na lokalnu poljoprivrednu moć, Vojvodina je žitnica i trebalo bi poljoprivredne proizvode izvoziti, a ne uvoziti. To je naravno strategija o kojoj se odlučuje na republičkoj razini, a što se tiče Subotice, treba inzistirati na otvorenju što više prerađivačkih pogona, koji bi trebali biti otkupljivači lokalne poljoprivredne robe. Znamo da nam ovdje nedostaje prerada mesa, povrća i voća. Dobra je praksa subotičkog gradskog Fonda za razvoj poljoprivrede, otvoreni su natječaji, kamatna stopa iznosi 2 posto, što je znatno niže od tržišnih kamata kod poslovnih banaka. Gradski fond za razvoj poljoprivrede plasira sredstva za nabavu mehanizacije, priplodnog materijala, opreme za stočarsku proizvodnju i adaptaciju farmi.

Ivan Ušumović kaže da je dobro što poljoprivrednici koji namjeravaju širiti proizvodnju ili obnavljati mehanizaciju i ove godine imaju potporu gradskog Fonda za razvoj poljoprivrede, ali i ističe da postoji doza straha kod seljaka od podizanja kredita, jer je sutrašnjica poljoprivrednih proizvođača uvijek nepoznanica.

RUŽNO »PLAKATIRANJE« GRADA

Govoreći o komunalnim problemima, Kristina Vukov kaže da je dobro što je komunalna policija na raspolaganju Subotičanima.

»Građani od komunalne policije očekuju mnogo i dobro je što je osnovana, ali mislim da Subotičani zasad nisu dobro informirani što ta policija zapravo treba raditi, koje su joj nadležnosti, dakle, trebalo bi poraditi na informiranju građana o nadležnostima komunalne policije. Predizborno je vrijeme i doista zasmeta što se stranački plakati lijepe na pročelja, ograde, trafo-stanice. To narušava izgled grada i djeluje prenapadno. Gdje god se okreneš, svugdje su stranački plakati. Mislim da bi i na to trebala reagirati komunalna policija. Ti se plakati i cijepaju,

pa se stvara dodatno smeće na subotičkim ulicama«.

Josipa Vojnić-Tunić također kaže da je osnivanje komunalne policije dobar potez sadašnje vlasti u Subotici.

»Međutim, smatram da njihova služba ne raspolaže dovoljnim brojem zaposlenih – 21 komunalni policajac nije dovoljan za teritorij grada koji ima 150.000 stanovnika. Naravno, podržavam osnutak ove službe, ali mislim da joj tek predstoji veliki posao, jer je od početka rada proteklo tek osam mjeseci. Možemo vidjeti kako je u ovo predizborno vrijeme u tijeku 'plakatiranje' našeg grada. Od 2004., otkako sam aktivna u stranci, DSHV nema praksi lijepiti plakate bilo gdje u gradu, a pogotovo ne na neprijemljenim mjestima. Prije svega, to je zabranjeno Zakonom o oglašavanju, a predstavlja i svojevrsno ruženje našeg lijepog grada. Sramota je što gotovo svake sedmice osvanu novi plakati preko starih i što to nitko u ovom gradu ne sankcionira.

podsjecam, za vrijeme izvanredne situacije bila okovana snijegom i ledom. Grad je i potez Somborskog puta do Buvljaka, Maksima Gorkog, Prvomajska ulica, itd. Zar treba educirati građane kako da čiste ispred svojih kuća i zgrada? Krivnja je na građanima, isto koliko i na službama JKP 'Čistoća i zelenilo'. Smatram da nema dovoljno kanti za otpatke po gradu, niti je dobar raspored kontejnera, a fale nam i posebni kontejneri za razvrstavanje otpada u cilju reciklaže«.

ZAJEDNIČKI RAD NA RAZVOJU GRADA

DSHV u tekućem mandatu u subotičkoj Skupštini ima šest zastupnika. Siniša Skenderović kaže da je uvjeren kako će se taj broj vijećnika povećati nakon ovih izbora, jer će glasači prepoznati uloženi rad u prethodne četiri godine.

»U radu su se događale i poneke pogreške, ali konkretni rezultati su vidljivi. Mislim prije

u cilju približavanja Europskoj Uniji, dakle mogućnost sinergije domaćih politika s europskim. Treba raditi zajednički na razvoju našeg grada«.

Josipa Vojnić Tunić kaže da očekuje uvjerljivu pobjedu koalicije »Izbor za bolji život – Boris Tadić«, zbog rezultata rada, osobito u posljednje dvije godine.

»To je koalicija koja je trenutno na vlasti u Subotici i koja je osnovala i s mrtve točke pokrenula Industrijsku zonu u Malom Bajmoku i dovela mnoštvo investitora u naš grad. Na nesreću, rezultate je umanjila velika ekonomska kriza koju nitko nije mogao predvidjeti i koja je paralizirala mnoge zemlje u regiji, a mi smo ipak radili svo ovo vrijeme, koliko smo god mogli, na ostvarenju zacrtanih planova i projekata. Tako su u naš grad došli svjetski poznati brendovi, primjerice 'Siemens', 'Continental', 'Norma group', 'Dunkermotoren', a to je tek početak ostvarivanja naših planova. Bitan projekt jest i osnutak subotičke veletržnice u cilju poboljšanja položaja poljoprivrednika na tržištu, koji je dosad omela kriza, a koji nas čeka do kraja godine. Zadaci koji su ispunjeni su: završetak prečišćavača otpadnih voda, regulacija gradskog prometa putem kružnih tokova, besplatna autobusna karta za sugrađane starije od 65 godina, jednokratna pomoć porodicama i plaća u punom iznosu za vrijeme porođiljnog dopusta. Smatram da je pobjeda liste 'Izbor za bolji život' na svim razinama važna da bi se nastavili započeti radovi i projekti kojih je mnogo, ali nisu stigli na realizaciju zbog svjetske ekonomske krize, a u Subotici čak nije ni rađeno na tome u punom mandatu, budući da u prve dvije godine sadašnjeg mandata nije bilo dogovora s tadašnjom koalicijom na gradskoj razini. Zbog toga je važno nastaviti započeti posao, kao i da 6. svibnja građani izađu na biračka mjesta i daju potporu listi pod brojem 1 - 'Izbor za bolji život – Boris Tadić'«.

Zvonko Sarić

Nedovoljna čujnost Radio Subotice

Glede rada javnog poduzeća Radio Subotica, jedinoga gradskog javnog servisa u području informiranja, Josipa Vojnić Tunić ističe problem smanjene frekvencije ove radio postaje.

»Radio Subotica, nažalost, nije dovoljno zastupljena na teritoriju Grada Subotice, jer čim izađemo iz Aleksandrova i Malog Bajmoka nemoguće ju je pronaći i slušati. Frekvencija Radio Subotice nikada nije trebala biti smanjena! Demokratski savez Hrvata u Vojvodini je prije pet godina prikupio velik broj potpisa potpore peticiji protiv smanjenja frekvencije i privatizacije Radio Subotice, što se ipak dogodilo u jesen 2007., zahvaljujući Savezu vojvođanskih Mađara. Smatramo da bi se privatizacijom Radio Subotica komercijalizirala, da bi se ugasi- le značajne kulturne emisije na hrvatskome jeziku, a to bi na koncu vodilo gašenju cjelokupnog programa na hrvatskome jeziku«.

Očekujem veće zalaganje komunalne policije upravo po ovom pitanju, prestanak takve stare 'miloševićevske' prakse i kazne za ova djela. Ne mislim da je Subotica dovoljno čist grad, jer nije grad samo šetalište Korzo i prostor oko Gradske kuće. Grad je i Ulica Matije Korvina u samom središtu grada, koja je,

svaga na smanjenje nezaposlenosti u Subotici dovođenjem novih investitora. Naravno da će formiranje vladajuće koalicije u subotičkoj Skupštini ovisiti o rezultatu izbora, ali mislim da bi bila najpoželjnija koalicijska gradska vlast koju bi formirali DS, SVM, DSHV i LSV. To bi bila jedna prirodna koalicija

SVA IZBORNA LICA LIGE SOCIJALDEMOKRATA VOJVODINE:

Preko daleko, naokolo bliže

Svrstavanjem na listu Demokratske stranke Liga socijaldemokrata Vojvodine na sebe još jednom preuzela ulogu pomagača jačem da ne pobijedi najjači * Promjena Ustava donijela bi Vojvodini status u kom sigurno ne bi imala proračun manji za 26 posto u odnosu na Beograd

Odluka Lige socijaldemokrata Vojvodine (LSV) da na republičke izbore izađe na zajedničkoj listi sa snagama okupljenim oko Demokratske stranke zapravo je samo nastavak politike koja Srbiju već dugo dijeli na dvije polovice – pro i antieuropsku. Kao razlog za to njezin lider *Nenad Čanak* navodi neizmijenjeni izborni zakon, koji malim ili regionalnim strankama ne pruža drukčiji izbor za ozbiljniji nastup u jedinom tijelu u državi u kojem se donose odluke od općeg interesa. Put »Treće Srbije« – onaj kada je LSV išla u koaliciji s Liberalno-demokratskom partijom pod nazivom »Zajedno za toleranciju« – napušten je valjda zato što je procijenjen kao jalov i besperspektivan. Međutim, za razliku od njihovih lidera nije mali broj građana koji i dalje žale za njim, videći u njemu jedinu šansu za istinski preobražaj Srbije.

SLABIJ I NAVIJA

Ali, Liga se i ovaj put zadovoljila ulogom u kojoj je sama sebi odredila mjesto pomagača jačemu da ne pobijedi najjači. Pri tome, reći će Čanak, neki od suštinskih ciljeva za koje se ova stranka zalaže ispunjeni su upravo zahvaljujući potpori DS-u: svi osumnjičeni za ratne zločine – zbog kojih su se građani nalazili u svojstvu kolektivnog taoca – nalaze se u Haagu; Srbiji su ukinute vize, a odnedavno je dobila i status kandidata za prijam u Europsku Uniju. Ti aduti poslužiti će svakome kao krpa na usta, posebno ako se priča povede o tome što bi bilo da

se na vlasti našao *Tomislav Nikolić* (u vrijeme njegova ulaska u Parlament bio je zamjenik predsjednika Srpske radikalne stranke). Tim adutima prekrivaju se i svi ostali rezultati heterogene Vlade, koja je nekako uspjela stići do kraja mandata, a čiji se najveći nedostaci ogledaju u katastrofalnoj gospodarskoj situaciji u koju su doveli zemlju. Čak i kada je mogla – poput Saveza vojvodanskih Mađara – LSV nije zarad toga htjela rušiti Vladu i dovoditi u pitanje više ciljeve, sadržane u europskom putu Srbije.

Drugi dio politike Lige socijaldemokrata Vojvodine tiče se njezinog domaćeg terena, odnosno odluke da na lokalne i pokrajinske izbore ova stranka ide samostalno. Kako je i na tribini u Mjesnoj zajednici »Novi grad« u Subotici rekao Čanak, motiva za to je pregršt. Jedan od temeljnih svakako je da se promijeni njezin status, a to je – opet u okvirima Skupštine Srbije – moguće jedino izmjenom Ustava, koji bi Vojvodini vratio ono što je jednom već imala: sudsku, zakonodavnu i izvršnu vlast, pripadajuću imovinu i raspolaganje vlastitim prihodima. U prilog tome, Čanak je naveo nekoliko primjera: nakon stoljetne ekonomske supremacije, Vojvodina se trenutačno vodi kao nedovoljno razvijena regija Srbije, pri čemu je jedino Novi Sad sredina koja je na posljednjem popisu zabilježila porast stanovništva, dok su sva ostala mjesta u Vojvodini brojčano manja. Ili: Beograd s 1.700.000 stanovnika ima za 26 posto veći proračun u odnosu na Vojvodinu s dva milijuna

stanovnika. Naravno, i pitanja poput uspostave vlastite policijske uprave, kakvu opet ima Beograd, kao i decentralizacija Vojvodine teme su koje se tiču nje same, ali koje se u njoj ne donose.

CRNE TOČKE I SVIJETLE PERSPEKTIVE

Ima Liga još krupnih planova u sljedećem mandatu, a koji se tiču dosad neizglasanih zakona. Jedan je svakako Zakon o financiranju Vojvodine. Tako uređen pravni prostor, kaže Čanak, ne bi u ovoj državi mogao proizvesti situaciju da Vojvodina, samo na ime nerealiziranih slova na papiru Ustava, iz republičkog proračuna potražuje devet milijardi dinara. Tim iznosom mogla bi se, primjerice, više od 22 puta (is)platiti cijena po kojoj su »ruski partneri« kupili NIS, čija je imovina također bila u 95 postotnom vlasništvu vojvodanskog »Naftagasa«.

Ni donošenje Zakona o lustraciji, barem kada je riječ o LSV-u, neće biti prepušteno stihiji ili slučaju. Imenujući *Radomana Božovića*, *Nedeljka Šipovca* i slične zaboravljene asove iz vremena devedesetih Čanak je rekao da bi njihovo nesankcioniranje bilo zapravo trajno kažnjavanje žrtava, a na takvo što nijedno društvo koje teži biti moderno nema pravo. Nema pravo društvo ponašati se blagonaklono i licemjerno ni prema neonacističkim i klerofašističkim pojedincima i organizacijama koji se, ustvrdit će Čanak, kriju iza navijačkih dresova ili mantija. Ali, tu će stvar vjerojatno ići nešto teže. Jer, dokle god Crkva bude

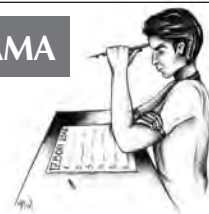
mjesto na koje će i predsjednik i premijer ići na konzultacije oko političkih odluka, a Apelacijski sud mjesto gdje će notorni zlikovci moći računati na smanjenje kazni, teško je očekivati pravni spektar u kojem će svoje ravnopravno mjesto naći i pripadnici seksualnih, vjerskih, pa čak i nekih nacionalnih manjina. U prilog posljednjoj tezi neka posluži i činjenica da je uz vijest o uhićenju grupe ljudi koja je sudjelovala u masovnoj tuči, gdje je jedan mladić poginuo, Radiotelevizija Srbije navela i njihovu nacionalnu pripadnost!

Na kraju i jedna simpatična zanimljivost glede širokogrudog opredjeljenja Lige socijaldemokrata Vojvodine, kada je riječ o nacionalnim zajednicama. U obostranoj želji za što šire promicanje ideje o ravnopravnosti Gradski odbor LSV-a u Subotici potpisao je s Bunjevačkom maticom sporazum o zajedničkom nastupu na lokalnim izborima. Taj podatak mnogima bi na prvi pogled zacijelo djelovao čak i monotono da nije i jedne sitnice. U ime Bunjevačke matice, kao autonomaš, javnosti se tom prigom svečano obratio njezin predsjednik *Ivan Sedlak*. Za informaciju vodstvu LSV-a u Novom Sadu – gdje se, tvrde upućeni, odluka o »prisajedinjenju matice« i donijela – riječ je o bivšem saveznom ministru za ljudska i manjinska prava koji je na tu dužnost imenovan kao član Jugoslavenske ljevice, čija je predsjednica bila supruga pokojnog *Slobodana Miloševića* – *Mirjana Marković!*

Z. R.

ISTRAŽIVANJE CESID-A O PRIORITETIMA GRAĐANA I STRANAČKIM POLITIKAMA

Između želja i realnosti

Svatko priča jedno, a drugo misli. Građani bi željeli dobiti nešto, a da ne rade mnogo, političari istodobno prolaze pričajući građanima da to može, a ne može i to traje i trajat će. To je igra demokracije. S vremena na vrijeme udarimo u zid, a mi ćemo vidjeti gdje je naš zid i koliko možemo izdržati u ekonomiji, kaže Đorđe Vuković

Centar za slobodne izbore i demokraciju (CESID) i Balkanska istraživačka mreža (BIRN), skupa s Nezavisnim društvom novinara Vojvodine, održali su javnu tribinu »Srpska izborna trepeza – Kako će Srbija glasovati 2012.« u Novom Sadu. Tribina je održana 5. travnja u prostorijama NDNV-e kao jedna u nizu tribina koje su prije toga održane u Valjevu, Vranju, Nišu, Pirotu, Boru i Kragujevcu.

Na tribini je predstavljeno najnovije istraživanje CESID-a o tome što su prioriteti građana Srbije i na koji način političke stranke odgovaraju svojim programima i politikama na te prioritete. Istraživanje je nastalo u okviru projekta »Potraga za političkom odgovornošću« koje je provedeno u razdoblju od 15. prosinca 2011. do 1. ožujka 2012.

MIMIKRIJA POLITIČARA I MIMIKRIJA BIRAČA

Prema najnovijem istraživanju CESID-a, 66 posto građana Srbije ne vjeruje strankama i njihovim programima, dok se samo 9 posto izjasnilo da ima povjerenja u stranke koje sudjeluju u izbornoj kampanji. Gotovo svi ispitanici rekli su da će izaći na izbore, a više od 80 posto već u ovom trenutku zna za koga će glasovati. Prema istom istraživanju, najvažniji prioritet građanima Srbije na ovim izborima jesu ekonomija i poboljšanje životnog standarda, odnosno programi stranaka koji se tiču zapošljavanja, poljoprivrede, povećanja plaća i mirovina i socijalni programi. U

prioritetima slijede borba protiv korupcije, europske integracije i Kosovo, a zatim ulaganje u zdravstvo i obrazovanje.

Govoreći o političkim programima stranaka i njihovom utjecaju na izbornu opredjeljenju građana, Đorđe Vuković, istraživač iz CESID-a, je kazao kako »ne postoje političke stranke tek tako, one se formiraju na nekim linijama socijalnih rascjepa. Te linije znače da postoji građanstvo s nekim temama, vrijednostima i poimanjima života i na tim poimanjima života stranke prave političke razlike. Neke političke stranke upućuju neku vrijednost ili sustav vrijednosti, npr. prebiti homoseksualca na ulici kao dokaz seksualnosti i potencije. To je jednom broju ljudi normalno i onda im se i politička stranka obraća u toj maniri. Isto tako ne postoji prosječan birač nego postoje setovi birača u Srbiji. Činjenica jest i da ljudi nemaju pojma o programima stranaka i najčešće idu na ključne asocijacije, na kampanju koja je sažetak. Od programa se pravi izborna kampanja i slogan kako biste uhvatili ljude. U ovoj kampanji ključna stvar kod svih je poljoprivreda. U biti svatko tko se bavi ekonomijom zna da ne postoji država na svijetu čija se ekonomija zasniva na poljoprivredi. Stranke igraju na ljudske motive. Ta tema nema veze s realnošću, ali može povući pozitivne emocije«. Vuković je ukazao i na činjenicu da postoji mimikrija političara i mimikrija stanovništva. »Svatko priča jedno, a drugo misli. Građani bi željeli dobiti nešto, a da ne rade mnogo, političari istodobno prolaze pričajući građanima

da to može, a ne može i to traje i trajat će. To je igra demokracije. S vremena na vrijeme udarimo u zid, a mi ćemo vidjeti gdje je naš zid i koliko možemo izdržati u ekonomiji«.

Na pitanje kako će ostavka Borisa Tadića utjecati na rezultate izbora i na izlaznost, Vuković je rekao kako »odluka da se i predsjednički izbori održe istog dana kada i na ostalim razinama, neće bitno utjecati na izlaznost i na rezultate izbora. 60 posto ispitanih građana misli kako je dobro da se izbori na svim razinama dogode u jednom danu, mahom zbog uštede novca.

Priča o uštedi je smiješna, jedino u čemu ćemo uštedjeti je činjenica da ćemo samo jednom u godini stagnirati, budući da zbog izbora uglavnom sve u državi usporava. Kao razlog odluci da se i predsjednički izbori održe 6. svibnja, Vuković navodi očekivanje da će krajem godine Srbija osjetiti težak ekonomski udarac i pad standarda, te dodaje kako »o mnogim stvarima ja ne bih pitao građane, prosto morate presjeći bez obzira što građani misle. Ljudi su protiv ukidanja nekih privilegija koje su stekli. Ozbiljna politička elita postupa tako što radi u interesu građana, a ne tako što ih pita što raditi. Mi idemo između onoga što građani kažu i nekih pokušaja reformi tako da je priča o objedinjenim izborima i uštedi smiješna«.

PREVIŠE MARKETINGA I PREMALO POLITIKE

Što se tiče Novog Sada i Vojvodine, sociolog i

publicist *Aleksej Kišjuhas* rekao je kako predizborna volja i nacionalni interes u izborima ne postoje i da građani na kraju glasuju po vlastitom izboru. Kišjuhas kaže da je prosječan građanin Vojvodine isti kao prosječan građanin bilo kog drugog dijela Srbije i da su životni problemi preslikani. U trci za glasovima i opstankom na vlasti gubi se poanta politike, rekao je Kišjuhas i dodao da »u kampanji ima previše marketinga i premalo politike. Pred svake izbore se malo više spomene Vojvodina i to je to. Društvo je heterogeno i njegove članove privlače različite stvari. Nacionalni interes ne postoji! Postoji volja glasača i ona se iskazuje na izborima, a zadatak pametnih ljudi je da sačuvaju narod od volje glasača sve dok glasači ne počnu sami glasovati u interesu naroda«.

Novinar *Dragan Todorović* dio je tima koji obilazi gradove u Srbiji i treći govornik na tribini. Prema njegovu mišljenju, zbog golog opstanka velik broj građana učlanjen je u stranke i izaći će na izbore, ali stajališta je da svega 5 posto vjeruje u ono što stranke propagiraju. »Iznenaden sam mjestima u kojima smo bili, ljudi su nezadovoljni, ali nema znakova da žele nešto promijeniti«, rekao je Todorović.

Ove tribine CESID organizira s namjerom da se kroz otvorenu debatu istaknu najveći izazovi s kojima se susreću građani Srbije pred finiš kampanje. Javnoj tribini ispred Hrvatskog nacionalnog vijeća nazočila je *Ankica Jukić-Mandić*.

Mila Horvat

JOSIP ANIŠIĆ, DIREKTOR ZEMLJORADNIČKE ZADRUGE »SALAŠ« IZ SUBOTICE

I sami snosimo krivnju za loše stanje

Razgovor vodio: Zlatko Romić

Ovogodišnja sjetva je već skoro pri kraju, a prosvjed poljoprivrednika, koji su nedavno svojim traktorima stigli i do Beograda, stoji na takozvanom »stendbaju«. O sjetvi, odnosu malih i velikih poljoprivrednika u svjetlu prosvjeda i propuštenoj šansi za političko organiziranje uoči izbora razgovarali smo s *Josipom Anišićem*, direktorom Zemljoradničke zadruge »Salaš« iz Subotice.

HR: Poljoprivrednici kažu da je ovogodišnja sjetva u odnosu na prošlogodišnju skuplja 30 do 40 posto. Koliko se to odrazilo na promet repromaterijala?

U ovogodišnju, 22. po redu, kampanju proljetne sjetve ušli smo sa strahom da će se poskupljenja više osjetiti nego što se stvarno dogodilo. Sjetva jest skuplja, napose gnojivo i nafta, dok su »kemija« i sjemena skuplja desetak posto. Po obujmu prometa naše zadruge to se nije osjetilo, ali u razgovoru s poljoprivrednicima vidimo da ima štednje. Napose nakon što se saznalo da neće biti poticaja po hektaru i da se fiskalni računi za kupljeno gnojivo neće uvažavati. To je dovelo do toga da je dio zemljoradnika odustao od veće kupnje umjetnoga gnojiva, i to se vidi. Sjeme se mora kupiti, a kada krenu korovi, morat će se kupovati i zaštitna sredstva, a bez nafte se ništa ne može raditi. Stoga je neminovno da će biti većih troškova, ali i da će sve biti zasijano. Dio ljudi će se zadužiti preko nas, drugi u bankama, a postoji i dio koji na lageru imaju kukuruz ili pšenicu pa to prodaju. Kao zadruga pokušavamo što više pomoći; imali smo akcije prodaje sjemena po povoljnim cijenama, a sada je takva akci-

ja prodaje zaštitnih sredstava po diskontnim cijenama i postoji nekoliko vrsta preparata koji su jeftiniji nego prošle godine.

HR: Pod kojim se uvjetima kod vas ugovara proizvodnja?

Već dvije, tri godine mi smo izbacili klasično zaduživanje u paritetima, jer su tu ljudi najčešće loše prošli. Ni mi nismo imali drugih uvjeta, jer su nam jedini kreditori bili prerađivači koji su nas uvjetovali da će nam dati repromaterijal jedino kroz paritete. Otkako je otvoreno puno banaka, postoji i puno drugih načina zaduživanja i mi smo prešli na financijsko zaduživanje. Znači, repromaterijal se nosi na tzv. agro rok s kamatom na euro klauzulu ili nešto veću dinarsku kamatu od 2,2 posto na mjesečnoj razini, uz to da se pšenica, kukuruz ili neki drugi proizvod isplaćuje po najvišim onda važećim tržišnim cijenama.

HR: Mnoge procjene kazuju da je jesenas posijano rekordno malo pšenice, a već je proljeće počelo s izrazitom sušom. Što je, prema Vašem mišljenju, najbolje učiniti s prošlogodišnjim rodnom pšenice: prodati ga po sada važećim cijenama ili čekati višu?

Mi, kao zadruga, još uvijek na lageru imamo oko 1.000 tona zemljoradničke pšenice, dok je između siječnja i travnja prodano isto toliko po cijenama od oko 19 dinara, kada se oduzmu troškovi. Dakle, ovaj drugi dio još čeka, iščekujući što će se dogoditi. Realno je očekivati da, ukoliko se suša nastavi, cijena pšenice skoči. Cijena pšenice počela je rasti još u siječnju i veljači, ali je intervencijom države to zaustavljeno. I stoga su ljudi u dilemi što raditi. Mi smo na raspolaganju i

*Država predlaže poljoprivrednicima da se organiziraju u zadruge, a istodobno zadrugama uskraćuje prava koja kao individualni poljoprivrednici imaju * Sigurno je da su poljoprivrednici propustili šansu da se politički organiziraju, jer u mnogobrojnim udrugama nitko nikoga ne sluša*

ja ne želim prodati ni jedno zrno bez dogovora s ljudima. Inače, mislim da će i dalje biti stagnacija, a da će ostali troškovi otići gore. Ali, ponavljam, još izražena suša od sadašnje mogla bi povećati zanimanje za kupnju pšenice, prije svega mlinara koji bi stvarali zalihe od prošlogodišnje pšenice, jer je novi rod još uvijek neizvjestan.

HR: S obzirom da ministar poljoprivrede i trgovine Dušan Petrović nije ispunio obećanje da će u siječnju Zakon o zadrugama biti stavljen u skupštinsku proceduru, to će pitanje dočekati neki drugi sastav Vlade. Imate li informacije što se, zapravo, događa s ovim zakonom?

O tomu je bilo riječi i na nedavnoj redovitoj godišnjoj skupštini Zadružnog saveza Vojvodine. Riječju, ne događa se ništa. Trenutačna Vlada je faktički tehnička, a do formiranja nove doći će i jesen. Stoga se mi plašimo da Zakon o zadrugama ni ove godine neće biti stavljen u skupštinsku proceduru.

HR: Ipak, odgovara li zadruga poput vaše, a takve se u

Subotici i inače nalaze, sadašnji Nacrt Zakona ili ste i sami sudjelovali u njemu u vidu prijedloga za njegovim dopunama ili izmjenama?

Kod nas postoje dvije vrste zadruga: tzv. stare, državne i nove, koje su formirane u proteklih dvadesetak godina i od kojih mnoge i ne funkcioniraju. Sigurno je da mi imamo različite interese, ali ćemo vidjeti koji će se amandmani usvojiti. Nije problem u samom Zakonu o zadrugama, on je jasan i univerzalan svugdje u svijetu. Drugi je problem što država uopće nema viziju što sa zadrugama. Zadruge nemaju dobro okruženje da opstanu i rade, jer nisu stimulirane. Mi kažemo kako je neizbježno da se mali zemljoradnici moraju organizirati u zadruge i objedinjeno nastupati. Međutim, kada osnuju zadrugu onda nemaju apsolutno nikakva prava. Da, kojom srećom, naša zadruga sada ima 100 hektara zemlje, ili da je toliko uzela u najam, mi ne bismo imali pravo ni na subvencioniranu naftu, ni na regres za kredite, jer smo pravna osoba. Stoga se i ljudi

pitaju zbog čega praviti zadruge kada se sve mora raditi kao individualni poljoprivredni proizvođač. Tu je glavni problem, jer nema jasne i dugoročne strategije o tomu što trebaju biti i na koji način trebaju biti organizirane zadruge koje bi okupljale male proizvođače, koji će još dio vremena egzistirati u našem društvu. Dakle, iz ovoga se vidi da država nema viziju što uraditi s malim poljoprivrednim proizvođačima. Mi također imamo i problem nereguliranog statusa zadrugne svojine. U Ustavu postoji pojam zadrugne svojine, ali je apsurd što nigdje u našem sustavu takvo što ne egzistira, jer postoje pojmovi državne i privatne svojine. U Europi i svijetu zadrugna svojina je privatna svojina u vlasništvu zadrugara.

HR: Ministar Dušan Petrović u obrazloženju za prijelaz na novi način poticaja, među ostalim, kaže kako on osigurava i pravedniju raspodjelu sredstava, odnosno da će od poticaja po količini proizvedene robe koristiti imati i mali proizvođači koje ste maloprije spomenuli.

To na neki način tako izgleda i to je možda i dobro. Međutim, treba netko otvoreno i jasno reći ljudima da se ne može živjeti od pet hektara zemlje i dvije krave. Dakle, i tu bi trebalo donijeti strategiju koja je to minimalna površina ili koji je to minimum u stočarstvu koji osigurava opstanak. Sigurno jest da će oni koji se bave isključivo ratarstvom morati obrađivati i do 300, pa i 500 hektara zemlje.

HR: Zadrugne su tijekom više prosvjeda stale na stranu poljoprivrednika, uključujući se i same u prosvjede. Kako gledate na posljednji, koji je u ovom trenutku samo prekinut, ali ne i dokraja riješen?

Kao zemljoradnička zadruga imamo i velikih i malih poljoprivrednih proizvođača, ali smo i ovaj put poduprli prosvjed jer smatramo da je bolje i proeuropski subvencioniranje po hektaru, kako je i dosad bilo, uz eventualne modifikacije, jer je možda i ovdje bilo nekih zlouporaba.

Ključni razlog zbog kojega smo na njihovoj strani jest taj da su se ljudi registrirali i na konto toga uzeli zemlju u najam. Isti ti ljudi su ušli u kredite i sada se odjednom kaže kako to više ne važi nego se prelazi na drukčiji način. Također, postoji i strah da će, kada se daje po kilogramu, prerađivači uzeti svoj profit, odnosno za iznos poticaja smanjiti otkupne cijene i zemljoradnik u tome neće vidjeti svoj interes. Uostalom, za vrijeme jedne vlade tri puta mijenjati strategiju ipak je puno, i to onda ljude ne samo da zbunjuje nego i iritira. S druge strane, sigurno je da postoji i velik pritisak od strane malih proizvođača, a njih je u državi puno, koji posljednjih godina nisu dobivali poticaje, jer su zbog nedostatka novca bili izbačeni iz tog sustava. Sve to dovelo je do toga da su se sami zemljoradnici razišli u mišljenjima. Sitni misle da je ovako kako je sada dosta dobro, dok su krupni za stari način. I na samoj skupštini Zadružnog saveza Vojvodine došlo je do velike rasprave na isti način kao i među poljoprivrednicima. Postoji i druga novina koja će izazvati polemike, a to je da se vraćamo na sustav u vrijeme *Ivane Dulić Marković* po kojemu svatko tko se registrira, a nije čak ni u obvezi biti osiguranik Mirovinskog invalidskog fonda, može ostvariti poticaj. Zbog toga će ponovno doći da će se jedan broj malih ipak odlučiti registrirati se. S druge strane, to će izazvati reakcije od strane velikih da će opet doktori, odvjetnici, direktori ili zadruge dobiti poticaje što, po njima, nije u redu. U Europi je jasno: postoji poticaj po hektaru, uz referentni prinos, što je i velika razlika.

HR: U čemu?

To znači da ako je netko prijavio da ima određenu površinu pod pšenicom, kukuruzom ili sunčokretom, na kraju godine, kako bi ostvario poticaj, mora dokumentirati da je toliko proizveo i prodao. I tek onda, na temelju te dokumentacije, dobiva se 300 do 400 eura po hektaru. Kod nas to nije slučaj nego čak imamo i još

jednu podjelu. Riječ je o podjeli na sustav PDV-a, odnosno da oni koji su u tom sustavu su oslobođeni PDV-a kod nabave repromaterijala, a oni koji nisu dobivaju 5 posto PDV nadoknade. Tu također postoje različita razmišljanja treba li se tako nastaviti i koja bi modifikacija dala najbolje rezultate. Smatram da će ovo teško dovesti do većih promjena. Možda će doći do neke nagodbe između Ministarstva i poljoprivrednika. Jer, mi smo naftu već podigli i ako sada kažemo da se ta uredba poništi, onda je riječ i o sudbini 220.000 gospodarstava. Vjerojatno bi moglo doći do dogovora prema kojem bi svi dobili: i oni koji su osiguranici MIO fonda i oni koji to nisu. Ali, sedam-osam tisuća dinara po hektaru i da to za ovu poslovnu godinu bude tako. Za to vrijeme sve udruge poljoprivrednika i zadruge trebale bi sjesti za jedan stol s predstavnicima novog Ministarstva poljoprivrede i pokušati doći do rješenja.

HR: Uz postojeći proračun od 2,5 posto to izgleda nemoguće.

To je sigurno. Jer, takav proračun uz želje da svi dobiju poticaje – a to je dva milijuna hektara, poticaji za plavi dizel, kupnju poljoprivredne opreme i mehanizacije i regresiranje kredita – to ne može izdržati. Za takvo što ne bi bilo dovoljno ni da je agrarni proračun 10 posto.

HR: Koliko bi ukidanje obvezne uplate u fond MIO bilo pravično rješenje da svi dobiju sredstva, ali isto tako i dvosjekli mač da se otvoreno pokaže da toga nema?

Vidite da je Ministarstvo napravilo tako da će putem nafte za 220.000 gospodarstava izdvojiti 8 do 9 milijardi dinara, putem uredbi po kilogramu još oko 10 milijardi, dio koji se odnosi na regresiranje kamata je oko 400 milijuna dinara i bit će još nešto za premije za mlijeko. Znači, bez povećanja agrarnog proračuna, Ministarstvo smatra da su sredstva na ovaj način pravednije raspoređena, jer ih je umjesto 90.000 dobilo 220.000 gospodarstava. Mislim da, ukoliko se ovako nastavi, ni za ono što

je obećano neće biti dovoljno sredstava i da će biti potreban rebalans proračuna. Jer, ako mi preko raznih otkupnih listova ubacimo preko 10 milijuna tona koje kakve robe, već će to u prosjeku biti između 10 i 12 milijardi dinara, plus nafta i mlijeko i doći ćemo u situaciju da će nam do konca godine nedostajati između 10 i 12 milijardi dinara. To se, uostalom, već najavljuje kroz obećanja da će sredstva za ovogodišnju uredbu o poticajima biti isplaćena 2013. Izgleda da aktualno Ministarstvo smatra kako bi najbolje bilo preskočiti ovu godinu i na taj način nekako popuniti rupu koja je iz godine u godinu sve veća.

HR: Poljoprivrednici se često žale da ih nitko ne zastupa u političkim tijelima. Smatrate li da su uoči ovih izbora propustili još jednu prigodu da se sami organiziraju i, poput stranke umirovljenika, uđu u parlament, te biraju partnera s kim će u vlast?

Sigurno su propustili i zbog toga se ponovno nalazimo u situaciji kao što je to bilo i na početku, prije 20 godina. Imamo puno sitnih udruga koje su napravile Asocijaciju u kojoj nitko nikoga ne sluša. To je jedna labava organizacija koja s malim općinskim udrugama, od po dvadesetak članova, čeka da se problemi u poljoprivredi riješe sami od sebe. Žale se da ih varaju otkupljivači i prerađivači; napravili su 600 udruga, ali ni tri zadruge, pa da onda sami to rade, drukčije i bolje. Također, poljoprivrednici nisu podržali ni jednu političku opciju, niti, iskreno, mogu znati koja bi to bila, a ni sami nisu iznjedrili ni jednu. Stoga smo sigurno i sami krivi za ovakvo stanje, jer smo se trebali organizirati, s obzirom na postotak poljoprivrednog stanovništva u državi, koji je mnogo viši u odnosu na Europu. Mi aktivnog poljoprivrednog stanovništva imamo gotovo 20 posto, no ne zato jer je to realno, nego stoga što ljudi nemaju što drugo raditi, pa od 2, 3 ili 5 jutara zemlje pokušavaju stvoriti barem nekakav dohodak.

SMANJEN BROJ STANOVNIKA U SOMBORSKIM SELIMA

U potrazi za poslom i boljim životom

Između dvaju popisa stanovništva, za jedno desetljeće, Sombor je sa svojih 15 sela izgubio više od deset tisuća stanovnika. To znači da je broj stanovnika manji za desetak posto, što Sombor svrstava među gradove koji su procentualno izgubili najviše žitelja. Popis je zapravo samo potvrdio ono što se u Somboru, a osobito u okolnim selima viđa svakodnevno, a to je da u potrazi za poslom i boljim životom mladi odlaze u veće gradove ili u inozemstvo.

Međutim, taj podatak, osim što se tu i tamo koristi u dnevno-političke, a sada i u predizborne svrhe, nikog ozbiljno nije zabrinuo. Nikakav konkretan i suvisao prijedlog o tomu kako zaustaviti smanjenje broja stanovnika nije se čuo, iako su rezultati popisa objavljeni još prije nekoliko mjeseci.

MAĐARSKA I SLOVENIJA »OBEĆANE ZEMLJE«

Katastrofalna demografska slika još je lošija ako se broj stanovnika od popisa do popisa usporedi u selima. S 45.792 stanovnika, broj onih koji žive u selima pao je na 39.066, odnosno za više od 6.700. Nema sela koje u posljednjih deset godina nije ostalo bez stotinu svojih mještana. Pravila nema, i velika i mala, i sela na važnim prometnicama, i zabačena sela uz granicu, sva su suočena s istim problemom – mladi odlaze, sela stare, a smrtnost je davno premašila stopu nataliteta.

Za deset godina Svetozar Miletić (Lemeš) izgubio je skoro 400 stanovnika. S 3.169 broj mještana Lemeša smanjio se na 2.808. Predsjednik savjeta MZ »Svetozar Miletić« Aleksandar Vidaković kaže da selo najviše napuštaju mladi između 20 i 30 godina.

U 15 okolnih somborskih sela broj stanovnika za jedno desetljeće smanjen za 6.700 * Mladi odlaze u potrazi za poslom, a sela stare * Nikakav konkretan i suvisao prijedlog o tome kako

zaustaviti smanjenje broja stanovnika nije se čuo

Bezdán

»Mladi odlaze u potrazi za poslom. Najviše ih je otišlo u Mađarsku, druga zemlja je Slovenija, slijede Hrvatska i Crna Gora. Odlaze mladi svih zanimanja i stupnja obrazovanja. Što se tiče infrastrukture naše selo je najuređenije u somborskoj općini, ali problem je što nema posla. Jedino poduzeće u selu PP 'Klas' poslije privatizacije desetakovalo je broj uposlenih. Zato je prioritet Savjeta Mjesne zajednice da u selo dovedemo barem jednog stranog investitora ili da ponov-

no oživimo Lemeške topliće kako bismo uposlili 50 do 100 ljudi«, kaže Vidaković. Po svom položaju, na putu Sombor – Subotica i na raskrižju pute-

Nema pravila

Pravila nema. I velika i mala sela, i sela koja su na važnim prometnicama, i zabačena sela uz granicu, sva su suočena s istim problemom – mladi odlaze, sela stare, a smrtnost je davno premašila stopu nataliteta.

va prema Stanišiću i Ridici, za Lemeš se može reći da za razliku od nekih drugih somborskih sela ima dobru poziciju, ali samo to nije dovoljno da bi ljudi i ostali u selu. Oni traže posao, plaću, egzistenciju i odlaze u potrazi za tim.

Bački Breg, jedno od najmanjih somborskih sela, s 1.388 stigao je do brojke od 1.158 mještana. U postotku to je oko 20 posto manje stanovnika. I ovdje ista priča, ljudi odlaze jer posla nema. »Rijetko tko danas odlazi u Sombor, jer posla nema ni u Somboru, nego idu u Novi Sad ili Suboticu. Neki krenu i put inozemstva«, kaže vijećnik u skupštini Grada Sombora iz Bačkog Brega i kandidat DSHV-a i na predstojećim lokalnim izborima Adam Tubić. Prema njegovim riječima u Bačkom Bregu je nekada radio pogon tiskare »Vojvodina« iz Bezdána, ali je on kao i cijela tiskara prestao raditi. Nema Brežani velike koristi ni od toga što se njihovo selo doslovce naslanja na državnu granicu s Mađarskom, odnosno Europskom Unijom. »Što se tiče posla u državnim tijelima, a koji su vezani za granicu, tri Brežanina rade u pograničnoj policiji, a jedan na carini«, kaže Tubić. Nadaju se u Bregu da bi neke koristi mogli imati od proširenja graničnog prijelaza i za teretni promet do 10 tona. O tom proširenju govori se godinama, međutim cijela je priča na »dugom štapu«, toliko dugom da ju u ovoj predizbornoj kampanji ne koriste ni političari. Zasad postoji samo projekt proširenja ceste od Sombora do Bačkog Brega. Procjena da bi izgradnja ceste stajala oko 700 milijuna dinara, odnosno oko sedam milijuna eura jasno pokazuje da će ideja o proširenju graničnog prijelaza još sačekati.

Bački Monoštor - austrijska tvrtka »Monometal« jedna od rijetkih koja gradi tvornicu u selu

NJEGOVALJICE U NJEMAČKOJ

Bački Monoštor se proteklih godina afirmirao kao mjesto za turiste i ljubitelje prirode koji su u selu ostavili i nešto novca, no to nije dovoljno da zadrži ljude. Selo je 2002.

Monoštora otišlo je u Hrvatsku, gdje radi u ugostiteljstvu ili na nekim drugim poslovima. Idu ljudi bilo kamo samo da zarade neki dinar«, kaže *Stipan Turkalj*, zanatlija iz Bačkog Monoštora koji i sam razmišlja da krene negdje van u potrazi za poslom. Nada onima koji su

je 2008. godine, ali planove za pokretanje proizvodnje prekinula je kriza čije je posljedice

Nove tvorničke hale u selima u domeni su znanstvene fantastike, ali su napuštene i završljene nekadašnje tvornice sasvim uobičajena slika. U Bezdanu, koji je slovio za veliko i prosperitetno selo, propala je ugostiteljska tvrtka »Turst«, tiskara »Vojvodina«, brodogradilište »Dunav«, a jedinstvenoj tkačnici damasta »Novitet-Dunav« prijeti stečaj. Kao značajna investicija, ne samo za Bezdan, nego i za Sombor, godinama se najavljuje pristan na Dunavu, koji bi trebao biti prva stanica za putničke brodove na ulasku u našu zemlju. Investicija i pored puno utrošenog novca još nije završena, a neizvjesno je i hoće li biti, pa kao utopija djeluje Master plan razvoja turizma Gornjeg

Nove hale – znanstvena fantastika

Nove tvorničke hale u selima u domeni su znanstvene fantastike, ali su zato napuštene i završljene nekadašnje tvornice sasvim uobičajena slika.

godine imalo 3.920 stanovnika, a prema posljednjem popisu ih je 3.524. »Poljoprivreda je uništena, zatvoreno je i brodogradilište, jedina tvrtka u selu. Žene iz sela snalaze se tako što odlaze u Njemačku gdje njeguju i brinu se o starijim ljudima. Dosta ljudi iz

ostali u selu, a nemaju posao je početak rada austrijske tvrtke »Monometal«. »Počela je raditi prva skupina od 11 radnika. U naredna dva mjeseca bit će ih 30, a ukoliko se ostvare planovi, do kraja godine broj radnika mogao bi dostići i stotinu. Gradnja tvornice počela

Bački Breg

trpio i austrijski ulagač«, kaže konzultant austrijskog vlasnika »Monometala« *Zoran Miler*.

Podunavlja u kome je procijenjeno da bi umjesto sadašnjih milijun eura ukupan prihod mogao biti deset puta veći, a broj direktno uposlenih Somboraca u turizmu bi se mogao povećati sa sadašnjih 300 na više od tisuću radnika. Realnost je da je broj stanovnika Bezdana, koji bi od turizma trebao imati najviše koristi, s 5.263 pao na 4.730.

Slična, gotovo ista priča može se ispričati i u Stanišiću, Ridici, Čonoplji, Aleksi Šantiću i ostalim mjestima iz okolice Sombora. I tako se dolazi do cifre s početka ovog teksta – 6.700 izgubljenih ljudi u somborskim selima.

Zlata Vasiljević

Ostavština Rimljana

Piše: dr. Zsombor Szabó

Rimsko je carstvo, da bi spriječilo upade barbar-skih naroda, prvi put u povijesti izgradilo jedan »globalni obrambeni sustav« nazvan *limes*, u našem slučaju koristeći dunavsku vodu kao prvu ozbiljnu prepreku za napadače. Uz Dunav, kao kralježnicu, izgrađeno je niz manjih utvrda – *burgosa*, utvrđenih gradova i vojnih logora kao i puteva za brzo prebacivanje legionara.

U ovom sustavu obrane važnu ulogu su imali riječni prijelazi, koji su utvrđivani i na lijevoj i na desnoj obali rijeke. Utvrde na lijevoj obali Dunava – *contraburgosi* su u doba mira postale mjesta razmjene dobara, odnosno trgovine, koja je regulirana i zakonima. Takvi *contraburgosi* su bili na Titelskom brijegu, a tu je bilo i sjedište riječne flote.

OSTACI UTVRĐENJA

Ostaci utvrđenja su pronađeni u sljedećim mjestima:

Cuctium ili: *Cuccium* (Ilok). Strateški položaj Iloka upućuje na razmišljanje da je tu u sklopu limesa morala biti izgrađena neka utvrda, osmatračnica. Diana Vukičević Samaržija konstatira da se na mjestu današnjeg Iloka nalazilo značajno rimsko

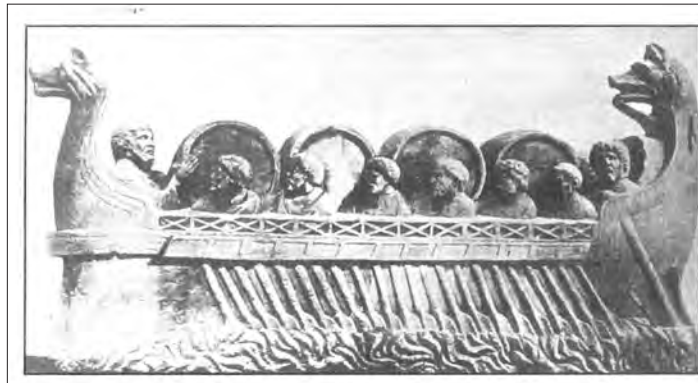
naselje i *castrum*. Prilikom sondažnog arheološkog istraživanja, tijekom 1952. godine, nađen je iz razdoblja Rimskog carstva jedan grob, više natpisa i jedna glava Dioskurida, kao i obrisi neke veće građevine. Na tom je mjestu kasnije podignuta crkva posvećena Blaženoj Djevici.

Acumincum (Slankamen). Sudeći prema arheološkim iskopavanjima, Kelti su na ovom mjestu podigli utvrdu od kamena. Na keltskim temeljima Rimljani su gradili svoju tvrđavu u IV. ili V. stoljeću.

Taurunom castellum (Zemun). Sam naziv *castellum* (utvrda) upućuje na to da je mjesto imalo utvrdu, ali u statusnom smislu (u Rimskoj Imperiji) nije bio grad, društveno središte, nego je imalo ruralni karakter. Manja utvrda, čiji su temelji i danas vidljivi, podignuta je za vrijeme cara *Valentinijana I.* (oko 365/70. godine). Ona je klasični *quadriburgium*, tj. utvrda kvadratne osnove s okruglim tornjevima na svakom uglu.

POČETAK VINOGRADARSTVA NA FRUŠKOJ GORI

Protekcijonizma je bilo i u starom svijetu. Naime, car

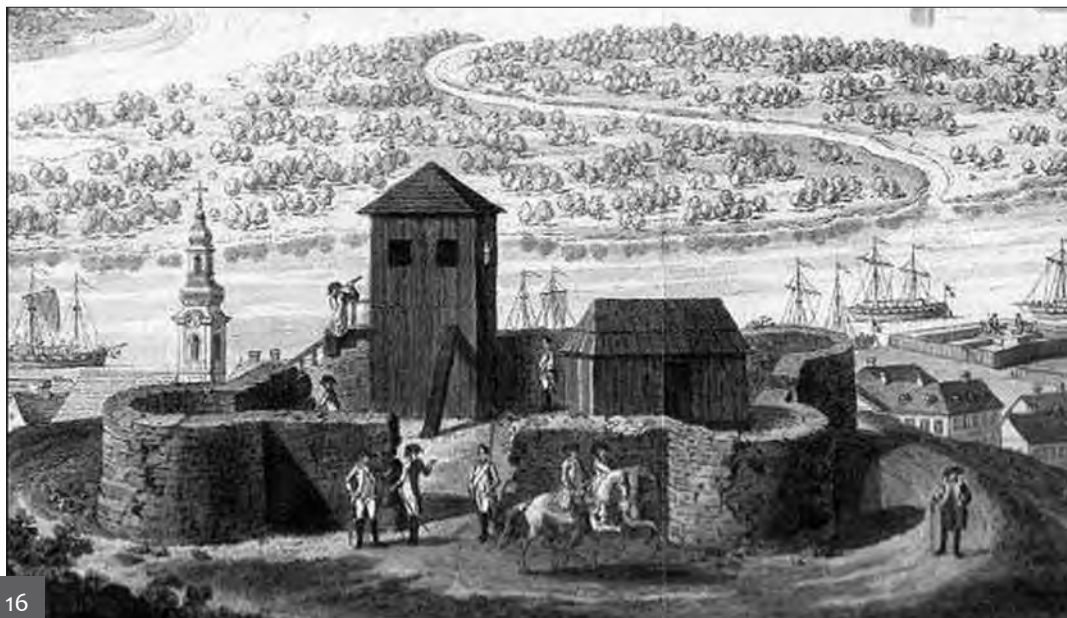
Prijevoz vina brodom

Dioklecijan je izdao naredbu o zaštiti talijanskih vina i naredio da se polovina vinograda u provincijama uništi. Prema pisanim dokumentima, u III. stoljeću je došlo do bitne promjene u vinogradarstvu u Rimskom carstvu. Naime, tada je car *Probus* (vladao od 276. do 282. godine) ukinuo zabranu gajenja vinove loze u provincijama. Car je dozvolio da Gali, Hišpani i Britanci mogu zasadi vinograde i proizvoditi vino. Sam je dao zasadi probane vrste vinove loze pokraj svog rodnog grada *Sirmiuma* na brdu *Alma Mons*. Prema piscu *Aurelius Victoru* on je od kuće donio ljubav za obradu vrtova i vinograda i time je želio da njegova rodna zemlja ekonomski procvjeta. Skoro svi autori konstatiraju da je car *Probus* zasadio prve vinograde u Srijemu na padinama Fruške gore, ali gotovo

nitko ne kaže da je on ovu djelatnost platio glavom. Naime, ubili su ga njegovi legionari koji su bili nezadovoljni time što ih je tjerao da krče šume, odvodnjavaju močvare i kopaju kanale za potrebe zemljoradnje. Nakon ubojstva, svi njegovi vojnici zajedničkim radom su mu podigli veliki nadgrobni spomenik na brdašcu na kojem su ga brutalno ubili. Ovaj, u biti, ekonomski pothvat koji je opravdavala blizina tržišta, veliki grad, sjedište careva i carskog dvora sa svitom u *Sirmiumu*. Naravno izraziti južni položaj vinograda i sama klima je bila isto jedan od razloga osnutka vinogorja.

Mária T. Bíró smatra¹ da je malo vjerojatno postojanje kontinuiteta između rimske vinske kulture i srednjovjekovnog vinogradarstva. Ako su i postojali veliki vinogradi, u olujama seoba naroda sigurno su uništeni, jer ako je prolazeća vojska spalila žitarice, iduće godine one se mogu ponovno saditi, ali *uništeni vinograd najranije za pet godina postaje rodan* (T. Bíró, 1998/13-16). Gajenje vinove loze postaje ponovno aktualno širenjem kršćanstva, jer se vino koristilo u obredne svrhe. Od izvješća o vinogradima u III. i IV. stoljeću do intenzivne kristijanizacije u Srijemu proteklo je ipak sedamsto godina.

¹ História, XX. évfolyam, 5-6. szám. Bort vagy sört ittak a rómaiak Pannoniában.

Ostaci tvrđave u Zemunu, XVIII. stoljeće

ULOMAK IZ RUKOPISA »OD ZEMUNICE DO SALAŠA«

O riči salaš

Piše: Alojzije Stantić

Najpre ću raspredat o salašima u subatičkom ataru, iako salaša ima i u drugim krajevima Panonske nizine. Na ovoj stranici salaš će se često spominjat, zato ta rič ne bi trebala bit dvojbena.

Počecu od kontanja nezalca kad je prvi put zakoracio u subatički atar. U ravni su mu *pale u oči* učoporane zgrade okružene drvećima, katkad malim šumnjakom, često fajin dalje od drumu. Misli mu začukljikala znatiželja kake su to zgrade, ko i zašto živi u njima. Na to pitanje najčešće je dobio kratak odgovor: to su salaši. A ako bi nezalac počeo zapitkivat šta je salaš, čak ni salašaru ne bi bilo lako sažeto odgovoriti na to pitanje. Poklem sam o tom raspredo, jevo mog tumačenja šta je salaš:

Rič *salaš* je izvedena od višeznačne mađarske riči *szállás* u kojoj se značenja odnose na poljodilski *salaš*: 1. misto, zgrada (njezin dio) di se kogod nakratko smistio; 2. u određenom dobu godine, nastanjeno malo poljodilsko gazdinstvo; 3. privremeno pokretno boravište nomadskog naroda.

Ova tumačenja nisu ista sa značenjem naše riči *salaš*.

Rič *salaš* triba povezat s ovim značenjima višeznačne mađarske riči *tanya*:

1. u Alföld-u (ravan izmed Dunava i Tise) u poljodilskom ataru mali domazluk i u njemu zgrada za čeljad s gospodarskim zgradama; 2. privremeni bora-vak pastira.

Iz mađarski riči *szállás* i *tanya* u izgovoru bunjevački Hrvata nastala je rič *salaš*:

1. u poljodilskom ataru domazluk sa zgradom za čeljad, sa gospodarskim zgradama i ledinom di obitelj poljodilca stalno živi, odranjiva stoku i radi (obrađuje) zemlju; 2. zgrada na salašu u kojoj živi čeljad; čeljacki salaš.

U poimanju riči *salaš* bunjevački Hrvata sadržani su pojmovi: salaš je poljodilski domazluk; poljodilac stalno živi na svojoj poljodilskoj zemlji; živi i radi sa obiteljom u domazluku.

Mi smo rič *salaš* priuzeli od Mađžara. Zato njezin izvirak triba tražit u mađžarskim pojmovnim ričnicima. Nije ni čudno što je oko riči *salaš* potrošeno toliko mastila jel je ima i u bugarskom, slovačkom, poljskom, ukrajinskom, ruskom i drugim jezicima. (O tom više dr. Branko Ćupurdija: *Subotica i okolina*. Doprinos tumačenju salaša dao je i Lazo Vojnić Hajduk u knjigi *Ago Mamužić i nacionalni pokret kod bunjevačkih Hrvata*, rukopis spremljen za tiskanje i dr.)

U mađžarskom opisu najstariji trag o salašima je iz XIII. vika di je *szállás* *zaštićeno misto*, po čemu mož svatit da su mađžarski stočari imali svoje *salaše*, zakrilje. Koren riči *salaš* mogo bi poticat i od mađžarske riči s više značenja *leszáll* što znači i *spuštiti se, saći...* pa bi to (možda) značilo da su pustarama prve nastambe bački bunjevački Hrvata bile ukopane zemunice. Ovo je kamenčić u mozaik tumačenja pojma salaš. No iz ovog tumačenja ne vidi se di je živila

U poimanju riči salaš bunjevački Hrvata sadržani su pojmovi:

salaš je poljodilski domazluk; poljodilac stalno živi na svojoj poljodilskoj zemlji; živi i radi sa obiteljom u domazluku

obitelj stočara, u naselju ili sa njima, stalno ili samo u vrime paše.

Poklem *salaš nije pao s neba*, istraživanja pokazuje da su u XVII. viku bunjevački Hrvati, većinom stočari – nomadi sa blagom (stadima) naseljeni u pustare prošarane atovima, pašnjacima. U ondašnjoj prilici najprija su, ali i najbrže i najjeptinije za stalnu nastambu napravili zemunicu. Najviše pridaka su se kao stočari, a kad je tribalo i ratnici – graničari Habsburške Monrhije/Austrijskog Carstva, zauvik ugnjizdili u ovoj ravni. Dosta znamo o daljem napritku civilizacije, pa se po tom zna da je zemunica klica bunjevački salaša.

Svi koji su dosad pisali o povisti Subatice i o bunjevačkim Hrvatima u Bačkoj, oslanjali su se na pismena koja je kogod prija napiso ili je sam dozno štogod o toj temi. U daljim pisanjima svako je dodavo, dopunio ono šta je već opisano. Med onima koji su dosad pisali o salašima, najvridnijom držim knjigu *Hol volt...* Valerije Besedeš, jel je u njoj sjednana bit (suština) svi dosad opisani najvažniji istraživanja o salašima, pa i ono što je ona objavila u svojim ranijim knjigama.

Knjiga *Hol volt...* je sažet znanstveni putokaz za istraživanje salaša, a njegov sam potvrdio mojim istraživanjima salaša

i života salašara u subatičkom ataru.

Po jednoj omiljenoj legendi, kad su najviđeniji pridnjaci varoši u šezdesetim godinama XVIII. vika pohodili bečki dvor, pridcaricu Mariju Tereziju istresli su šoljicu grava. Tako bi slikovito pokazali koliko salaša ima u subatičkom ataru, o kojima se staraje. Ova legenda nije brez temelja, a slikovit je dokaz o *ko zna koliko* (nebrojeno) salaša u subatičkom ataru. Ona ima dva značenja: koliko su velik teret na svoja pleća metnili subatički pridnjaci kad su se zadužili na desetine godina, da bi dobili status kraljevskog slobodnog grada, za napridak grada i na dobrobit njezini stanovnika. U XVIII. viku, a posli i dobrim više, salaši su bili najvažnija karika u lancu gospodarskog razvoja grada do sridine XX. vika.

Najviše salaša ima u nizini izmed Tise i Dunava i u velikoj mađžarskoj pustari Hortobađ (Hortobágy), na pustarama Bačke, najviše u atarima Subatice i Sombora, u južnoj Bačkoj u ataru Čeneja pod Novim Sadom. Manji i raštrkani salaša bilo je i u okolici drugi varoši u nizini izmed Tise i Dunava (Alföld); Segedin (Szeged), Baja, Sombor, Bačka Topola, Senta i dr.

ROGAJ

Rogalj je raskrsnica dva puta pod kutom oko 45°. Često je na roglju križ od groznice (biće objašnjen kasnije). O tajnama roglja se pripovidalo. U praznovirju tamo su se u ponoć kupile (skupljale) vištice na činjenja, a prid veče su se mladi skupili na zabavu, često igranku. Na njemu su se ostavljale spakovane vračke s kojom se čeljade tilo retosiljat (otarasit) nevolje ili drugom napakostit. Stariji su znali kazat: *Sa roglja ne valja ništa ponet*. Momcima posli ponoći, pa još kad su bili u špicu, znala se na roglju prividit avet ili životinja koja se časkom pokazala i nestala. Oduvik je bilo znatiželjne čeljadi koji je digo i otpakovo vračku na roglju. Nikom se ništa nije desilo, ali je zadovoljio znatiželju.

OD IGLE DO LOKOMOTIVE!

4.000 oglasa nedeljno

VOJVODANSKA Svastara

BESPLATNI MALI OGLASI Godina XVII, broj 15, 10. april 2012. Izlazi svakog utorka

ALARMI KAMERE POZAR 149€

NOVO NOVO NOVO AKCIJA U EURO GASU

ZALAGAONICA ZALOGHAZ POZAJMICE ISPLATE ODMAH

KEŠ ZALAGAONICA ZALOGHAZ POZAJMICE ISPLATE ODMAH

Subotica

UZAJAMNO POVERENJE

EuroCOP

DOK OTKUP ZLATA SREBRA PLUS-PLUS-PLUS

Badawi Poliklinika za vas porodice

Tepih centar DIJAMOND TROŠARINA KOD BUVJAKA

FERROCASARDO

ZAKUP RATA, CEBRA, DIJAMANTA, BULJARIJA, DRAGOG KAMENJA, SATOVA, ANTIKVITETA

Obezbeđenje sa našim alarmima ili kamera već od 1000 din / mesečno

Svastara

DONOSI VAM PLUS!

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svastara

JOSO ANTUNOVIĆ, OBUČAR I KLJUČAR

Sve je teže

Piše: Dražen Prčić

Upitna budućnost zanatskih usluga

Stara maksima kako je »zanat zlata vrijedan« sve manje stoji, jer je suvremena industrijska tehnologija posve obezvrijedila manufakturu i učinila zanatsku uslugu cjenovno nekonkurentnom.

Svakim danom posla je sve manje i kako naš sugovornik, obučar i ključar Joso Antunović tvrdi, veliko je pitanje dokle će još ostati u svojoj branši i držati obrt na gradskoj tržnici u Subotici.

»Do 1988. godine sam radio u Solidu, kada sam kao tehnološki višak bio primoran okrenuti se privatnoj praksi i već više od dvadeset godina radim kao privatnik. Isprva sam otvorio obrt u Đurđinu, radio tri godine, a potom se preselio u Suboticu, točnije na glavnu gradsku tržnicu i ovdje sam, bez prekida, od 1991. godine. U svojoj djelatnosti, pored osnovnih obučarskih usluga koje su mi glavna zanatska struka, godinama se bavim i uslužnim bravarско-ključarskim poslovima«, upoznao nas je Joso sa svojom privatnom praksom.

OBUČARSKA DJELATNOST

Ponuda jeftine uvozne obuke posve je izmijenila situaciju u obučarskoj branši, uveliko utječući na količinu mogućeg posla i pružanja klasičnih postolarskih usluga.

»U posljednje vrijeme obučarskog posla nema baš previše, jer ljudi mahom nose nekvalitetnu uvoznju obuku napravlenu od plastičnih materijala koju, kada pukne, jednostavno niti ne vrijedi popravljati. Opet, upravo zbog nekvalitetnosti ona je vrlo jeftina

i samim tim realna cijena uložnog posla za opravak postaje nekonkurentna. A ljudi k'o ljudi, uvijek im je sve skupo i gledaju uštedjeti koliko god mogu. Često dolazi do situacije kada ih moram uvjeravati kako zbilja nema smisla popravljati određenu obuku, jer znam da će usluga djelovati preskupo kada mogu, za nešto malo više novca, ponovno kupiti sličan model. Posla ima oko krpjenja i ušivanja starijih, kvalitetnijih modela cipela ili skupljih sportskih patika, mada i tu dolazi do situacija kada je svaka daljnja intervencija besmislena. Zbog svega toga, ponekad sam primoran mušterijama više pojašnjavati nego raditi.«

KLJUČARSTVO

Uz osnovnu obučarsku djelatnost, Joso Antunović u svojoj radnji godinama pruža i bravarско-ključarske usluge.

»Slično kao i kod obučarstva, i ovdje je uvozna konkurencija učinila svoje, uveliko utječući na uslužnu ponudu. Primjerice, kineska brava s 3-5 ključeva može se kupiti za 120 dinara, a najniža cijena izrade jednog ključa prema cijeniku je isto toliko. I kada ljudi dođu počnu se čuditi kako to može biti i onda im je, naravno, moja usluga preskupa. U većini slučajeva sam primoran uputiti ih na Buvljak, pa neka tamo kupe drugu bravu, jer dobro zna da će se, u konačnici, uvijek voditi cijenom a ne kvalitetom. Ali i to je, ponavljam, razumljivo, jer ljudi jednostavno nemaju novca. Prije, u vrijeme klasičnih običnih automobila, bilo je posla kod dupliranja

automobilskih ključeva, ali je dolaskom digitalne tehnologije i kodiranja ključeva cijeli posao nama malim zanatlijama postao nedostupan. Jedan dekoder staje nekoliko tisuća eura, svake dvije godine se izbacuju novi kodovi i to se jednostavno ne može pratiti. Ostaje još samo ponuda izrade duplikata ključeva za starije modele koji se još uvijek voze, ali i toga ima sve manje.«

»SOCIJALNO«

Tijekom svakog prijedpodneva u radnju Jose Antunovića navrati puno ljudi, ali mnogi od njih ne dolaze samo zbog obučarske ili ključarske usluge.

»Radnja je postala, na određeni način, kao neka 'socijalna ustanova' i ljudi jednostavno ulaskom u nju kao da osjećaju potrebu požaliti se i izbaciti iz sebe svoje probleme. Naravno, sve se to uklapa u priču o skupoći vezanoj za bilo koju cijenu potencijalne usluge i više puta daljnju raspravu okončavam prijedlogom da doneseni artikl najbolje bace na smeće, jer je sve drugo ekonomski besmisleno. Ima i komičnih situacija, poput one kada je jedna mušterija nezadovoljna cijenom izrade

duplikata ključeva upitala može li to biti upola jeftinije, a ja sam odgovorio da na cijenu utječe cijene sirovine. Poslije izvjesnog vremena čovjek se vratio s punom vrećicom starih, narezanih ključeva, uz konstataciju da mi je nabavio sirovinu.«

TEŠKA VREMENA

Poput mnogih drugih zanatlija ni Joso Antunović ne može biti zadovoljan aktualnom situacijom i njegove riječi ne djeluju previše optimistično.

»Nažalost, posao sve slabije ide, sve je lošije i lošije, pa mi se nekako čini kako neću još dugo biti ovdje. Financijske obveze su sve veće, država ne daje nikakve poticaje za nas male zanatlje i jednostavno smo prepušteni sami sebi. Razmišljao sam i o promjeni djelatnosti, ali jednostavno ne znam što bih drugo mogao raditi. S kim god pričam u svezi s drugim zanatskim djelatnostima, svi se žale i nitko nema posla. Kako stvari stoje, i mnogi drugi sve ozbiljnije razmišljaju o zatvaranju. Jednostavno, došla su takva vremena«, pesimistično je zaključio razgovor Joso Antunović, obučar i ključar sa subotičke gradske tržnice.

Praizveden »Bunjevački Put križa«

Molitveni tekst »Bunjevački Put križa« čiji je autor *Tomislav Žigmanov* praizveden je na Veliku srijedu u subotičkoj crkvi svetoga Roka. Pridržavajući se stroge forme i teoloških sastavnica Puta križa, Žigmanov je unosom etnografskih, krajolikih i povijesnih sadržaja bunjevačkih Hrvata sačinio djelo jedinstvena sadržaja. »Budući da je ova pobožnost veoma popularna, u sadržaju se veoma razlikuje od mjesta do mjesta. Kroz povijest je poznat relativno veliki broj sadržaja Putova križa, tj. samih molitava. U jednom trenutku mi se rodila ideja kako bi se moglo pozabaviti i Putem križa koji bi imao i jednu našu lokalnu sliku«, kaže autor. »Bunjevački Put križa« je pisan na ikavici, narodnom govoru bunjevačkih Hrvata.

»Trebalo je konzultirati veći broj postojećih križnih putova i starih molitvenika kako bi se vidjelo na koji način su, u ono vrijeme, biskupi *Ivan Antunović*, *Lajčo Budanović* ili *Blaško Rajić*, u jezičnom i sadržajnom smislu pokušali oblikovati jednu teološku naraciju. Na tome, i tragu svakodnevnog bunjevačkog govora, uobličio sam u jezičnom smislu ovu izvedbu Puta križa«, kaže Žigmanov. »Bunjevački Put križa« čitali su *Lazar i Slavica Cvijin*, *Lazo Jaramazović*, *Đula Milodanović*, *Zoltán Baka*, *Marija Dulić*, *Nikola Bašić*, *Marija Jaramazović*, *Silvester Bašić* i *Željka Zelić*. Između postaja pjevao je Zbor župe sv. Roka.

S. J.

Ozelenjivanje Starog Žednika

Članica Gradskog vijeća zadužena za komunalne djelatnosti i zaštitu životne sredine, mr. *Suzana Dulić*, i voditeljica Radne jedinice »Zelenilo« u Javnom komunalnom poduzeću »Čistoća i zelenilo« *Elizabeta Tumbas*, obišle su nedavno radove u Starom Žedniku, gde je u tijeku ozelenjivanje parka kod crkve, u okviru projekta »Rekultivacija devastiranih i ozelenjivanje nekultiviranih površina u Subotici«.

Na skveru u Starom Žedniku, na površini od oko 1.000 četvornih metara, posađeno je 20 sadnica visokih lišćara i četinara, izjavila je *Elizabeta Tumbas*.

»Radove smo počeli oko sanitarnih mjera, trenutačno uklanjamo neka stabla, a na osnovi planova sadnje zasadit ćemo 300 metara žive ograde, da na neki način ogradimo i definiramo površinu koju uređujemo. Danas sadimo sadnice visokih lišćara, platana i javora,

a idućih dana, ako nam vrijeme dozvoli, krenut ćemo sa sadnjom visokih četinara«, rekla je *Elizabeta Tumbas*, i dodala da bi se cijeli projekt trebao okončati do kraja travnja.

Projekt obnavljanja uništenih i ozelenjivanja neuređenih površina na ukupno 32 lokacije, od kojih su 23 u gradskim, a devet u prigradskim mjesnim zajednicama, privodi se kraju, rekla je *Suzana Dulić*. »Lokacija ispred crkve u Starom Žedniku izabrana je na zahtjev predstavnika Mjesne zajednice i građana ovog naselja«, kazala je *Suzana Dulić*.

Biskup Ivan Penzeš pozvao na glasovanje

Biskup rimokatoličke crkve u Subotici *Ivan Penzeš* pozvao je vjernike da izađu na predstojeće izbore i glasuju »po svojoj savjesti«. Subotički biskup je za novosadski »Magyar szó« u ponedjeljak rekao kako će s biskupske konferencije biti upućen poziv i poticaj vjernicima da izađu na glasovanje.

»Sasvim je sigurno da ćemo s biskupske konferencije uputiti poziv ili podstrek ljudima, koji će im sugerirati da obvezno idu glasovati prema vlastitoj savjesti«, kazao je biskup.

Ocijenio je da oni koji ne glasuju »mnogo puta griješe« i dodao da je on uvijek izlazio na izbore. »Ja kažem: glasujmo, jer onda ipak mi donosimo sud o tome kakvi su bili dosadašnji, što su učinili i što čine i mogu da učine za našu budućnost i za naše potomke«, poručio je *Penzeš*.

(Beta)

Jinx i Elemental na Trenchtownu

Hrvatski bendovi *Jinx* i *Elemental*, kao i zagrebački kantautor *Felton* te varaždinski indie rockeri *Vlasta Popić* nastupit će na ovogodišnjem festivalu *Trenchtown* koji se održava od 30. travnja do 2. svibnja u Etno kampu nadomak Palića.

Ulaznice se mogu kupiti putem internetske stranice *Gigstixa*, www.gigstixa.com, po cijeni od 820 dinara za pojedinačne ulaznice i 1.980 dinara za komplet karata za sve dane Festivala.

Na *Trenchtown* festivalu će nastupiti i domaći bendovi *Eyesburn*, *Eva Braun*, *Sevdahbaby*, *Atheist Rap*, makedonski *Superhiks*, mađarski *Colorstar* i bugarski *Roots Rocket*. Više informacija o festivalu možete pronaći na web stranici www.trenchtown.org.

Međunarodni festival kazališta za djecu

Devetnaesti Međunarodni festival kazališta za djecu održat će se od 20. do 26. svibnja u Subotici, uz gostovanja festivalskih predstava u Vojvodini i drugim krajevima Srbije i reprizu Festivala u Segedinu, u susjednoj Mađarskoj.

Tijekom sedam dana Festival će ugostiti umjetnike, kazališne stručnjake i studente kazališnih škola s raznih strana Europe i svijeta, kao i zemlje domaćina. U natjecateljskom programu bit će prikazane 23 predstave iz 15 zemalja. Iz Hrvatske nam stiže teatar »Mala scena« iz Zagreba s predstavom »Mala sirena«. U fokusu Festivala bit će poljsko lutkarstvo.

Predstave će se igrati na tri različite lokacije – u Dječjem kazalištu, na Sceni »Jadran« Narodnog kazališta i u Kazalištu »Dezső Kosztolányi«, od 21. do 25. svibnja.

Svi programi Međunarodnog festivala kazališta za djecu besplatni su za sve posjetitelje.

»Vodeni ponediljak« u Subotici

MLADI ČUVAJU OBIČAJ IZ DAVNINA

Stari običaj »polivanja« djevojaka i žena na »Vodeni ponediljak« (drugi dan Uskrsa) sačuvan je sve do danas među bunjevačkim Hrvatima u Bačkoj. Na taj dan, momci idu u pohode djevojkama i polijevaju ih vodom, kolonjskim vodama ili parfemima. A kako je to izgledalo ove godine, možete saznati u fotoreportazi koja je zabilježena u Subotici i okolnim mjestima – Bikovu, Žedniku i Đurđinu

IVANA DULIĆ STVARA SLAMOM I NASTOJI SAČUVATI TRADICIJU RADA OVIM PRIRODNIM MATE

Slika se nekim čudom sama stvara

*Velika poštovateljica rada prvih slamarki i slame, koju naziva plemenitim prirodnim materijalom, Ivana Dulić u svakoj prilici ističe pravila koja je nužno poštivati da bi se očuvala tradicija stvaralaštva slamom ovog podneblja * Osim u slikama u koje je utkala mnoštvo vlati žita i stotine sati strpljivog pletenja, njezino umijeće susrećemo u perlicama, u ukrasnim detaljima na haljinama, u obliku nakita od prirodnog materijala, kao ukras na bocama, svuda gdje se u spoju s klasjem ističu osobenosti ovog kraja*

Ivana Dulić slika pletenicama, a pletenice stvara od vlati slame, sve tanje i tanje, pa ih prepleće, niže, obavlja i spaja u prizore viđene u stvarnosti ili mašti. Dok stvara slike i prepleće satima i satima, »plete« i priče pa ih napiše pridodajući ih prizorima: »Slika predstavlja život na salašu. Mlade ljude kraj bunara i vlat žita koje je iznjedrilo salaš i salašare i oplemenilo im život na salašu...«.

Život, okruženje i sva priča Ivane Dulić je u znaku slame. »Slama je plemenit prirodni materijal! Slama ima veliku snagu davanja, u pravom smislu te riječi. Kod oblikovanja, kreacije, obrade, pretvara se u pravu umjetnost, daje duhovnu snagu, radost stvaranja, inspiraciju, doživljaj, oduševljenje, strpljenje, strepnju, druženje,

Spoj tradicije i savremenosti

Nacionalni kostim za „Miss universe“, 2009.

Kreacija: Marija Sabić
Slamu radila: Ivana Dulić

zdravlje... I to je tek početak, jer tajna slame nikada nije u potpunosti otkrivena. U tome je njezina čar«, poruka je Ivane Dulić i u katalogu njezinih djela u izdanju »Art etnosa« 2010. godine.

KADA SE OTVORE VRATA SNOVA

»Slamarstvo još uvijek nije priznato kao umjetnost, te se zovemo stvaraocima u tehnici slame«, dodaje. Stvara sječnom pletenom slamom, specifičnom tehnikom u kojoj je istaknuto i lice i naličje slame. Plete u oblike minijature strukture, u pletenice debljine svega

milimetar do dva. Da bi jedna slika nastala potrebno je na tisuće takvih pletenica. »Ovom

tehnikom mogu se jako lijepo istaknuti detalji i zato se moje slike 'događaju' u tri sloja – u ravni, u reljefu i slobodnom prostoru«, pojašnjava Ivana svoje opredjeljenje za ovu jedinstvenu tehniku koja iziskuje golem broj sati rada na jednom djelu.

Sada je deset godina kako viđene i izmaštane prizore predstavlja u slami. Ali, to nisu tek nanizane godine, to je desetljeće u kojem stvara svaki dan i do deset sati dnevno! Vrijeme stvaranja doživljava kao – čudo. »Počnem raditi sliku, a onda mi se u toku rada na njoj događaju čudesne stvari, slika se sama rađa, ona se događa. Stvori se više, složenije i ljepše od prvobitne, sasvim jednostavne zamisli, otvore se vrata snova i mašte.«

Ivana se raduje svakom nastanku djela od materijala koji smatra i naziva plemenitim. »Uživam dok radim sliku i još toliko dok je gledam.« Rasla je okružena vještinom stvaranja od slame jer se njezina mama Matilda time bavila, a ona je radila kao administrativna radnica u »Peščari«. Potreba da se vrati iskonskom dodiru klasja žita, kroz tradicionalan

TERIJALOM

oblik stvaralaštva, javila se tek po odlasku u mirovinu. Otada Ivana intenzivno stvara, njegujući osoben stil.

PRAVILA ZA OČUVANJE TRADICIJE

S posebnim respektom Ivana Dulić priča o tradiciji nastanka slika od slame i velikim slamarkama *Kati Rogić, Mari Ivković Ivandekić* i sestrama *Ani, Tezi* i *Đuli Milodanović*. Prva slika izrađena u tehnici slame službeno je evidentirana 1961. godine od autorice Ane Milodanović, u Tavankutu na Prvoj koloniji naive u tehnici slame. U novije vrijeme prof. *Ana Crnković* je značajno pridonijela usavršavanju likovnog

stvaranja u tehnici slame i puno je radila na očuvanju autentičnosti stvaranja slika u ovoj tehnici. »Zalažem se za očuvanje tradicije rada sa slamom, za pravila tradicionalnog rada s ovim prirodnim materijalom i protiv sam nekih postupaka u izradi koji narušavaju tradicionalan pristup«, ističe Ivana. Radi toga, napisala je neka od stručnih pravila kojih je neophodno se pridržavati i iznosi ih u svakoj prigodnoj prilici, jer se kič i u ovoj oblasti širi.

»Slamu moramo uvažavati kao materijal za stvaranje onakvu kakva je u prirodi, kakvom je Bog stvorio na njivi – prirodnu! Ne koristiti selotejp! Ne

koristiti kemiju za bijeljenje ili bojenje slame! Nikad, ali nikad ne koristiti papirnatu ljepljivu traku u stvaralaštvu slame! Godišnja planiranja su važna, arhiva je važna, ako nemamo dokumentaciju ne postojimo«, neke su od preporuka koje Ivana želi uputiti, ali su i prigovo-

ri na primjenu nedozvoljenih postupaka u komercijalizaciji slamarstva te na odstupanje od autentične obrade klasja u stvaralaštvu, a istovremeno i zalaganje za očuvanje renomea slamarstva i vrednovanje statusa autentičnih stvaralaca.

Katarina Korponaić

UZ 100 DANA ŠTRAJKA SONČANSKIH TEKSTILKI

Muke radničke

Piše: Ivan Andrašić

Kako su u jednoj državi moguća dva aršina – mali čovjek svoje dugove mora plaćati uz prijetnju ovrhom, a za naplatu dugova poslodavaca odgovarajućih mehanizama nema

Radnici sončanskog tekstilnog poduzeća »Apo fashion system« obilježili su u srijedu, 4. travnja, neslavan jubilej – ravno 100 dana štrajka zbog zarađenih, a neisplaćenih nadnica od strane svojih dosadašnjih poslodavaca. Dan ranije, u pratnji predsjednika Općine Apatin dr. Živorada Smiljanića i svojih najbližih suradnika, posjetio ih je budući zakupac sončanskog »Apo fashion systema« i za većinu njih poslodavac najmanje dvije sljedeće godine – Bogomir Bojić. Nakratko je razgovarao s radnicima, koji su tehnički još uvijek u štrajku, iako se velika većina njih već izjasnila kako je voljna raditi za novoga poslodavca. Tako su se riječi pokrajinskog tajnika za rad i zapošljavanje Miroslava Vasića izrečene dva tjedna ranije na sastanku s predstavnicima radnika, da je iz ovako dugotrajnog štrajka teže izaći nego u njega ući, potvrdile i u slučaju sončanskih tekstilki.

OBVEZE ZAKUPODAVCA I ZAKUPOPRIMCA

Bogomir Bojić je s vlasnicima poduzeća potpisao ugovor o zakupu poslovnog prostora na dvije godine. Radnici na bilo što drugo, osim na pravo izjašnjavanja hoće li raditi za novoga poslodavca ili ne, nemaju prava. Pa i ukoliko taj rad ne prihvate, poslodavac bez ikakvih problema može uposliti druge radnike s tržišta rada. Tako su člankom 3. navedenog ugovora regulirane obveze zakupodavca i zakupoprimca glede statusa radnika, a u njemu je navedena i dogovorena obveza zakupca da od sredstava subvencije Vlade AP Vojvodine radnicima uplati po

jednu izvanrednu bruto plaću. Isto tako, sa svakim radnikom će biti potpisan ugovor o radu na dvije godine, a po isteku poduzeće »Apo fashion system« je u obvezi primiti u radni odnos sve radnike koje je zakupac preuzeo.

RIJEČI RADNIKA

Po riječima većine radnika, pritisak na njih je ogroman, a efe-

besplatno školovanje djece svakoga dana treba ponešto uplatiti... Upravo s te, druge strane u državi sve izgleda idealno, kome god je mali čovjek nešto dužan, platiti mora, u protivnom će bez odgode biti žrtva zakonom predviđenih sankcija. Ostaje nedoumica gdje su mehanizmi ove države koji bi trebali osigurati provedbu teoretski odličnih, proeuropskih zakona. Gdje su zaka-

je jedan broj radnika i dalje u posjedu manje količine dionica, »Apo fashion system« je danas primjenom neke čudne matematike u stopostotnom privatnom vlasništvu. Ne znam kako, mi smo jednostavno izbačeni iz vlasništva, a ni do danas ni od koga nismo dobili validan odgovor na upit što je s našim dionicama. No, ukoliko zanemarimo i taj moment, mislim da se ipak, bez obzira na vlasničku strukturu, od strane poslodavca moraju poštovati zakonske norme ove države. Plaće su nam, zahvaljujući načinu obračuna, nestručno ili nekorektno urađenim normama, bile drastično umanjene, čak za 20 do 30 postotaka u odnosu na dotadašnje, a daleko ispod zajamčenoga minimalca. Iako je gotova roba iz poduzeća odlazila nesmanjenim tempom, a od dolaska zamjenika direktora Roberta Kapitanja prestaje se voditi i bilo kakva evidencija ulaska i izlaska osoba i vozila u krug i iz kruga poduzeća, o količinama odvezenih robe, o lokacijama na koje se odvozi. Radili smo odjevne predmete za probirljivo inozemno tržište, ali sa znanjem ili bez znanja poslodavca i za određeni broj domaćih butika. Još tada smo slučajno došli i do dijela dokumentacije koja je potkrijepila ove naše sumnje, a prosljedili smo ju nadležnim tijelima. Međutim, kod radnika se još nije dovoljno razvila svijest o potrebi reagiranja na ove anomalije, kod svih je bila evidentna samo bojazan od neizvjesne budućnosti. Zdravka Božanić, po svemu sudeći, nije dorusla problemima vođenja poduzeća poput našega i to je pokušala prikriti vrlo nekorektnim odnosom prema uposleni-

Zoran Purić i Miroslav Vasić na sastanku s predstavnicima radnika

kata štrajka nema. Poslodavka, francuska državljanka Zdravka Božanić posjetila je poduzeće tek 40 dana nakon početka štrajka i decidirano odbila svaku nagodbu s radnicima, a vrlo nadmeno, jasno i izravno, uz riječi: »To vrijeme ste radili za državu«, pokazala je kako im ne namjerava podmiriti zarađene, a neisplaćene tromjesečne nadnice. S druge strane, banke zovu radnike zbog nepodmirenih višemjesečnih obroka zajmova, »Elektrovojvodina« nema milosti, dug za utrošenu struju se, pod prijetnjom isključenja s mreže, mora podmiriti, poreznici traže svoje, produljenjem vremena neplaćanja dug se drastično povećava zbog kamata, za

zali mehanizmi koji štite državu i njezine »mezimce« od maloga čovjeka u situaciji kada je tog istog malog čovjeka trebalo zaštititi od poslodavaca?

NITKO NE ČUJE

Može li bilo tko, bez obzira što je strani državljanin, raditi unutar granica ove države, a ne poštovati, odnosno grubo kršiti odredbe svih njezinih zakonskih normi? Radnici su već puno prije štrajka upozoravali nadležne na svoje sumnje o kršenju zakona, ne samo od strane poslodavca, nego i najužeg vodstva poduzeća. »Još prije dvije godine mi iz tehničke službe uočili smo neke čudne događaje u poduzeću. Iako

cima. Često je aludirala na naše seljačko podrijetlo, otvoreno nam je prijetila neisplaćivanjem zarada. Prigodom posljednjeg boravka u poduzeću, za trenutačnu katastrofalnu situaciju izazvanu njezinom nestručnošću, okrivila je 'i nesposobne radnice i nekorektne medije i korumpirane političare i sve vojvođanske banke i huškački sindikat'. Mi smo bili spremni na korekciju minimuma štrajkačkih zahtjeva i na nastavak rada, međutim nakon njezinog ovako arogantnog nastupa postalo je jasno da u ovom poduzeću za nas više nema kruha. I sada odgovorno tvrdim da bi se sve riješilo isplatom jedne zaostale nadnice prije božićno-novogodišnjih blagdana i dogovorom o dinamici isplata ostalih. Poslodavka je rješenje svih problema vidjela u izbje-

gavanju bilo kakvog razgovora s nama», kaže predsjednik tvorničkog sindikata *Goran Nemeti*.

AKCIJE I REAKCIJE

Reakcije inspekcijskih tijela na ova upozorenja su izostale, izostale su i reakcije drugih nadležnih institucija, koje bi u drugim sredinama na ovako izravne dojave svakako poduzele određene mjere. Lokalna uprava je sva upozorenja konstatirala, ali se za bilo kakvu reakciju oglašavala nenadležnom, sindikat je na ovim prostorima preslab da bi se nosio s izazovima poslodavaca, po svemu sudeći krajnji mu je domet, upravo zbog nedorečenih zakona i neodgovornog odnosa države prema malom čovjeku, nabava zimnice s otplatom na tri obroka.

Za rješavanje ovoga problema bilo je potrebno izravno uključivanje pokrajinske administracije, izazvano, po riječima Miroslava Vasina, upornim eksponiranjem ovoga štrajka u pojedinim medijima. Prednjačili su »Hrvatska riječ«, hrvatska redakcija RTV Novi Sad, te lokalni mediji TV Apatin i »Novi glas komunek«. »Velike novine« su ovaj štrajk zabilježile mlako i s velikim zakašnjenjem. Tzv. veliki elektronički mediji, iako su im ponuđeni gotovi materijali na pladnju,

Radnici na posljednjem sastanku s čelništvom okružnog Sindikata

nisu bili zainteresirani za ovu temu, a istodobno su vrlo uredno već unaprijed najavljivali moguću štrajkovu policije, uposlenika državne uprave, nezadovoljnih radnika elektrodistribucije. Možda u ovim predizbornim vremenima nikom ne odgovaraju ovako bolne priče, možda nitko ni nema vremena pozabaviti se pitanjima što preživljava i kakva će biti sutrašnjica 65 sončanskih obitelji. Informativni programi su nam puni novih investicija, novih upošljavanja, političari se natječu tko će sudjelovati u više ovih događanja prepunih optimizma.

Uz intervenciju pokrajinske administracije sončanskim je tekstilcima ponuđena mogućnost vraćanja za strojeve kako bi, radeći za novoga poslodavca,

zaradili svoje buduće plaće, ali s druge strane, nije im, a najvjerojatnije nikada i neće biti ponuđena isplata zarađenoga kod staroga poslodavca. Umjesto ostvarene zarade nudi im se ne baš precizno definirana isplata jedne izvanredne bruto plaće. Pod tepih se guraju problemi poput povezivanja staža, kolektivnog ugovora, minimalnih zarada, odnosno izrade objektivnih normi i standarda. Misli li netko da ovi radnici mogu, obradovani novom prilikom za zaradu kruha, sve to zaboraviti? Ne mogu, jer kako sami kažu, kad već država nije našla načina kojim bi natjerala nepoštenog poslodavca da radnicima isplati zarađeno, kakvo ih sutra očekuje, ukoliko se i budući poslodavac posluži metodama bivšeg?

Goran Nemeti

DONESENA ODLUKA O APATINSKOM BRODOGRADILIŠTU

Vlasnik je Vojvođanska banka

Priča o prodaji Brodogradilišta Apatin konačno je dovršena. Odlukom Odbora povjerenika prihvaćena je ponuda Vojvođanske banke na nedavno održanoj aukciji, a stečajnom upravniku je dana suglasnost da donese odluku o prodaji apatinskog poduzeća po ponuđenoj cijeni od 230 milijuna dinara. Suglasnost Odbora povjerenika zakonski je neophodna, jer je ponuđena cijena manja od polovice procijenjene vrijednosti od 584.279.000 dinara. Na temelju ove suglasnosti, stečajni upravitelj *Predrag Ljubović* će u najkraćem roku donijeti konačnu odluku o prodaji poduzeća. Sredstvima od prodaje bi se izmirile obveze prema povjerenicima u ukupnom iznosu od 1,18 milijardi dinara, a najveći povjerenik je upravo Vojvođanska banka s potraživanjima od 522.380.000. dinara, s hipotekom na nepokretnu i dio pokretne imovine u vrijednosti 521.883.000 dinara. Osim Vojvođanske banke, u Odboru povjerenika svoje predstavnike imaju još i kompanija »Dunav osiguranje«, te poduzeća »Tim« iz Srijemske Mitrovice, »Pima« i »Di Audit« iz Beograda. Podsjetimo, nakon aukcije predstavnik kupca izjavio je za medije kako brzo namjerava pokrenuti proizvodnju i uposliti bar dio radnika.

I. Andrašić

HRTKOVČANI PRIVELI KRAJU IZGRADNJU CRKVE SV. PETRA U KULI

Blagoslovljena zvona

Nakon dvadeset godina iseljeni Hrtkovčani iz cijele Hrvatske napokon su priveli kraju gradnju svoje crkve u Hrvatskoj. Od progonstva iz rodnog mjesta, točnije od dana kada su shvatili da su doselili u mjesto u kojem nema crkve, a oni naviknuti na nju još od 1786. godine nisu željeli živjeti u selu bez crkvenog zvona, odlučili su izgraditi novu crkvu kao svoje duhovno središte i svetište u kojem će se okupljati i prakticirati svoju katoličku vjeru.

Tako je crkva sv. Petra u Kuli, na ponos svih Hrtkovčana i ljudi dobre volje, nakon dvadeset godina gradnje postala prepoznatljiva vizura tog slavonskog mjesta u sjeveroistočnom dijelu Zlatne doline, na magistralnoj cesti koja povezuje Požegu i Našice, preko Krdije.

Zvona za crkvu lijevana su u studenom prošle godine u Innsbrucku, gradiću u alpskim predjelima Austrije, uz nazočnost župnika crkve sv. Petra *Marijana Đukića* i predsjednika Zavičajnog kluba Hrtkovčana »Gomolava« *Ante Plivelića*, a prošlog je Uskrsnog ponedjelj-

Crkvena zvona blagoslovili su vlč. Josip Devčić i Marijan Đukić

ka, kao zadnji čin prije svečanog otvorenja crkve i prepuštanje vjernicima na uporabu, održano svečano misno slavlje na kojem su blagoslovljena crkvena zvona, koje je zahvaljujući ljubaznošću gradonačelnika Požege i saborskog zastupnika *Zdravka Ronka*, Grad Požega donirao iseljenim Hrtkovčanima.

Zvona su na sv. misi blagoslovili vlč. *Josip Devčić* i *Marijan Đukić* u prepunoj crkvi i pratnji šest svećenika iz Slavonsko-požeške biskupije. Vlč. Devčić je u propovijedi naglasio da »hrtkovačka« crkva u Kuli, kao i

druge izgrađene crkve Srijemaca u Hrvatskoj, nije samo velebno zdanje, kula u Kuli, elegantna i moderna građevina otmjenih geometrijskih linija koja će dominirati okolicom i plijeniti svojom ljepotom i zbližavati ljude, nego da je ona zapravo velika živa i životvorna rijeka Božje ljubavi koja je vjekovima tekla i koja sada teče i napaja ju najdragocjenijim darom – životom. Vlč. Devčić je rekao kako je Kula bila selo bez crkve, a Hrtkovčani svjesni činjenice da je crkva dio njihova mentaliteta i kulturnog naslijeđa, znak moralne dimenzije i duhovne vertikale,

znak zajedništva s Bogom, te da je selo bez crkvenog zvona – gluho selo, odmah su po dolasku krenuli u gradnju, koja je nakon dvadeset godina pri završetku.

»Temeljni kamen za crkvu sv. Petra u Kuli blagoslovio je osobno papa *Ivan Pavao II.*, prilikom posjeta Mariji Bistrici i proglašenja blaženim kardinala *Alozija Stepinca*, a položio ga je požeški biskup dr. *Antun Škvorčević* na Uskrsni ponedjeljak 7. travnja 1999. godine. S radošću i ponosom ističem da smo prvu potporu za izgradnju crkve u Kuli dobili od svima nama dragog blagopokojnog kardinala *Franje Kuharića*«, rekao je predsjednik Zavičajnog kluba Hrtkovčana »Gomolava« *Ante Plivelić*, glavni inicijator gradnje nove »hrtkovačke« crkve.

Svečanim činom blagoslivljanja zvona na Uskrsni ponedjeljak, Hrtkovčani su na tragu povijesnih dodira svoga Srijema i domovine im Hrvatske povezali pokidane niti zajedništva i svog vjerničkog identiteta, a sljedeće godine, također na Uskrsni ponedjeljak, planira se veliko okupljanje Hrtkovčana i Srijemaca, kao i brojnih prijatelja, na svečanom otvorenju i prvoj službenoj sv. misi u novoj crkvi sv. Petra u Kuli.

Zlatko Žužić

USKRSNI OBIČAJI BUNJEVAČKIH HRVATA U ZAGREBU

»Polivanje djevojaka i žena«

Vjerni svojoj višestoljetnoj tradiciji Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata, sa sjedištem u Zagrebu, i ove je godine organiziralo niz događanja u povodu najvećeg kršćanskog blagdana Uskrsa. Članice Društva organizirale su u klupskim prostorijama tradicionalno ukrašavanje jaja, pisana, onako kako se to nekada radilo u Bačkoj, a muški dio je na Uskrsni ponedjeljak obilježio stari običaj polijevanja djevojaka i žena, tzv. Voden

Obilježavanje ovih dragih uskrsnih običaja u bogatoj tradiciji Hrvata Bunjevaca otvorio je predsjednik Društva vojvo-

đanskih i podunavskih Hrvata *Zvonimir Cvijin*, a o običajima je govorio dr. *Luka Štilinović*, poglavito o sačuvanom običaju

Vodenog ponedjeljka koji je karakterističan za Bačku te ga, osim Petrovaradina, u Srijemu gotovo i nema.

»Običaji su važan segment tradicijske kulture, oni su čuvari nacionalne svijesti, nepisana pravila društvenog ponašanja i djelovanja koji se neformalno prenose s koljena na koljeno, a tradicijska kultura, premda podložna promjenama, snažno je uporište identiteta. Stoga čuvanje vlastitih običaja ima neprocjenjivu važnost, jer oni su smisao temeljnih ljudskih i civilizacijskih vrijednosti koji su utkani u dubinu bića i temelj su identiteta Hrvata Bunjevaca«, rekao je dr. *Luka Štilinović*.

Zlatko Žužić

VIŠEGODIŠNJE PROPADANJE RADIO SOMBORA POSLIJE NEUSPJELE PRIVATIZACIJE

Regionalni radio bez riješenog statusa

*Poslije nuspjele privatizacije Radio Sombor nema definiran status * Vraćanje u status javnog poduzeća nije moguće, ali se zaposleni nadaju da je moguće organizirati radio kao javni servis*

Nezavisno društvo novinara Vojvodine (NDNV) smatra da je opstanak Radio Sombora od izuzetnog značaja ne samo za informiranje građana Zapadne Bačke, nego i za multikulturalnost Vojvodine i da bi trebalo poduzeti sve mjere kako bi ovaj medij opstao i nastavio svoj rad. »S obzirom na činjenicu da je država odgovorna za užasno stanje u kojem se Radio Sombor nalazi, smatramo da je neophodno da ona preuzme dio odgovornosti za izlazak iz krize, a u skladu s Medijskom strategijom usvojenom u rujnu prošle godine«, navodi se u priopćenju NDNV-a. Ovo priopćenje ponovno je podsjećanje na

višegodišnju agoniju i propadanje ove radio postaje, koje traje od privatizacije 2007. godine. Radio se četiri godine nalazi u »pravnom vakumu«, koji onemogućava izlazak iz duboke krize.

VLASNIŠTVO U RUKAMA DRŽAVE

Formalno, radio je akcionarsko društvo, a većinski paket akcija od 92 posto ima Agencija za privatizaciju, koju u radiju predstavlja privremeni zastupnik kapitala. Međutim, radio postaja bez nepokretne imovine s malim brojem uposlenika očito nije poduzeće o kome bi formalni vlasnik vodio veliku brigu. Neriješeni status i neriješeno financiranje radio postaje dovelo je do toga da je u ovoj, nekada značajnoj, medijskoj kući u Vojvodini ostalo samo sedmero uposlenih od kojih su četvero novinari, da zarade koje su inače na nivou minimalca nisi isplaćene 14 mjeseci, da se zbog izgubljenih sudskih sporova koji su posljedica odluka koje su donosili bivši ravnatelji pla-

ćaju milijunske sudske presude. Račun Radio Sombora u blokadi je od polovice prosinca prošle godine, a Grad Sombor, iako je Odlukom o proračunu za 2012. godinu za Radio Sombor namijenjeno 3,5 milijuna dinara, iz gradske kase još nije počeo prebacivanje sredstava. Da bi skrenuli pažnju javnosti na stanje u ovoj medijskoj kući javnosti su se obratili predsjednik Sindikata »Nezavisnost« Siniša Stričević i v.d. ravnatelja Stipan Benić. »Za nas je prije svega važno statusno definiranje Radio Sombora. Radio bi zahvaljujući pravnim mogućnostima ponovno mogao biti lokalni javni servis, čime bi se riješila i druga nedoumica, problem financiranja medija koji je nasušna potreba građana«, kaže Benić.

NOVINARI I BEZ MINIMALCA

Siniša Stričević podsjeća da je u akciji prikupljanja potpisa potpore Radiju Sombor sudjelovao veliki broj građana. »Peticiju za očuvanje Radio Sombora potpisalo je oko 6.000 građana Sombora. Materijalni polo-

žaj zaposlenih je katastrofalan. U 2010. godini primili smo tri minimalne zarade, a za ostale mjesec te godine po 5.000 dinara. Za 2011. godinu dobili smo samo sjećanjski minimalac i od tada ništa«, kaže Stričević. On podsjeća da je svojevremeno rješavanje statusa Radio Sombora bila i tema sastanka u Somboru kome je prisustvovao i pokrajinski tajnik za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova Miroslav Vasin i da su tada usvojeni zaključci u osam točaka, ali ni poslije skoro dvije godine ništa od toga nije realizirano. Javno poduzeće Radio Sombor privatizirano je koncem 2007. godine, a na aukciji Radio je kupila Irena Vuksanović iz Beograda. Odmah poslije privatizacije počeli su problemi s isplatom plaća, a polovicom 2008. godine privatizacija je raskinuta. Te godine Radio Sombor je dobio iz gradskog proračuna 25 milijuna dinara. Naredne dvije godine Radio je bio bez dotacija iz proračuna. Od prošle godine ponovno dobiva sredstva iz gradske kase i to 3,5 milijuna dinara godišnje. Toliko je planirano i za ovu godinu, pa se uposleni nadaju da će uskoro Radio i početi dobivati ta sredstva kako bi se račun odblokirao, a zaposleni konačno primili barem jednu plaću.

Radio Sombor jedina je radio postaja u Zapadnobačkom okrugu koja ima dozvolu za regionalno emitiranje programa na području Sombora i Apatina, što je teritorij od oko 130.000 stanovnika. Iza sebe ima tradiciju od četiri desetljeća, a posebno je važno što se na valovima Radio Sombora osim na srpskom jeziku emitira svakodnevno i program na mađarskom jeziku. Jednom tjedno emitira se jedno i pol satna emisija na hrvatskom jeziku, a svoj tremin ima i Nacionalni savjet Bunjevaca. Program na mađarskom jeziku priprema redakcija na mađarskom Radio Sombora, dok za ostale manjinske programe Radio ustupa svoje termine bez naknade.

Zlata Vasiljević

Novac iz proračuna

Gradsko vijeće je u međuvremenu Radio Somboru odobrilo milijun dinara sa proračunske pozicije od 3,5 milijuna dinara koja je namijenjena ovom mediju. Međutim, to ipak neće biti dovoljno za deblokadu računa.

STIPAN KOVAČ, SLIKAR PREPOZNATLJIVIH MONOŠTORSKIH MOTIVA

Nostalgija za vremenom kada se stvaralo iz pepela

Grad zelenila, fijakera i umjetnosti – pojmovi su koji se uobičajeno vezuju za Sombor. Nema onoga tko Sombor ne prepoznaje po čuvenim bodošima, fijakerima koji su čak i u pjesmama opjevani, ali i po slikama mnogobrojnih umjetnika. Jedan od njih je i *Stipan Kovač* rodnom iz Bačkog Monoštoru, koga je životni put doveo prije mnogo godina u Sombor. Stjecajem sretnih okolnosti, prije 22 godine ozbiljno se latio kičice, a danas je iza njega oko tisuću naslikanih slika, oko 160 kolonija u zemlji i inozemstvu i 13 samostalnih izložbi. Njegovi motivi trščara, blatnjavih ulica, konja, radost su svima onima koji u sjećanju nose djetinjstvo i mladost, pa zato i ne čudi što se Kovačeve slike nalaze gotovo na svim kontinentima.

Slikarski talent pokazivao je još u osnovnoj školi u rodnom Monoštoru, ali kako u školi nije bilo nikoga tko bi poticao i usmjerio taj talent Kovač je

poslije osnovne škole upisao srednju poljoprivrednu i tom strukom bavio se godinama. Slučaj je htio da se prije 22 godine zatekne na svom pčelinjaku u blizini koga je bila likovna kolonija. »Privuklo me je to, pa sam napravio pauzu u pčelinjaku, priključio se umjetnicima, naslikao sliku. Otada sam počeo intenzivnije raditi i tako 22 godine. Dan mi je prazan ako ne slikam«, priča Kovač koji je i dok vodimo ovaj razgovor okružen svojim slikama. Na tim su slikama prepoznatljivi motivi Bačke, seoske kuće pod trskom, salaši s đermom, konji, polja sunčokreta, vode, trstici, šumarci, jer, kaže, u tim motivima najviše prepoznaje sebe. »Svi smo mi rođeni ispod trske tako da kuće pod trskom, trstici i voda dominiraju mojim slikama. Prvo sam radio suhi pastel. To mi je odgovaralo, jer sam na početku slikao tijekom boravka u prirodi i rada na pčelinjaku. Kasnije sam prešao na tehniku

ulje na platnu. Najviše slikam zimi i nema dana da ne uradim jednu sliku. Meni je zadovoljstvo kada je ispred mene bijelo platno, a ja sjednem i stvaram, priča Kovač. Kaže kako mu je osobito drago što njegove slike obrađuju one koji se poslije 50 ili 60 godina vrte u mjestu iz kojih su davno otišli u potrazi za onim čega nema. Zato su njegove slike na svim kontinentima, odnosno svugdje gdje ima ljudi s ovih prostora.

Sjeća se Kovač dolaska grupe Podunavskih Švaba koji su prigodom podizanja križa sjećanja došli u Gakovo. Naslikao je za tu prigodu kalvariju s njemačkog groblja i po slici nekadašnju gakovačku crkvu. Slike je darovao gostima, a kroz mjesec dana stiglo mu je pismo zahvale s porukom da njegova slika crkve iz Gakova zauzima počasno mjesto u Muzeju Podunavskih Švaba u Ulmu. Njegove slike vratile su davna sjećanja na jednu likovnu koloniju i mađarsku obitelj koja je iz Mađarske otišla u vrijeme revolucije 1956. godine. »Moje slike ih vraćaju u prošlost. Recimo, ne znam koliko sam uradio slika s motivom crkve u Bačkom Monoštoru, jer Monoštoraca ima u Njemačkoj i drugim zemljama i žele da tamo gdje žive imaju nešto iz svog sela. Naši ljudi iz Australije i Amerike tražili su slike sa starim trščarama, pa još ako može baš njihova kuća«, kaže Stipan Kovač. Rado se Stipan Kovač odaziva pozivima za sudjelovanje na likovnim kolonijama, humanitarnim akcijama. Za sebe kaže da je slikar autodidakt i da je našao i izgradio svoj prepoznatljiv rukopis. »Na kolonijama obično budu i likovni kritičari od kojih sam dobivao pohvale za svoj rad. Volim saslušati i kritiku, ali se ipak uvijek vraćam sebi.«

Zlata Vasiljević

Na likovnoj koloniji Kolorit

KOLONIJA MLADIH U ERNESTINOVU

Međunarodni skup mladih kreativaca

Kolonija je ove godine okupila 140 djece iz dvadesetak škola iz Ernestinova, Osijeka i okolice, zatim Viškova kod Rijeke i susjednih zemalja Mađarske i Srbije, te Njemačke

Ernestinovo, neveliko mjesto nadomak Osijeka, planetarno je poznato po »Likovnoj koloniji«, prvenstveno kiparskoj, ali i slikarskoj, koja okuplja umjetnike iz čitave Hrvatske i svijeta, a već je poznato i po Maloj koloniji, Međunarodnoj koloniji mladih, koja okuplja djecu i mladež. Deveta, i dosad najbolja, Mala kolonija održana je ove godine od 2. do 4. travnja i okupila je 140 djece iz dvadesetak škola, iz Ernestinova, Osijeka i okolice, zatim Viškova kod Rijeke i susjednih zemalja Mađarske i Srbije, te Njemačke.

MEĐUNARODNA KOLONIJA

Damira Škrleca, direktora osnovne škole »Ernestinovo« u Ernestinovu i voditeljica Međunarodne kolonije mladih pitali smo za opću ocjenu. Pohvalio se kako su od prvoga dana, od prve kolonije mladih zavrijedili epitet međunarodni, jer već tada su se odazvali mladi iz Pečuha (Mađarska) i Subotice (Srbija), a tečajem godina dolazila su u Ernestinovo djeca iz Slovenije, Slovačke, Austrije, Njemačke, Nizozemske, Mađarske, Bosne i Hercegovine i Srbije. Ove se godine okupilo 140 djece, 40 odraslih, što voditeljica, što umjetnika, što gostiju, radilo se u 11 radionica, a srijeda 4. travnja bio je završni dan s obveznom završnom priredbom. Iznio je i ideju za novi projekt kojim će biti obuhvaćeno 8 zemalja, a povezat će se mladi od Hrvatske i Srbije do Latvije, Nizozemske i Portugala, ali je priznao da su sada sve aktivnosti okrenute k pripremi 10. jubilarne Kolonije,

Sudionice iz Tavankuta

no pojednostiti nije htio iznijeti. Spremaju sve u tajnosti. Otkrio je još jednu zanimljivost. Kako su svih dosadašnjih godina na kolonije dolazili i mladi iz Vojvodine, Subotice i okolice, dogovorili su s ravnateljicom Osnovne škole »Matija Gubec« iz Tavankuta, Stanislavom Stantić-Prčić, s obzirom da s njima već obrađuju jedan projekt, gostovanje Kolonije u Tavankutu, izložbom s ovogodišnjega druženja. Ove su godine u Ernestinovu bili i njihovi učenici, pa će izložba biti otvorena od 20. do 27. travnja

I kipar Mato Tijardović, predsjednik Likovne udruge »Petar Smajić« u Ernestinovu i voditelj kiparske radionice na svim dosadašnjim kolonijama, ne krije zadovoljstvo ovogodišnjom kolonijom. Istina, manje je sredstava pa je i broj djece manji, ali on je i ove godine imao 25 polaznika, uzrasta od prvog do osmog razreda osnovne škole.

11 RADIONICA

Trebao bi, vjerujem, čitav dan da se detaljnije upozna s radom u svih 11 radionica i porazgovara s većim brojem sudionika, no i posjet samo izabranima detaljno će ilustrirati ono što se događalo lijepih proljetnih dana u ovom pitoresknom slavonskom selu. Djevojke iz

Tavankuta, Martina Stantić, Jasmina Šimić i Veronika Vojnić-Mijatov, učenice Osnovne škole »Matija Gubec«, polaznice su radionice tradicijskog pjevanja. Očarane su zbivanjima na koloniji, očarane su dobrodošlicom i smještajem u Ernestinovu, a inače pjevaju i u Tavankutu, u školskom i crkvenom zboru. Voditeljica Jelena Dragić poučava ih obradi starih

stinovu već godinama skupa s Matom Tijardovićem vodi kiparsku radionicu. Poveo je unuku, koja se u kiparstvo zaljubila još kao mala i već je u 1. napravila prvi rad. Ena je zadovoljna boravkom u Ernestinovu, tematski im je zadata »slagalica s više lica«, a ona je u slavonskom hrastu izdubila dva medvjedića u srcu, svica i zečića, koji nagoviješta Uskrs.

Učiteljica Zdenka Đurišić svih 9 godina vodi radionicu »Plamena ptica« i ovogodišnja im je zadaća bila izrada majica sa zaštitnim znakom radionice, što su polaznici uspješno ispunili. Vlatka Božetić Cvijić, profesorica hrvatskog jezika voditeljica je novinarske radionice, a zadaća je polaznika ove radionice da sve što se ovdje događa nađe na mjesto na web stranici kolonije. Ranijih su godina na završetku svake kolonije tiskali glasilo »Kolonija«, no kako je sredstava sve manje od tiskanja se odustalo, ali ne i od informiranja, pa svi koje to zanima mogu otići na web. Vlatka je zadovoljna da je i ova kolonija odlično medijski popraćena, što svjedoči o zanimanju javnosti za ovakve aktivnosti, jer nije za zanemariti kada se na jednom mjestu, u jednoj školi, u vrijeme uskrasnih blagdana nađe 150 djece koja se bave kreativnim radom.

Slavko Žebić

Voditelj Kolonije Damir Škrlec

pjesama i napjeva, a pjesme su vrlo slične onima koje pjevaju u Tavankutu.

Ena Milih iz Viškova, došla je u Ernestinovo s djedom Rajkom. Naime, Rajko Srok je poznati viškovski kipar i tamo vodi kiparsku školu, a u Erne-

BAĆ-IVIN ŠTODIR

BaĆ-Ivini se sprimlju za izbore

Došo baĆ-Iva doma, nako furtom i žedan i gladan i umoran. Još zarana je ošo u vinograd, pa se bome i narmbaćijo. Istina, za frustuk se dobro namadžarijo, al izdala i slanina. Zubaća se raširila ko nikad, pa što dalje i motika mu bivala sve težja. Šćim je došo doma i unišo u kujnu, njegova ga oma požalila, pa mu donela bukaricu katarke oladite u bunaru, znade da će ga to najlipše razgaljit. »Evo sam metnila na mast gra što je osto od juće i zamisila valjušaka, pa nisam tila zakuvavat da se ne skalabuću. Saću ja to oma natrzat, a ti mi se malo odmori«, kaže mu. I još kaže da su cure ošle kod staroga i majke, pa će tamo i večerat i spavat. Šćim je to rekla, malo se ko jače zapržatila i naškobila. Oma baĆ-Iva vidi na čega se ona pripravlila. Naškobijo se i on, veli ajd da se malo oduše od posla, da ga nako umornoga ne uvati sanko oma šćim legne, pa naljo još jednu bukaricu i uzo novine, poštaš dono nove. Samo što ji je otvorijo, vidi da njegovi ne miruju, nego se baš lipo sprimlju za izbore. Ni što su pri nekoliko godina bili posvađani i imali dvi partije, poskidali prve, izgrlili se i izljubili, pa se složili i napravili jednu. Potli zajedno i jili i pili, a zajedno su se i vodali po cile države, od Subotice, do Tavankuta. Samo, baĆ-Iva ope ništa ne razumi. Politika je to, moraće koišta pitat dadu kad malo dojde k sebe. Eto, nikako ne može razumit kako to da ni što su pri nekoliko godina od dvi partije napravili jednu, kroz niko vrime ope od jedne napravili dvi i oma gledu ko će komu prvi šipak pod nos. A novine i vima i nima pri ruke. Ta naši smo! Al dobro, kad se malo bolje pogleda, imade tu i lipoga za pročitat. Eto, piše da se išlo na fodbal, pa se išlo kod Gospe, BaĆ-Iva se od milina naježijo kad je pročitao koliko su jim svud tapšali. Ti što su tapšali, cigurno će i glasat za nji, pa onda nema brige kako će se projt na izbora. Vi, opet, iz druge partije, kako piše nove, a ništa ko da ji baĆ-Iva prija viđo zajedno u ve stare, malo pljucnili po nima prvima, toliko da se vidi da i oni štogoda radu. A što je naj-

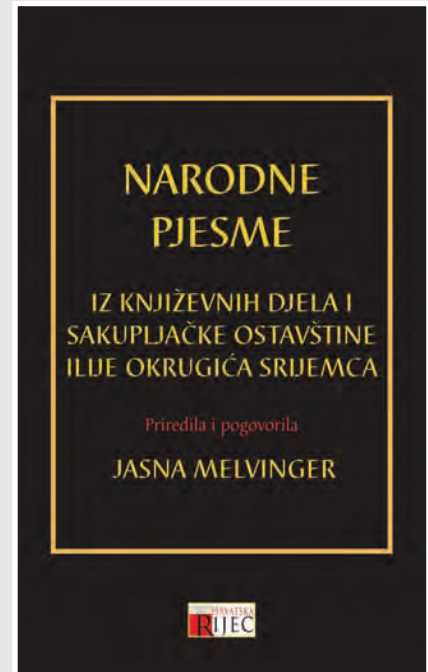

Piše: Ivan Andrašić

lipše, vi prvi, dok se nisu zabavili fodbalom, lipo su ošinili po vima drugima, opet u ti isti novina. »O, Bođana mu, kaću već pročitat štogoda lipo, pa čiji su i jedni i drugi i čije su te naše novine? Još bi ji samo tribali počat čitat ni što nas ne volju. Oma bi vidli da nas oni ne moru ni zavađat, nego samo sist ko prid televiziju i gledat kako mi jako lipo znade mo jedni drugima zavlačit nako iza leđi, ko u ni sramocki filmova. A tako je bilo mirno dok smo imali samo jednu partiju, nismo ni znali da je imademo«, misli se na glas baĆ-Iva. Njegova ko da je čula, samo ga pogladila po kike, a onda metnila krstolu nastal. »Ivo, neka mi se jidit! Pa vidiš da je naš sonima što će zadobit, ni tijo sam ko tuga. Ne bi on š državni jasli. Ne znam, samo, šta će vaj što piše da je novi, vaj što je do pri po godine sovim što piše da je stari bijo ko nokat i meso, komu će se on prikačit, kad je stari na vrime izbirnijo jače? Vad neće vuć vraga za rogove, pa tražit najjače od vi što su ostali?«, ne zatvara usta njegova. Ni to više baĆ-Ivu ne bi moglo začudit. »Nisam ti ja ko moj dada, što samo znade pametovat i uvik virovat nomu kojega zadnjega vidi na televizije jel u novina. A koga ne vidi, toga za njega ni nema. Eto, pročitao sam malo prija da su vi novi ošli čak u nikako selo u Banatu, pa tamo skobačili obadva Rvata i ubiližili ji međ svoje. Čeljad se još ni ni snašla, a već jedan precednik, drugi pisar, samo još da najdu kasira. I saće dada, šćim to pročitao oma – eto nama novi glasova!«, veli baĆ-Iva priko valjuška. A po leđi ga ništa ladno poljiva, ositi da tude ima nikake promaje, samo ne vidi otkud. »Neka, Ivo, tako! Pa vidiš da su nas svi stali obilazit! I vidiš da baš svi volju naše prove«, pomirljivo će njegova. »Vidim, vidim, dobro ji zabardaj! Projće i vi izbori, a onda će nam dojt kad na momemu nokat naraste! Znadeš, ko se jedamput najide bila kruva, taj se na proju ne vraća!«, veli baĆ-Iva i učitavo progune zadnji valjušak. Vada mu od njega ostala nikaka guka u grlu.

Nova knjiga posvećena stvaralaštvu Ilije Okrugića Srijemca

SUBOTICA – Nakladom NIU »Hrvatska riječ« tiskana je knjiga »Narodne pjesme iz književnih djela i sakupljačke ostavštine Ilije Okrugića Srijemca«, koju je pripremila i pogovorila dr. sc. *Jasna Melvinger*.

Prema njezinim navodima, Okrugićeva su djela prava riznica lirskih narodnih pjesama i narodnih poslovice, koje je nerijetko isticao i kao moto svojih, najčešće, pučkih igrokaza, diveći se u njima sadržanoj narodnoj mudrosti.

»Također, ne treba zanemariti ni Okrugićevo nastojanje da se suoči i s raznim pučkim običajima, o kojima je mislio da su pogubni, ne samo za duhovno zdravlje naroda, kao što su razne vrste gatanja, vraćanja i svi oblici praznovjerja. No, sukobljavajući se, dakako, ne samo kao katolički župnik, nego i kao pisac s tim pojavama u seoskom pučkom životu, nesukladnim s vjerskim načelima, ostavio je, folkloristima, zacijelo dragocjene opise i onih tradicionalno uvriježenih vjerovanja, nastalih iz strahovanja od zatamnjenih prostora zla i nesreće, tog carstva raznih grabancijaša, vampira, te sva-kovrsnih uroka. Također, Okrugićeva dramska djela nikada nisu niti bez interpolacija, koje podrazumijevaju i glazbu. To može biti ili solo vokalno

izvođenje kakve narodne pjesme ili dvopjev, obično ženskog i muškog glasa, ili je, pak, na sceni cijeli ženski, muški ili mješoviti pjevački zbor. Pjeva se uz gusle, uz zvuke pastirske frule, karabljice ili pak gajdi. A u pojedinim segmentima napose, pučkih igrokaza Okrugicevih, uz glazbu se i pleše, pa se na sceni ustalasa čak i narodno kolo, prema kome ovaj autor nikad nije imao odbojni stav, kao nekada Slavonac *Relković*«, bilježi priređivačica Jasna Melvinger.

Ovo djelo šesta je knjiga NIU »Hrvatska riječ« posvećena stvaralaštvu Ilije Okrugića Srijemca. Knjiga se može kupiti po cijeni od 300 dinara u subotičkim knjižarama »Danilo Kiš«, »Školska knjiga« i »Limbus«.

M. M.

Uskrsni koncert folkloraca »Bunjevačkog kola«

SUBOTICA – Folkorni odjel HKC »Bunjevačko kolo« održat će sutra (subota, 14. travnja) Uskrsni koncert u u svečanoj dvorani Centra. Na koncertu će nastupiti i gosti iz Republike Hrvatske. Početak koncerta je u 20 sati, a ulaznice po cijeni od 250 dinara mogu se kupiti u uredu Centra ili na ulazu prije početka koncerta.

Uskrsni koncert Katedralnog zbra i tamburaša

SUBOTICA – Uskrsni koncert Katedralnog zbra »Albe Vidaković« i Subotičkog tamburaškog orkestra bit će održan u srijedu 18. travnja u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske u Subotici. Gost koncerta bit će orguljaš *Alen Kopunović Legetin*. Početak je u 19 sati, a ulaz je slobodan.

Arsen i Gabi u Somboru i Subotici

SOMBOR/SUBOTICA – Pjevačke zvijezde jugoslavenske pop glazbe *Arsen Dedić* i *Gabi Novak* održat će koncerte u Somboru i Subotici, u pratnji njihovog sina jazz pijanista *Matije Dedića*. Koncert u Somboru održat će se u četvrtak 19. travnja u Narodnom kazalištu, od 20 sati. Cijena ulaznice je 1.500 dinara, a na dan koncerta 2.000 dinara. Rezervacije se primaju na broj telefona 025/436 373 i važe do 15. travnja.

Idućeg dana, u petak 20. travnja, Gabi i Arsen nastupit će u Subotici, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 20 sati. Ulaznice, po cijeni od 2000 dinara, mogu se kupiti u knjižari »Plato«.

»Prepekovo proljeće« u Novom Sadu

NOVI SAD – Književno-pjesnička manifestacija »Prepekovo proljeće«, koju organizira Hrvatsko kulturno-umjetničko i prosvjetno društvo »Stanislav Prepek« iz Novog Sada, bit će održana u subotu 21. travnja, u prostorijama koje Društvo koristi u Ulici Cara Dušana broj 4, s početkom u 17 sati.

Stota obljetnica rođenja Ante Jakšića

BEREG – Svečano obilježavanje 100. obljetnice rođenja književnika *Ante Jakšića* bit će održano u nedjelju 22. travnja

u Beregu. U sklopu programa od 16 sati bit će služena sveta misa u župnoj crkvi sv. Mihovila, a u 17 sati planirano je polaganje vijenca na grob ovoga književnika. Program se nastavlja u mjesnom Domu kulture, gdje će u 17.30 sati biti otvorena izložba knjiga Ante Jakšića, te potom (17.45 sati) priređena i svečana akademija na kojoj će biti predstavljena knjiga »Duše zemlje«, u kojoj su tiskane Jakšićeve izabrane pjesme na temu zavičaja.

Ovaj se program održava u sklopu Godine hrvatskih velikana u Vojvodini, a organizatori su HKPD »Slivije Strahimir Kranjčević« iz Berega i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Karneval u Somboru

SOMBOR – Fondacija »Most« organizira karneval u Somboru koji će biti održan 27. i 28. travnja. Povod za organiziranje ove manifestacije je povijesni datum, 24. travnja 1749. godine kada je Sombor svečano primio Povelju slobodnog i kraljevskog grada.

»Danas, poslije mnogo godina, ponosni smo na naš grad koji je sačuvao svoje kulturno naslijeđe. Ovaj karneval ima za cilj ukazati na ljepote Sombora«, kaže *Tatjana Bošnjak* iz Fondacije »Most«.

Škole će se predstaviti programima posvećenim povijesti grada i znamenitim Somborcima. Osim škola sudjelovat će kulturno-umjetnička društva, sportski klubovi, plesne škole, među ostalim, i dječja folklorna skupina HKUD-a »Vladimir Nazor«.

Z. V.

Dani Matoša i Andrića u Plavni

PLAVNA – Četvrti dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića bit će održani u Plavni u subotu, 28. travnja, u organizaciji mjesnog HKUPD-a Matoš i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Manifestacija počinje u 9 sati otvorenjem likovne kolonije u Podunavskom lovištu, na kojoj će sudjelovati članovi »Cro Arta« iz Subotice. Svečano otvorenje manifestacije bit će u 11 sati u OŠ »Ivo Lola Ribar«, nakon čega će predavanje na temu »Matoševa umjetnička proza« održati dr. sc. *Sanja Vulić* iz Zagreba. U 12 sati bit će priređen program posvećen Anti Jakšiću uz predavanje prof. *Marine Balažev* na temu »Jakšićeva zavičajna lirika«.

Drugi dio manifestacije počinje u 15.30 sati predstavljanjem knjige *Josipa Andrića* »Hrvatstvo i katolička kulturna obnova: članci i studije« (priređivača dr. sc. *Vladimira Lončarevića*) o kojoj će govoriti prof. *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj ZKVH-a. U glazbenom dijelu programa nastupit će dječji folklor, zbor i tamburaši »Matoša« iz Plavne te HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta. U 18 sati slijedi sv. misa u župnoj crkvi sv. Jakova, a u 19 sati u Vatrogasnom domu bit će otvorenje izložbe umjetničkih radova nastalih na likovnoj koloniji.

Z. P.

DESET GODINA OD SMRTI BRANKA JEGIĆA (1944. – 2002.)

Pjesnik, hodočasnik

Njegova poezija je biografija hodočasnika kroz vrijeme na ovome planetu. Hodočasnika koji je cijeloga života hodao, išao, tražio sebe, tražio u svom čvorastom klupku duše početak i kraj

Prije deset godina, 19. ožujka 2002. godine, hodočasnik Branko Jegerić stigao je na cilj.

U zadnjih desetak godina sjekali smo ga se nedovoljno, tek nekoliko puta i to spominjući ga, no bez ozbiljnijih analiza. Prvi sustavniji prikaz njegova pjesničkog rada objavili su njegovi prijatelji 2007. u knjizi »Ja, hodočasnik« u kojoj su sakupljene značajnije pjesme po kojima je donekle mogao biti procijenjen i vrednovan. Tijekom vremena, poslije njegove smrti prisjetili smo ga se nekoliko puta u sklopu spominjanja hrvatskih pjesnika iz Vojvodine. Jedno od zadnjih pisanih spominjanja Jegerića bilo je u »Glasu Koncila« 8. siječnja 2012. g. u rubrici »Iz hrvatske duhovne poezije«, te usmeno spominjanje po recitiranim pjesmama u Društvu hrvatskih književnika u Zagrebu gdje su na tribini Društva u Zagrebu na temu »Suvremeno pjesništvo vojvodanskih Hrvata« recitirane i njegove pjesme. Kada se sve skupa uzme u obzir smatram da je premalo proučavan njegov pjesnički doprinos u hrvatskoj zajednici.

JEKA S RAVNICE

Branko Jegerić (1944. – 2002.) bio je pjesnik hrvatsko-bunjevačke i katoličke orijentacije i članom mnogih hrvatskih institucija i udruga. Za života nije puno objavljivao. Mogli smo ga čitati u kasnim šezdesetima i sedamdesetima u književnim listovima u Hrvatskoj, a kasnije u raznim tada dostupnim glasilima i u Subotici. Već na temelju 29 pjesama u zbirci

»Jeka sa ravnice« objavljenoj u »Bačkom klasju« br. 69 iz 1992. mogli smo proniknuti u njegovu bogatu duhovnu imovinu. A ona je bila natopljena svakojakim osjećajima, razmišljanjima, a često puta i suprotstavljanjima. Njegov se opus kasnije sazeo u posthumnoj knjizi stihova »Ja, hodočasnik«. Zato se želim, kao njegov suvremenik i prijatelj, u kratkim crtama osvrnuti na njegovo pjesničko nadahnuće koje je pokazivao već u ranoj mladosti, o čemu smo jako puno razgovarali, ne samo dok je »piskarao« po raznim bilježnicama, nego i kasnije kada je ozbiljno, sažeto i duboko iznosio svoje temeljne ljudske osobine.

PREMA JEDNOM CILJU

Jegerićeva poezija je zapravo autobiografska. Odnosno, njegova poezija je biografija jednog hodočasnika kroz vrijeme na ovome planetu. Sva njegova nagnuća i nadahnuća koja su izvirala iz stihova bila su jasan pokazatelj njegova odnosa prema samome sebi. Taj put prema sebi bio mu je trnovit, pun dvojbi, nerazumijevanja, pogotovo u mladosti, put pun varki i trauma. Na sebi je iskali svu svoju snagu volje kako bi stekao otpornost u borbi s vlastitim duhovnim neskladom. U stalnom trvenju sa samim sobom tražio je načina kako se hodočasteći kroz vrijeme može stići do transcendentalnoga. I dok mu čitamo trenutke kada se činilo da gotovo dotiče dno na kojem se skriva gubljenje smisla i volje za borbu, kad se učinilo da ga obuzima klonulost i potištenost, on je zapravo dokazivao da je hodočasnik na

duge staze čija životna filozofija ima cilj. Tema njegova duha je u vječnom traženju ulaska u sebe od njega samoga, tema neispjevana do kraja, a nama koji ga čitamo i poznajemo postaje neispisiva i neopisiva. Veo nejasnoće mnogih njegovih stihova ostat će nam neprobijna brana pred ulazom u njegovu stvarnost. Nije ga teško pročitati jednom. Tek kad ga budemo čitali više puta i kad budemo osjetili njegove nemire kao svoje, tada ćemo ga u cijelosti shvatiti.

Jegerić, dakle, jest hodočasnik, kao što i naslov zbirke njegovih pjesama glasi, hodočasnik koji je cijeloga života hodao, išao, tražio sebe, tražio u svom čvorastom klupku duše početak i kraj. Hodočastio je prema jednom cilju, prema nebu, Bogu, i to hodočasnički ozbiljno, iako je bio često puta zanesen obmanama vlastitih procjena: »... / Ja sam hodočasnik / ne dam se pomesti. / svaki je dio zacrtan mogega puta / Ja ne znam. koliko je dug / moj put. Moja će duša vjerojatno / osluhnuti kraj. / Prema ljubavi. / Ja hodočasnik / vječno ću živjeti.« (»Ja, hodočasnik«)

EGZISTENCIJALNA TUROBNOST

Često puta opterećen beznađem, ali koje nikada nije bilo njegov dominantni stav, nego kao izniman, usamljen i neplaniran nadošli utjecaj u trenutku slabosti duha. U jednom svom pismu meni, od 11. travnja 1966., pisao mi je: »Ali, meni se čini da sam umoram. / Nemam pouzdanje sam u sebe i tako se mučim... / moje srce boema zna samo za bol, / a ne zna u njoj da

se i veseli.« A u jednom drugom pismu od 29. travnja 1967., pisao mi je: »Imam samo pouzdanje. Ludo pouzdanje i volju koja izrasta kao brijeg u danima crnim, u danima patnje.«

Beznade, nevjerica i nepouzdanost su snažno izraženi u pjesmi: »Moja je duša čaša / gorka grozdova soka« (»Moja duša«), ili »Ima li nade čekati / spas / u sumornom jutru / kad budemo uništeni / ima li / i bespuće / svoje mirno sklonište« (»Ima li nade«)

Kolikogod je Branko bio vesela i vedra duha, brojne njegove pjesme su odisale ljudskom turobnošću, egzistencijalnom turobnošću kao jednim od osnovnih sredstava njegova izričaja. Tim sredstvom on je svojim stihovima davao snažan poticaj za doživljavanje stihova punih metafora i slika iskrenog osjećaja: »Čini mi se svaka/misao/nedovršena, / kao crna mrlja / mutnog oblaka« (»Slušam rođeni glas«). Ili: »Vi, oblaci / koji prolazite u sve krajeve / recite / kako me boli duša. / U krvi nosim umiranje / sa svojom pjesmom / gotovo ništa ne želim / izgaram / Gmilim kao crv zgažen kraj puta. / Neispisan jedan svijet / umire / u mojim osjetilima duše / I tu je započeo nemir / grudi su kipjele prezasićene / i srce počelo teći. / Na koju Golgotu / valja-poći?« (»Jesen«).

DUH KOJI SE ZNAO IZBORITI

Kolikogod bih ustrajavao na oštrim Jegerićevim osobinama koje iščitavamo iz njegovih pjesama, on je o njima slobodno razgovarao s ljudima oko sebe

koji su ga mogli razumjeti, a u mnogočemu i razuvjeriti. Te osobine on sam nije krio. Ipak, njegovi nemiri koje tako britko opisuje, nisu bili prevladavajući izražaj njegove osobe. Iz poznanstva s njim i na temelju njegova pisanja mogu reći da je u njega ipak prevladavao duh koji se znao boriti i izboriti. Njegov veseli duh u svakodnevnom susretu s ljudima u običnom životu odavao je i njegovu drugu osobinu. Osobinu koja je od iskona darovana čovjeku kroz ljubav. Ljubav, ovu našu ljudsku, ljubav prema čovjeku, ljubav boemsko-platonsku, ljubav transcendentnu. Jednostavno rečeno ljubav koju je prosipao oko sebe i u njoj se radovao. U tajnosti svog bića on svodi svoje račune: »Pogledah svoje srce satrto / u bolu i krvarenju, / srce / na tvrdom dlanu milovano, / u samoći ocvjetalo / za rumenu večer« (»Jesen«)

U tom rumenilu on nagoviješta onaj trenutak kada mu je mjesec podario »svilenu nit« za otkriveni »u sebi upaljeni žar«. I veli: »Iz našeg je srca zapjevala / skladna harmonija / u istom vremenu stvorena. / I ta nas je arija zanjela / iste vatre / u jezeru ljubiti. / A nismo niti osjetili / u crvenim bojama / kako nam srca gore. / Svijetle kose / i osjet daha tvoga / po licu« (»Jesen«)

DOMOLJUBNI MOTIVI

Jedan od zastupljenih i vrlo važnih motiva njegova osjećaja u životu, o čemu je također pisao, bilo je domoljublje. Ono mu je bilo krilo za pohranu njegove nacionalne svijesti i polazište u borbene pohode svoga duha sa sobom samim i okolinom, ali uvijek i povratak u sretno utočište. Zaljubljen u bogatu kulturnu i povijesnu baštinu svog naroda, u svoj grad, u ljude, u svoja sela i njive, govori: »U ovoj zemlji naši očevi / i naša braća / motikama tvrdo su upisali / u crnim brazdama / zakletvu / poljima zelenim / i krvavim čelom znojavi / rukama žuljavim: /- ovo je zemlja naša

/ zavjetna / na spomen.« (»Na spomen«). Pod jakim nabojem domoljublja dalje pjeva: »Grudo rodna, moga zavičaja / u tebi je ko sred samog raja. / Žitnice su sami perivoji, / urešeni cvijećem u boji« (»Rodna gruda«). Ili gradu Subotici: »Ljubljena, kako da te obgrlim / u crvenom maku među klasjem,

Međutim, njegova kritika svome rodu za skoro posvemašnje napuštanje svog jezika kroz povijest, pa sve do danas, djelomično odnarođivanje i zlogukost raznih jeftinih prodavača ideala budućnosti u najdražem gradu, britka je i jasna: »Zbrisalo se sa nas / i mlijeko majke, / koje smo na polasku pili.« (»Zauvijek

OPTIMIZAM VJERE

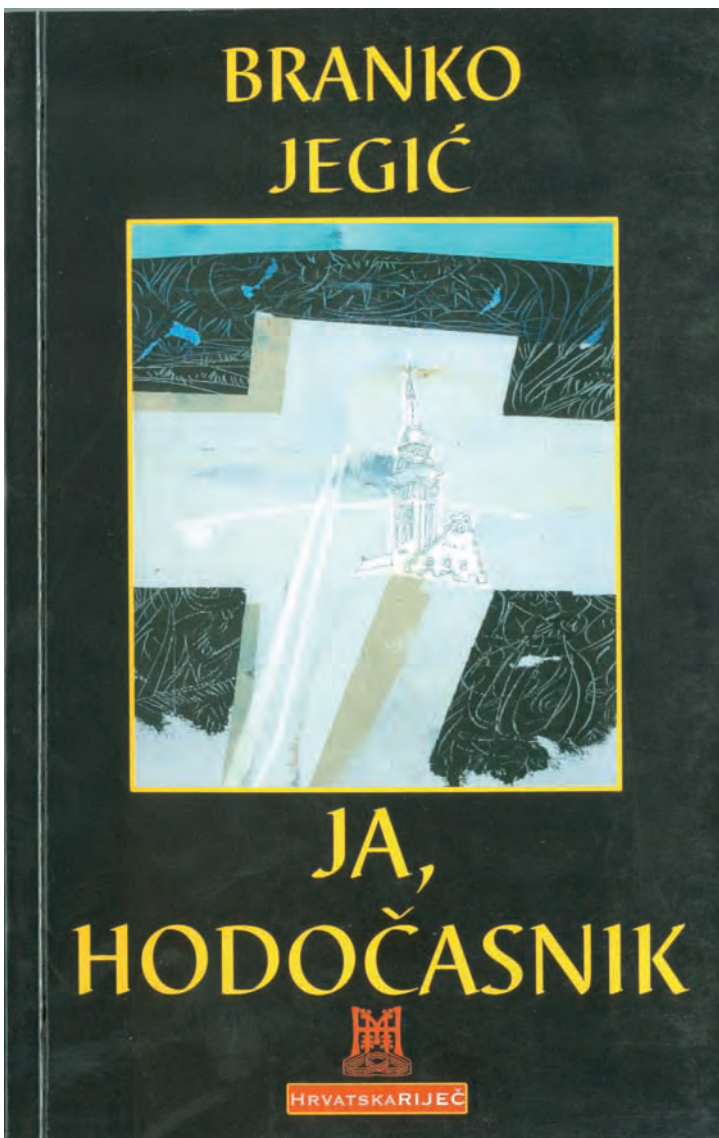
Uvid u dušu Branka Jegića bio bi nepotpun ako ne bismo spomenuli još jedan snažan motiv zastupljen u njegovim pjesmama, a to je iznalaženja izlaza svojih ontoloških traženja kroz optimizam zasnovan u krilu vjere kojom je stjecao pobjedu u borbi protiv sebe i okoline. Vjerom osnažen, Jegić je postao pobjednik u izdržljivosti na putu hodočašća, jer je svaku svoju bitku usklađivao s vjerskim načelima. Kroz analizu svoje blage naravi, ali buntovnoga duha, provjeravao je ispravnost svojih činova kroz teološko naučavanje Crkve i u tome se očitovala njegova jaka vjera. Nju je svjedočio u javnosti kroz aktivni rad u raznim vjerskim udrugama, i upravo mu je vjera davala duhovnu snagu. I zato se osjećao pobjednikom. Bio je dakle osvjedočeni vjernik u životu što dokazuju molitve koje je izricao u mnogim svojim pjesmama, kao:

»Svetu molitvu Svevišnjemu / iz srca da izrečem / nad klasovima povaljenim / u teške žute snopove. / Pusti me da molim / za svoju braću, / kruh svagdanji / Svevišnjem / molitvu da prinesem.« (»Pusti me da molim«)

Branko Jegić je stavio kompletnog sebe, kako vidimo iz pjesama koje su ostale iza njega, na razinu prepoznavanja osobe koja upornošću svoga duha traži i pronalazi prigode rješavanja životnih nepoznanica. U njih je stavio, gotovo nacrtao, slojeve svoje boemske ličnosti tipičnim stilom pokazujući nam to vjerno u slojevitosti poetskog izraza. Ne po formi, nego po njegovom kiptećem zanosu, a oni su prisutni u svim njegovim motivima. Istinski se s njima bavi i istinski se njima podložio da bi ih nadvladao.

Bolest ga je, nažalost, prerano prisilila da nam ne saopći svu svoju dušu do kraja. Iako, u svakom njegovom stihu pronalazimo i mi sami sebe.

Lajčo Perušić

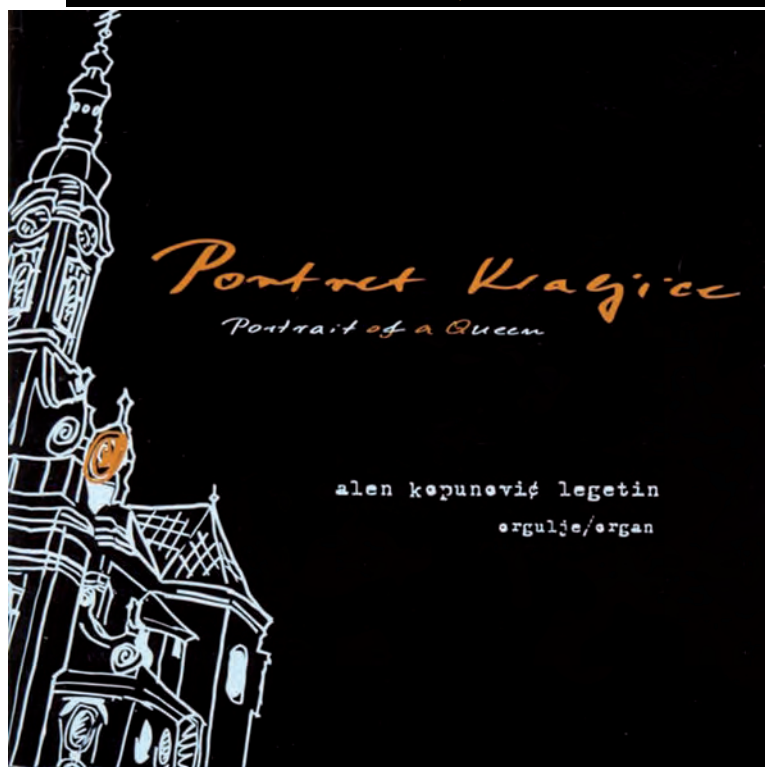

Jegić, dakle, jest hodočasnik, kao što i naslov zbirke njegovih pjesama glasi, hodočasnik koji je cijeloga života hodao, išao, tražio sebe, tražio u svom čvorastom klupku duše početak i kraj. Hodočastio je prema jednom cilju, prema nebu, Bogu, i to hodočasnički ozbiljno, iako je bio često puta zanesen obmanama vlastitih procjena: »... / Ja sam hodočasnik / ne dam se pomesti. / svaki je dio zacrtan mogega puta / Ja ne znam. koliko je dug / moj put. Moja će duša vjerojatno / osluhnuti kraj. / Prema ljubavi. / Ja hodočasnik / vječno ću živjeti.« (»Ja, hodočasnik«)

/ kada tamo daleko na horizontu / ukrašena toneš u svijet / crnog krina / i iz njega izrastaš u san / djevilanskih vrlina« (»Najdraži grad«).

rekosmo«), i opominje: »Ne dajte da ugasne u našim domovima; / SVETA VATRA. / Za kog će ostati vaša pjesma / u praznoj vasioni« (»Majke«)

CD »PORTRET KRALJICE«, ALEN KOPUNOVIĆ LEGETIN, ORGULJE, CROATIA RECORDS, 2011.

Interpretacijska sugestivnost

Umjesto Legetinu svojstvene vehementnosti i briljantnosti cijeli disk odiše staloženošću, odmjerenošću, ravnotežom, nekom vrstom udivljenog pogleda prema glazbi, kojem su istovremene potpuna interpretativna sigurnost i zrelost

Piše: Helena Novak Penga

U studenom 2011. nakladnička kuća Croatia Records objavila je prvimenac Alena Kopunovića Legetina pod intrigantnim naslovom »Portret kraljice«. Jedan od najpoznatijih i bez sumnje najboljih hrvatskih orguljaša, inače zaposlen u svojstvu pontifikalnog orguljaša katedrale sv. Terezije Avilske te stalnog orguljaša i zborovođe crkve sv. Lovre u Požegi, ovim nosačem zvuka inaugurira nove misaone obrasce na domaćim prostorima. Oni su, doduše, sve glasniji i uobičajeniji na inozemnom glazbenom prostoru, ali na hrvatskoj interpretativnoj sceni očito još nisu dovoljno zaživjeli. Ti misaoni obrasci odraz su jasne oporbe geslu »brže, više, jače« koje je godinama carevalo koncertnim životom i diskografijom klasične glazbe te ih nerijetko dovodilo do savršene i hladne sterilnosti ili pak do lažnog blještavila ispod kojeg se nerijetko mogu čuti krivi tonovi, stilske nedosljednosti ili promašaji... i sve ono što potpada pod kolokvijalni termin »muljanje«. Stoga i ova ploča predstavlja elegantno bacanje rukavice u lice svim »qu-

asi« virtuoza, a autentičnost takvog poteza može se opravdati jedino ako dolazi od ruke iskonskog virtuozu Legetinove razine. Dakako, za većinu posjetitelja Legetinovih koncerata CD može značiti gotovo šokantan udarac, ali već nakon nekoliko minuta slušanja prve skladbe, Bachove »Toccate i fuge u d-molu, BWV 565«, slušatelju je jasno o čemu se radi: o pročišćujućem rezu.

RAVNOTEŽA I ZRELOST

Umjesto Legetinu svojstvene vehementnosti i briljantnosti cijeli disk odiše staloženošću, odmjerenošću, ravnotežom, nekom vrstom udivljenog pogleda prema glazbi, kojem su istovremene potpuna interpretativna sigurnost i zrelost. Mnogo toga postignuto je nenametljivom količinom dekorativnih elemenata, a osobito namjernim odabirom sporijih tempa. Primjerice, tempo fuge iz spomenute »Toccate i fuge« gotovo svi orguljaši vole dotjerati do krajnjih granica izdržljivosti, a Legetinova izvedba u podosta sporijem tempu negoli je to uobičajeno zasigurno je

jedno od većih iznenađenja. No krajnja transparentnost zvuka kao produkt takvog pažljivog bdjenja nad svakim tonom ili pauzom, glazbi daruje kvalitetu bivstvovanja umjesto površne prolaznosti. Legetin ne želi impresionirati slušatelja svojim umijećem sviranja, on slušatelju želi omogućiti percepciju svakog tona.

Daleko od toga da se na albumu ne može razaznati što Legetin može u tehničkom pogledu – ipak se tu radi o mnogim zahtjevnim elementima – ali to nije cilj, nego usputna pojava. Stoga je i izbor skladbi poprilično intrigantan. Umjesto »zakučastih« skladbi, kojima se prosječan mladi orguljaš želi predstaviti u najboljem svjetlu, odabran je presjek raznovrsnih skladbi koje mogu progovoriti tzv. običnom čovjeku. Drugim riječima, odabrane su skladbe kojima je cilj predstaviti glazbu i instrument. Pored BWV 565 Legetin se odlučio za još jedan Bachov opus, »Preludij i fugu u D-duru, BWV 532« koji se također nalazi na putanji pret hodne skladbe, a u kojoj je toliko dojmljivo savršeno spajanje šavova i izvrstan pedalni rad. Iz tog intelektualnog svijeta fuge Legetin vodi slušatelja do popularnih obrada Vivaldijevih koncerata iz pera njemačkog baroknog glazbenog teoretičara Johanna Gottfrieda Walthera (Koncert »del Signor Meck« u h-molu, LV 133).

CRTA OSOBNOSTI

Nakon baroknog (ali uravnoteženog) preobilja, transkripcija Mozartove »Fantazije br. 3. za klavir u d-molu, KV 397« svojim osjećajno-predromantičkim stilom govori o dodatnim mogućnostima instrumenta. »Fantazija« u arhitektonici albuma ima ulogu nutarnjeg »intermezza«, ali i razdjelnice prema glazbi 19. i 20. stoljeća. U Boëllmanovoj »Gوتيčkoj suiti, op. 25« požeške orgulje otkrivaju riznice svojih registarskih bogatstava. Posljednji stavak »Suite«, »Toccata«, zajedno s Duganovom »Toccatom alla fuga u g-molu« otkriva Legetinovu omiljenu crtu osobnosti, poznatu posjetiteljima njegovih koncerata: iskričavu, virtuoznu i briljantnu. Ali, ti trenuci doista su samo iskrice. Iznenađuje s koliko je samokontrole, pa i smjernosti Legetin izveo kanonsku Duganovu skladbu, koja je za njega u tehničkom smislu »bagatelle«, ali stoga ne iznenađuje što u ovoj izvedbi jasni nastupi teme izbijaju u prvi plan na mjestima na kojima su u mnogim izvedbama zamagljeni, pa i nepostojeći.

Vidakovićeve »Fantazije i fuga u f-molu« ponovno ga vraća kompleksnim zvukovnim katedralama. To iznimno zahtjevno djelo s osobito teškom fugom nije se slučajno našlo na kompaktnom disku: ono je »hommage« Legetinovu sugrađaninu, a u

ovakvoj izvedbi vjerojatno i najbolje govori o svim Legetinovim potencijalima. Posljednja skladba na disku ponovno je osobit izbor; umjesto virtuozne završnice Legetin odabire dostojanstvenu, predivnu »Intradu i koral Pjevaj hvale, Magdaleno« *Mate Lešćana*. Odabrati najbolju izvedbu uvijek je subjektivna stvar; moj osobni odabir bila bi ova skladba kao ona s najviše interpretacijske sugestivnosti.

TONSKA ISKAZNICA

Nosač zvuka snimljen je na 40-registarskim orguljama požeške katedrale iz Eisenbarthove radionice, koja je i inače opskrblila više hrvatskih sakralnih objekata instrumentima vrsne kakvoće. Naslov ploče govori o ovom stvarnom instrumentu: »portret kraljice« znači portret jednih od novijih, a možda i najraskošnijih orgulja u Hrvatskoj.

Taj portret zvukovno predstavlja tonsku iskaznicu orgulja kroz veliki registarski spektar instrumenta u odličnoj Legetinovoju registraciji, dok je o samim karakteristikama orgulja u popratnoj knjižici govorio njihov graditelj, *Wolfgang Eisenbarth*.

Uz neuobičajeno grafičko rješenje popratne knjižice (*Goran Ivšić*) posebno treba istaknuti uz Legetina najzaslužniju osobu za ovakav izuzetan pro-

izvod – *Vanju Lisjaka*. Ime toga glazbenog producenta jamči vrhunsku kvalitetu, a Lisjakov potpis znači i natprosječnu koncentraciju na svaki detalj, odnosno ovdje evidentan zalag posve zaokružene zvukovne cjeline. U hrvatskoj diskografskoj ponudi nisu česti ovako doradeni radovi, stoga ih treba čuvati »kao kap vode na dlanu«.

(www.klasika.hr)

IZLOŽBA SLIKA S PRVOG SAZIVA UMJETNIČKE KOLONIJE »STIPAN ŠABIĆ«

Prostor za mlade likovne stvaraoce

Na izložbi je predstavljeno 25 djela petnaestero sudionika kolonije iz Srbije, Hrvatske i Mađarske

Do ponedjeljka 16. travnja u Galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici možete pogledati izložbu slika nastalih na prošlogodišnjem, prvom sazivu međunarodne umjetničke kolonije »Stipan Šabić«. Organizator ove kolonije, koja nosi ime subotičkog likovnog pedagoga, umjetnika i kulturnog djelatnika, Hrvatska je likovna udruga »Cro Art«.

Na izložbi je predstavljeno 25 djela petnaestero sudionika ove kolonije koja se održavala na salašu *Paje Đuraševića* nadomak Subotice. Ispred organizatora kolonije nazočne je na otvorenju izložbe pozdravio predsjednik HLU »Cro Art« *Josip Horvat*, a izložbu je otvorila povjesničarka umjetnosti i stručna suradnica spomenute udruge *Ljubica Vuković-Dulić*.

Prema njezinim riječima, istaknuto mjesto u radu ove kolonije, uz već potvrđene autore, imaju mladi likovni stvaraoци koji su tek izašli s visokih škola i akademija i koji cijelom događaju daju novi umjetnički impuls.

»Nadam se da će voditelji ove kolonije voditi brigu o opstanku, ali i prezentaciji zbir-

Josip Horvat i Ljubica Vuković-Dulić

ke nastalih slika. Također se nadam da je pred ovom kolonijom još mnogo stvaralački uspješnih godina i da će se ona potvrditi publici zainteresiranoj za njezin rad«, rekla je Ljubica Vuković-Dulić.

Autori čija su djela zastupljena na izložbi su: *Goran Kujundžić* iz Osijeka, *Josip Ago Skenderović* iz Pariza (Francuska), *Miladin Đukanović Bajo* iz renjanina, *Zdenko Radovanović*

iz Ivanovca (Hrvatska), *Ferencz Takacs* iz Pečuha (Mađarska), te subotički autori: *Sándor Kerekes*, *Đuro Maravić*, *Görgy Boros*, *Lea Vidaković*, *Vanja Subotić*, *Tanja Uverić*, *Sergej Radulović*, *Hunor Gyurkovics*, *Antun Rudinski* i *Károly Terteli*.

Prigodom otvorenja, nastupila je vokalna solistica *Antonija Piuković* u glasovirskoj pratnji *Nele Skenderović*.

Ovogododišnji, drugi po redu, saziv kolonije »Stipan Šabić«, prema najavama organizatora, bit će održan na istom mjestu u drugoj polovici kolovoza.

D. B. P.

Uskrsno slavlje u katedrali u Srijemskoj Mitrovici

Središnje euharistijsko slavlje na svetkovinu Uskrsa, 8. travnja, predvodio je u katedrali Svetog Dimitrija, đakona i mučenika, u Srijemskoj Mitrovici biskup *Đuro Gašparović*.

»Kliče danas Crkva slavno uskrsnom Spasitelju. Nema sumnje da je za svakoga od nas Uskrs izvor nesebične radosti. Kliče danas u Crkvi vazmeni navještaj: 'Uskrsnuo je, nema ga ovdje!' (Mt 16,6). U 'noći svjetlijoj od dana', veoma rano, još za mraka, svemoguća Božja Riječ, koja je stvorila nebesa i zemlju i koja je oblikovala čovjeka na svoju sliku i priliku, dozvala je na neumrlji život novoga Čovjeka, Isusa iz Nazareta, Sina Božjega«, tim je riječima biskup Gašparović uveo sudionike u uskrsno slavlje.

Biskup je u homiliji istaknuo kako Crkva vjernicima danas radosno pokazuje odvaljeni kamen i prazan grob i navješta Krista Uskrsloga. Sve sumnje i pokušaji da se zaniječe činjenica Isusova Uskrsnuća razbijaju se o čvrstu iskrenost i vjerodostojnost Evanđelja, istinite i vjerne Božje riječi i svjedočanstva onih koji su vidjeli i

povjerovali: »Treći dan je uskrsnuo od mrtvih«. To je objavio Petar na dan Pedesetnice (usp. Dj 2,32), na tome se temelji propovijedanje apostola Pavla i drugih navjesticatelja. Predvoditelj slavlja je upozorio na stvarnost Uskrsa koji je prijelaz iz jednog prolaznog načina života u drugi, vječni,

izlazak iz ovoga svijeta k Ocu nebeskom, izlazak koji traje kroz cijeli ovozemaljski život do konačnog prijelaza u vječni život. Biskup je kazao da nas današnja svetkovina potiče da svoju vjeru u živoga Isusa ispovjedamo u svojem životu, da se radujemo Kristovu uskrsnuću i da ga zamolimo da ostane s nama. »Svoje ćemo svjedočenje za Uskrslog Krista«, dodao je, »na poseban način pokazati svojim obiteljskim zajedništvom u molitvi, slozi i ljubavi, aktivnim sudjelovanjem u životu ove naše župe, nedjeljnim slavljenjem svete mise, revnim primanjem svetih sakramenata, djelima ljubavi prema braći, molitvom za pravedan i trajan mir, jer njegov uskrsni pozdrav apostolima i svima nama jest 'Mir vama' što teba postati naša stvarnost. Oživimo danas svoju vjeru u Spasiteljevo uskrsnuće s onim svetim ženama koje, čim ustanoviše istinu iz svjedočanstva anđela, nebeskog glasnika pred praznim grobom, da je Isus ustao od mrtvih, postadoše glasnice njegova uskrsnuća. Oživimo vjeru s Petrom i Ivanom i drugim apostolima, Isusovom braćom, kojima su žene javile da je Isus živ i da pođu u Galileju gdje će ga vidjeti. Oživimo svoju vjeru sa svetim Tomom, jer blago onima koji ne vidješe, a vjeruju.«

Zamolio je biskup Uskrsloga da obdari svojim svjetlom i mirom sve nazočne vjernike, njihove obitelji, grad Srijemsku Mitrovicu, Srijemsku biskupiju i sve druge ljude u svijetu.

Na svršetku svete mise biskup je udijelio nazočnima blagoslov. Slavlje je bilo popraćeno snažnim i skladnim pjevanjem Katedralno-župnog zbora »Sveta Cecilija«, predvođena voditeljicom sestrom *Cecilijom Tomkić*. Čestitao je Uskrs i vjernicima, grkokatolicima i pravoslavcima koji slave ovaj veliki radosni događaj našega spasenja sljedeće nedjelje.

Mario Paradžik

Uskrs u župnoj crkvi Presveto Srce Isusovo u Šidu

Svečana misa povodom velikog kršćanskog blagdana Uskrsa održana je i u Šidu u župnoj crkvi Presveto Srce Isusovo. Svetu misu predvodio je vlč. *Nikica Bošnjaković* pred velikim brojem vjernika, kako iz Šida tako i iz ostalih mjesta šidske općine. Vlč. Nikica Bošnjaković tijekom svoje propovijedi izrazio je zadovoljstvo zbog velikog broja vjernika i želju da se u tom broju vjernici okupe svake nedjelje u crkvi: »Isus je uskrsnuo nedjeljom i samo po tom uskrsnuću nedjelja je dan Gospodnji, a i Božja zapovijed je: 'Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji!' Bog je živ, među nama i Boga se ne gleda u nekim ogromnim djelima nego u sitnicama«. Svečanu notu uskrsnoj misi dali su članovi crkvenog zbora, pod vodstvom *Tamare Kler* i *Snežane Pupiće*, koje su proteklih mjesec i pol vrijedno radile i vježbale s djecom, kako bi što ljepše predstavile skladbe o Isusu na svečanoj misi. Svi nazočni, budno su pratili i slušali prelijepe izvedbe 13 skladbi pjesama o Isusu i njegovu uskrsnuću ove marljive i talentirane djece.

S. Darabašić

Uskrsna misa u Srijemskim Karlovcima

Svetkovina Uskrsa je proslavljena 8. travnja u crkvi Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima svečanim uskrsnim euharistijskim slavljem koje je predvodio župnik *Ivan Rajković* uz sudjelovanje velikog broja vjernika župe i drugih gostiju. Svečanost je uzveličao crkveni zbor župe Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima.

U homiliji, župnik Rajković je naglasio: »Uskrsnuće Isusa Krista donijelo nam je proljeće u naše duše i zato smo puni radosti. Kristovo uskrsnuće zahvatilo je kršćane tako da se njihov život obnavlja. Bog zauzima središnje mjesto u životu kršćana vjernika. Trebamo težiti za onim što je gore, gdje je Krist koji sjedi s desne Boga Ocu, a ne težiti za zemaljskim. To, težiti za onim što je gore, znači da mi gledamo u svjetlu našeg evanđeoskog zalaganja, našeg služenja braći, naših djela strpljivosti. Mi gledamo u nebo kao u cilj naših želja. Težiti za onim što je gore ne znači odbaciti ovozemaljsko. Naprotiv, Krist nas nije htio odvojiti od zemlje nego nas je ostavio ovdje da može pozvati sve na spasenje, ne samo spasenje ljudi, nego i spasenje cijelog univerzuma«, naglasio je župnik.

Na kraju mise župnik je čestitao Uskrs i zahvalio svima koji su uveličali svetkovinu Uskrsa.

T. Mađarević

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merковиć

KRONOLOGIJA od 13. do 19. travnja

13. TRAVNJA 1776.

Olujno nevrijeme raznijelo je daščaru pokraj kapele sv. Roka, koja je služila kao privremena crkva, podignuta kako bi barem donekle zadovoljila potrebe sve brojnijeg puka u Subotici, koji govori na tri jezika.

13. TRAVNJA 1834.

Umro *Pavao Sučić*, svećenik, župnik u više mjesta ondašnje zemlje, uključivši i Suboticu, a biskup u Stolnom Biogradu (Székesfehérvár) i Đakovu, potomak glasovite plemenitaške obitelji *Sučića*, koja je kroz više naraštaja u vojničkom, svećeničkom i civilnom zvanju obnašala poslove od iznimnog značaja za grad. Rođen je 11. siječnja 1767. godine.

13. TRAVNJA 1944.

Rođen je *Branko Jegerić*, pjesnik i esejist. Školovao se u Subotici, zatim u Zagrebu u Nadbiskupijskoj klasičnoj gimnaziji i Gimnaziji Josipa Strossmayera u Đakovu, gdje je završio i teologiju na Visokoj bogoslovnoj školi 1970., ali se nije zaredio. Živi, radi i djeluje u Subotici, ponajviše u HKC »Bunjevačko kolo« i institucijama Crkve. Pisao je pjesme, eseje i kritike, objavljivao u časopisima i drugoj periodici (»Rukovet«, »Klasje naših ravni«, »Subotička Danica«, »Bačko klasje« i dr.) Objavio je zbirku pjesama »Jeka ravnice«, a posthumno mu je nakladom NIU »Hrvatska riječ« tiskana zbirka »Ja, hodočasnik«. Umro je 19. travnja 2002.

14. TRAVNJA 1829.

Nakon predstavljanja Gradskog vijeća o navodno štetnoj djelatnosti plemića *Josipa Antunovića*, *Ivana Rudića* i *Ignacija Parčetića*, Kraljevsko namjesništvo je obavijestilo Magistrat grada da kolikogod imalo razumijevanja s ponekim izdvojenim mišljenji-

ma pojedinih vijećnika, osuđuje nepotrebnost pristranost i osobnu netrpeljivost Vijeća. Dopis više instance bespogovorno je prihvaćen, a *Josip Antunović* je vraćen na dužnost glavnog suca Subotice.

14. TRAVNJA 1938.

Rođen je *Lazar Ivan Krmpotić*, svećenik i publicist. Nakon školovanja u rodnom gradu završava bogosloviju u Zagrebu, gdje je i magistrirao iz teologije. Nakon zaređenja kapelan je i potom župnik u više mjesta u Bačkoj biskupiji, gdje obnaša i druge dužnosti u više biskupijskih vijeća, a također u Vijeću za ekumenizam Biskupske konferencije Jugoslavije. Objavio je više knjiga, radova i rasprava. Utemeljitelj je stalnog postava etno-zbirke »Bunjevački salaš« u Đurđinu, a zaslužan je i za očuvanje drugih spomeničkih vrijednosti Hrvata u ovom podneblju. Stradao je u prometnoj nesreći 6. veljače 2006.

15. TRAVNJA 1780.

U Budimu je umro *Emerik Mirko Pavić*, hrvatski književnik i prevoditelj. Pristupivši Franjevačkom redu provincije Bosne Srebrene, studira filozofiju i bogoslovlje u Budimu i Osijeku, a predaje ih u Baji i Budimu, gdje je gvardijan samostana novoutemeljene provincije svetog Kapistrana. Uz *Mihovila Radnića*, *Matiju Petra Katančića*, *Grgura Čevapovića*, *Grgura Peštalića*, *Lovru Bračuljevića* i *Stjepana Vilova* pripada »Budimskom kulturnom krugu«, značajno pridonoseći hrvatskoj kulturi i književnosti. Od pedesetih godina XVIII. stoljeća uređuje kalendare namijenjene najširim slojevima, najčešće njihovo jedino štivo, nadalje školske knjige i rječnike. S njemačkog prevodi »Ogledalo temelja vire i zakona katoličanskog«, 1759. Rođen je u Budimu 1716. godine.

15. TRAVNJA 1941.

U ranim jutarnjim satima u Suboticu je stigla specijalna policijska postrojba s dvjesto pripadnika, poznata po svojoj surovosti. Od popodneva gradskim ulicama šparta mađarska žandarmerija, ili »tolaši«, tako nazvani zbog svojih crnih perjanica. Mađarske željeznice preuzele su subotički kolodvor i željeznički čvor. Objavljeno da će Sombor opet postati sjedištem cjelovite Bačko-bodroške županije.

15. TRAVNJA 1992.

Na kioscima se pojavio prvi broj novoutemeljenog subotičkog tjednika »Dani«, kojeg uređuje *Miroslav S. Vučinić*, kao glasilo rigidne nacionalističke politike *S. Miloševića*.

16. TRAVNJA 1716.

Tijekom popravka utvrde Subotičkog vojnog šanca otkrivena su tri bakarna topa, koja su po zapovijedi zapovjednika Potiske vojne krajine, generala grofa *Ernesta Herbertsteina*, prenesena u Segedin.

16. TRAVNJA 1981.

U Pločama, gdje je živio zadnjih petnaest godina, preminuo je *Ante Zolnaić*, pjesnik i prevoditelj, od 1960. do 1965. član redakcije književnog časopisa »Rukovet«. Objavio je četiri zbirke pjesama. Rođen je 12. rujna 1929.

17. TRAVNJA 1903.

Preminuo je franjevac *Ivan Jesse Kujundžić*, pisac i prevoditelj, profesor filozofije i gvardijan. Njegove su pripovijetke slika propadanja bunjevačkohrvatskih obitelji i neskrivena kritika ne-ljudskih odnosa između staleža. Pisao je, također, priče u humorističkom ozračju, kao i crtice iz vojničkog života. Rođen je 23. listopada 1842. u poznatoj subotičkoj obitelji.

17. TRAVNJA 1986.

Subotičanki *Lujzi Mihalčić* (93) uručena je Medalja pravednika, u subotičkoj Židovskoj općini. Priznanje joj je dodijeljeno zato što je travnja 1944., u vrijeme deportacije subotičkih Židova u Aushwitz i druge konc-logore, prihvatila i skrila djevojčicu *Miru Adanju* i tako joj spasila život.

18. TRAVNJA 1941.

Premинуo *Albe Vidaković*, skladatelj, muzikolog, sveučilišni profesor, regens chori zagrebačke katedrale, osnivač Instituta za crkvenu glazbu, koji danas nosi njegovo ime. Nakon školovanja u Rimu, od 1946. godine djeluje u Zagrebu. Najznačajniji je zagovornik reformirane crkvene glazbe i njezina povratka izvorima. Napisao je veliki broj liturgijskih skladbi i drugih djela. Rođen je 1914. godine u Subotici.

19. TRAVNJA 1896.

U »Subotičkim novinama« prikazana je prva zabava koju je priredilo novoosnovano »Kolo mladeži«. Osim Sviračkog zbora, tamburaša i recitatora, uspješno je nastupila i Srpska pjevačka skupina. Uvodno slovo održao je *Stipan Matijević*, koji će nakon završetka I. svjetskog rata, od 1918. biti gradonačelnik Subotice.

19. TRAVNJA 2002.

Béla Káló premijerno je izveo monodramu *Daltona Trumboa* »Johnny fegyverben« (»Džoni pod oružjem«) Mađarske drame subotičkog kazališta, koja je održana u Kanjiži, u režiji *Iliana Eldada*, gosta iz Izraela.

19. TRAVNJA 2002.

Na poziv Matice hrvatske, ogranka u Vinkovcima, *Ante Sekulić*, *Milovan Miković*, dr. *Slaven Bačić* i *Naco Zelić* predstavili su kulturnu baštinu bačkih Hrvata.

Piše i uređuje: Branka Dulić

Zdravlje u zelenim listovima

Divlji kupus koristili su za hranu prastanovnici europskoga obalnog područja još u pretpovijesno doba, a stari Slaveni otkrili su postupak kiseljenja.

Kao i ostalo kupusno povrće (kupus, kelj, cvjetača, keleraba) vodi porijeklo od divljeg kupusa *Brassica silvestris*, koji je rastao u oblasti Sredozemnog mora i kanala Lamanche. Uzgojen je u dugom vremenskom razdoblju, od divljeg kupusa koji samoniklo raste u Sredozemlju i atlantskom dijelu Europe. Prastanovnici europskoga obalnog područja upotrebljavali su divlji kupus u prehrani još u povijesno doba. Stari Egipćani nisu poznavali kupus.

U Grčku je dospio u 4. st. p.n.e., gdje je bio cijenjen, a još više nešto kasnije

u Rimu. Interesantno je da ni Grci ni Rimljani nisu poznavali kiseljenja kupusa u današnjem smislu, kao ni germanski narodi. Oni su glavice kupusa posipali solju i prelijevali octom te spremali u glinene posude. Tek su stari Slaveni otkrili postupak kiseljenja kupusa koji se održao do danas.

Kupus je izuzetno važna namirnica u prehrani stanovnika planinskih područja gdje je prehrana jednolična. Oni kupusom unose u organizam elemente važne za održavanje biološke ravnoteže organizma te obranu organizma od raznih bolesti.

U planinskim krajevima Like, Korduna, Gorskog kotara, zimi je kiseli kupus jedini prirodni izvor vitamina C.

Proljetni kupus izvrstan je za salatu, jesenski svježi kupus pak možete pirjati ili peći u pećnici, dok kiseli kupus možete poslužiti kao prilog uz pečenu svinjetinu, patku ili nadijevati njime čuvenu sarmu.

Dugotrajnim kuhanjem kupusa značajno se smanjuje njegova nutritivna vrijednost, pa se preporuča staviti ga u vruću umjesto u hladnu vodu.

Dobar kupus nema velika rebra, a tanko lišće mu je savijeno u tvrdju glavicu. Premda je poznato više vrsta, koristi se uglavnom bijeli, a nešto manje crveni kupus. Najsladi i najsočniji je zeleni kupus šiljastih glavica.

Pri kupnji kupusa vodite računa o njegovu izgledu, jer treba izgledati svježije i bez mrlja. Proljetni kupus možete držati na hladnom mjestu tjedan dana, a jesenski i dulje.

Priprema jela s kupusom

Kupus čistite tako da mu skinete vanjske oštećene listove, a potom prepolovite glavicu pa skinite tvrdi korjenasti dio koji seže do sredine. Svježi kupus izrezan, odnosno nariiban, koristite za salatu.

Proljetni kupus možete pariti ili kuhati, poslužiti s maslacem, uljem, češnjakom. Kasnije sorte su pogodnije za pirjanje ili pak pečenje u pećnici.

Svježi kiseli kupus kombinira se u raznim glavnim jelima s mesom kao što su, naprimjer, »sekelj« gulaš. Zatim u raznim povrtnim juhama s tjesteninom – kao što su domaće krpice sa zeljem. Kiseli ili svježi kupus pogodan je za prilog pečenoj svinjetini ili guski te jelima s umacima od junetine i divljači. Kiseli

MUSAKA OD POHANOG KUPUSA

Potrebni sastojci:

1 glavica kupusa / 1 glavica luka, crvenog / 9 jaja / 500 g mljevenog mesa / 1 velika vezica peršina / 100 g riže / 1 žlica crvene paprike, mljevene / 150 g brašna / 4 dcl mlijeka / 1,5 dcl vode / ulja / sol, papar, vegeta

Priprema:

Očistiti glavicu kupusa, ostaviti samo listove. Staviti u zdjelu, obariti. U zdjelu nasuti malo ulja i pirjati sitno sjeckanu glavicu luka. Kad je luk požutio dodati mljeveno meso i dinstati dok ne porumeni. Dodati mljevenu papriku, sol, papar i pola vezice sitno isjeckanog peršina i brzo u to umutiti jaje. Od 4 jaja i 1,5 dcl vode i brašna napraviti smjesu kao za palačinke. Listove ocijediti od vode i staviti u jednu zdjelu. Svaki list umakati u smjesu od palačinki i pohati na vrelom ulju. Ocijediti na ubrusu. U veću vatrostalnu zdjelu stavljati red pohanog kupusa, red pirjanog mesa, posuti rižom i tako dok ne nestane namirnica. Na kraju umutiti 4 jaja s 2 dcl mlijeka i preostalim peršinom posuti preko musake. Peći na 200 stupnjeva 45 minuta.

KREM SALATA OD MRKVE I KUPUSA

Potrebni sastojci:

- 4 veće mrkve
- pola glavice svježeg kupusa
- 1,5 dl kiselog vrhnja
- 1 žlica majoneze
- malo soli
- malo papra
- malo peršina
- malo vlasca
- 1 žlica ulja

Priprema:

Nasjeckajte što sitnije vlasac i peršin. Stavite u posudicu i dodajte ulje. Neka malo odstoji. Mrkve operite i posušite, pa ih naribajte. Naribajte i pola glavice svježeg kupusa. Lagano posolite i popaprite, te promiješajte. Napravite preljev za salatu tako što ćete pomiješati vrhnje i majonezu, pa tome dodajte pripremljeni vlasac i peršin. Prelijte preko naribane mrkve i kupusa. Sve promiješajte. Držite na hladnom do posluživanja.

kupus idealan je pak prilog sušenoj kuhanoj svinjetini te kuhanim i pečenim kobasicama. Kupus se obilato koristi u domaćim zimskim jelima kao što su sarma i sl.

MOŽDA NISTE ZNALI, A TREBALI BISTE ZNATI !

U našim prehrambenim navikama, nažalost, malo se koristi sirovi kupus, iako je upravo takav najbogatiji hranjivim i ljekovitim svojstvima. Kupus je antireumatik, antianemik, detoksikant, laksativ, diuretik, sedativ...

Kupus, sirovi i kiseli, sprječava avitaminozu, liječi sluznicu probavnih organa te štiti od raka dojke. Obilje mineralnih tvari i kalija potječe izlučivanje vode te liječi bolesti nastale poremećenom izmjenom tvari (giht i reumu), a sumpor daje kupusu antiseptično djelovanje. I kupus i blagi rasol pomažu kod kroničnog zatvora. I crveni i zeleni kupus

sadrže C vitamin koji se kuhanjem gubi, kalcij, fosfor, vitamine E, K, i B grupe. No, prilikom kupnje, ako možete, birajte uvijek crveni kupus.

Sok od kupusa pomaže kod bronhitisa (s medom), bolesti crijeva, kašlja, promuklosti, probavnih tegoba, mamurluka, slabokrvnosti... Sok djeluje samo ako je svjež. Dobivamo ga tako da očistimo 500 gr kupusa, naribamo ga, malo posolimo i stavimo da odstoji. Masu ocijedimo kroz dvostruku gazu i dodamo malo limunova soka. Uzima se između obroka.

Kiseli kupus treba jesti, kad god je moguće, nekuhan jer kuhanjem gubi ljekovite mliječne kiseline. Kiseli kupus obiluje kalcijem. Nekuhan je odličan protiv avitaminoze. Ljekovitiji je ako se pri kiseljenju doda lišće vinove loze, grožđe, kriške dunje i jabuka, kukuruz, kumin, komorač te malo soli.

SPRING ROLLS - PROLJETNE ROLICE

Potrebni sastojci:

- 1 paket tankog tijesta za savijače
- 40 dag svježeg kupusa
- 3 mrkve
- 35 dag mesa po izboru
- narezanog na tanke rezance
- umak od soje,
- malo soli, papra, vegeta i masnoća za prženje

Priprema:

Tijesto za savijače umotajte u mokri ubrus da malo omekša. U međuvremenu narezano meso marinirajte u soja umaku oko 10 min. Naribajte kupus i mrkvu i pomiješajte. U woku na žličici, ili u dubljoj posudi popržite marinirano meso oko 3 minute. Poprženo meso dodajte povrću i sve sastojke dobro povežite. Dodajte začine po želji. Omekšano tijesto za savijače režite na veće kvadrate te ga puniteljem pripremljenim nadjevom. Zarolajte kvadrate kao sarmice, te ih pržite u dosta masnoće dok ne budu lijepo rumene i hrskave. Ocijedite od viška masnoće i poslužite!

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Stiglo je proljeće, a snjim cvijeće, pelud i alergije!

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

od 1991 sa vama!

OPISNI NAZIV ZA ALPINIZAM	MLAĐE KAMENO DOBA (KRAĆE)	APOEN NA NOVCANICI	DIV (PO BIBLIJSKOM NARODU ENAKO	TURSKI IZVIKIVAČI VIJESTI	TAJLAND	ELIOT NESS	MORSKA BRODICA	GLUMAC KADIĆ	NACIJA	ŠIBENSKI PJEVAČ (PROBI ME SE)	NENAD NINČEVIĆ	KNJIGA NIVES DRPIC
AMERIČKA GLUMICA (“KLINCI SU U REDU”), ŽENA WAR- RENA BE- ATTYJA												
TAL. REDA- TELJ SPAG- HETTI WE- STERNA, SERGIO					DABOME, PRIRODNO OKRUGLO SLOVO							
MALO-...						ROTO-RO- MAN KRAĆE APARATI ZA SKENI- RANJE					LUKSEM- BURG BOJA ZA KOSU (KANA)	
GUERNICA ILI MONA LISA					STRUJNI PREKIDAČ MJERICA POLITRA, POLIC							
ROMAN DAMIĆA KARAKAŠA (ISTOIMENI FILM)								PETAK I SRIJEDA MOBITEL- SKA PORUKA				
MJESTO MESTRO- VIČEVA MAUZO- LEJA							“SKAKAČ” U SAHU “ALT”		PLITICA NA VAGI NEKA OSOBA (FIG.)			
PORTUGAL	“LOCUS SIGILLI” NAŠ ŽENSKI DUET			ČOVJEK IZ ANAMA, ANAMAC CRNA AM. BOKSAČICA							“TONA” SEKRETA- RICA	
ELEKTRO- NIČKA POŠTA					“EAST” SLOVENIJA		LJUDI IZ STARE SKITIJE “TEMPERA- TURA”					
“NJEHOVA EKSCLEN- CIJA”		NASRTAJ KRAĆE UKRASNI KREMEN BJELUTAK						GLUMAC CONNERY GLUMICA ZADORA				
ŠARENA PAPIGA			RASTAVNI VEZNIK PLJESAK				LIJEVAK U DALMACIJI NEPRAVIL- NO ŠTO					
KLATNO						OTOK KOD DUBROV- NIKA STRASNOST						ČUVAR NACIONAL- NOG PARKA (RANGER)
DIONICA UTRKE					TJELESNA STATURA BORA KOŽE ILI PREGIB TKANINE					IRIDIJ CYRANOV ORGAN		
GRAD U SAD (COCA-COLA)								BIVŠI CRNI ENGLISKI NOGOME- TAŠ, PAUL SUDAR				
RUSKI GRAD NA RIJECI OR												
SREDIŠTE VRTNJE			BIVŠI NO- GOMETAS HAJDUKA, GORAN NIZ				NBA TRE- NER, JERRY RTOVI KRAĆE					
“RADIJUS”		SLAVNI PORTUGAL- SKI NOGO- METAS RADIJ									7. SLOVO ABECEDJE GRČKO SLOVO	
KOTAR (ZAST.)				ŠTAP ZA DRAŽENJE VOLOVA “OPSEG”						2. NOTA SOLMIZA- CIJE BELGIJA		
U KOJE VRIJEME, KADA			BIVŠI AMERIČKI BOKSAČI, CARLOS I MANUEL						VRSTA ČETINARA			

anette bening, leone, naravno, pomalo, ro-ro, l, slika, sklopka, kino lika, dan, otavice, s, tas, p, is, anamit, e, skiti, nje, nast, sean, ara, ili, pirja, njihaio, šipan, etapa, stas, it, atlanta, ince, os, alar, sloan, r, rui barros, dz, srez, ostan, re, kad, ortiz, bor.

RJEŠENJE KRIŽALJKE:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

LEKTOR:

Vladan Čutura

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Zvonimir Pelajić

Od Plavne do Sombora

Kao što je poznato, Plavna je jedino selo kojemu je dr. Andrić posvetio operetu u čijoj su praznoj izvedbi, 1956. godine, sudjelovali isključivo Plavanjci – od skladatelja, čija je majka rođena u ovome mjestu, pa do svih ostalih izvođača, glumaca, pjevača, svirača, redatelja, kostimografa, dirigenta. Jedino je scenograf Josip Benak bio iz susjednog sela Bođana. Nažalost, još nitko nije uspio pronaći izgubljenu partituru ovog djela, dok je libretto sačuvan u cijelosti. Osim toga, u mnogim se domovima čuvaju fotografije nastale prigodom izvedbi ove glazbene

komedije, od 1956. do 1958. godine u Plavni i drugim obližnjim mjestima. Brigom pojedinih mještana u »Matoševu« se povijesnom arhivu nalazi nekoliko takvih originalnih fotografija, koje je snimio upravo dr. Andrić.

Jedno takvo otkriće dogodilo se početkom ovog proljeća, prigodom pripreme plavanjske manifestacije četvrtih po redu Dana A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića. Pronađena je, naime, fotografija iz 1958. godine na čijoj poledini piše: »Izvođači plavanjske operete 'Na vrbi svirala' u Somboru.« Uz fotografiju

se našla i najava gostovanja Amaterskog kazališta iz Plavne u Somboru, sa svim detaljima o kazališnoj predstavi, ulogama, imenima izvođača, glazbenim dijelovima i sadržaju djela. Naznačeno je i da će se predstava prirediti u Velikoj dvorani HKD-a »Vladimir Nazor« u Somboru 29. studenog 1958., a da operetu izvodi omladina Dobrovoljnog vatrogasnog društva iz Plavne. U svakom slučaju, riječ je o zanimljivim i korisnim mjesnim podacima iz povijesti.

Tragom fotografije posjetili smo Julku Balgavi (sada Helmlinger), koju smo odmah prepoznali na slici, a od nje smo čuli i imena ostalih osoba i zanimljivu priču o tom događaju:

»Na fotografiji su pokraj mene Đura Riman, Mariška Klinovski Bačina, Jano Trusina, Cecilija Carić Perišić, a dolje čuče Iva Pakledinac Čikanja, Andrija Klinovski Dered i Josip Ružička. To je samo dio naše skupine, a ja sam taj put tumačila ulogu 'divojke'. Inače, mi smo često mijenjali uloge u komadu. Radnja operete događa se prije 1914. godine. Prvi čin je u Plavni, drugi u Vukovaru, treći u Subotici, međuigra pokraj Bođana, a četvrti čin opet u Plavni. Iz drugog čina još se uvijek sjećam arije Ilke koju je pjevala Brigita Cvetković Hutflus, koja nije s nama na ovoj fotografiji. U njoj je čika Andrić smislio ove riječi:

Od Plavne do Sombora
svuda nova pisma piva:
iza jednog prozora
divojka se skriva.
Lipa divojka Plavanjka,
ravna nije joj Peštanka.
Po nju kada dođu,
po nju kada dođu,
po nju kada dođu svatovi
Bačka kazat će sva:
udaje se Janja,
udaje se Janja,
lipa Janja čika Bonina.

Od Julke smo doznali za još jedan lijep događaj u vezi s nastupom Plavanjaca u Somboru, a za koji neki mještani ovog sela nisu znali. Josip Ružička, tumačeći svoju ulogu u opereti, svojom pojavom i lijepim glasom toliko je fascinirao jednu djevojku u publici, da je došlo do velike ljubavi koja je okončana vjenčanjem. Eto, tako je djevojka sa somborskog salaša dospjela u dotad njoj nepoznato selo – Plavnu. Nažalost, nijedno od njih dvoje više nisu živi. Za Plavanjce bi bilo višestruko korisno pronaći partituru ove operete i ponovno ju obnoviti, te bi možda na nekim novim gostovanjima dolazilo do sličnih zgoda.

Andrić je svoj zavičaj volio svim srcem, ali ne slijepom strašću, nego ozbiljnim rasuđivanjem. U tome je uvijek nalazio pravu mjeru i zato se u libretu ove operete nalaze i ovakvi stihovi:

Subotica i Sombor grad,
to nek' cili svit zna,
bačke loze su to najlipša
slatka grozda dva.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

»HRCKO« U »MALOM ODMORU«

Započela suradnja »Zadarskog lista« i »Hrvatske riječi«

U četvrtak, 5. travnja, u Zadarskom listu osvanula je stranica puna uskršnjih likovnih i literarnih radova djece iz Vojvodine. Time je i ozvaničena suradnja Zadarskog lista i Hrvatske riječi koja će se kontinuirano nastaviti. Nakon kraćeg dogovora, jer je rasploženje za suradnju na objema stranama bilo više nego prisutno, odlučeno je da će ubuduće svakog četvrtka, kada izlazi i dodatak Zadarskih novina - Mali odmor, biti tiskani i dječji radovi Hrvata iz Vojvodine.

Zadarski list izlazi od 1994. godine. Najprije je bio tjednik, a od 1996. je dnevni list. Utemeljili su ga Nedjeljko Jusup i Zvonko Kucelin. Novine »pokrivaju« područje Zadarske županije, distribuiraju se i u nekim većim gradovima, a u njima objavljuje više od 100 autora, što profesionalaca, što »honoraraca«. Današnji je glavni urednik Luka Perić. Ukoliko preko tražilice otvorite www.zadarskilist.hr moći ćete čitati internetsko izdanje.

Bernardo Paleka, koji je i inicirao suradnju sa Suboticom, u Zadarskom listu je još od nultog broja i godinama uređuje sportsku rubriku. Prije pet godina osmislio je dodatak »Mali odmor« koji redovito izlazi četvrtkom tijekom školske godine. U njemu svoje literarne, likovne i novinarske uradke objavljuju osnovnoškolci, u posljednje vrijeme i srednjoškolci, a od 5. travnja će redovito biti zastupljeni i uradci objavljeni u »Hrcku« i »Kužišu«. Ako izuzmimo povremenu suradnju s hrvatskim učiteljima iz Rima i Trsta, koji vode Hrvatsku školu za djecu čiji su jedan ili oba

ZADARSKI LIST

roditelja Hrvati, ovo je prva stalna suradnja ovog tipa koju ima »Mali odmor«. Kako bi ova suradnja i uspjela sve vas s veseljem pozivam da se priključite. Pišite nam, crtajte, fotografirajte ili već što vam bude volja i dostavite nam vaš materijal na mail: bernadica@gmail.com i mi ćemo ga rado proslijediti u Zadar.

Ograničenja gotovo i nema osim da ste osnovac ili srednjoškolac, da volite pisati (pjesme, priče, sastavke, reportaže i drugo), crtati (bilo kojom tehnikom), fotografirati i slično.

Stoga, ne budite lijeni nego naoštrite svoje umne vijuge i u akciju. Sve uratke objavit ćemo i u našem podlistku »Hrcku« ili »Kužišu«, a potom ćemo sa zadovoljstvom i ponosom prosljediti i našim prijateljima u Zadar kojima (najviše Bernardu Paleki) zahvaljujemo na ideji i volji za suradnju.

Poziv je upućen ne samo vama djeco, nego i vašim učiteljicama, nastavnicima, profesorima i mentorima. Radovi mogu biti individualni i grupni. Uživajte i stvarajte. Sve objavljene tekstove imat ćemo u PDF formatu te ćete moći i pogledati što je sve tiskano u »Malom odmoru«.

KALENDAR ZA SLJEDEĆI TJEDAN

- 15. travnja - Dan mladih na usluzi
- 16. travnja - Svjetski dan glasa
- 16. travnja - Međunarodni dan prodavaonica ploča
- 17. travnja - Svjetski dan hemofilije
- 17. travnja - Dan ravnopravnosti
- 19. travnja - Dan službenika

UŽIVAJMO U RASPUSTU

Ideje za zajedničko druženje i domjenak

Dragi moji mali i veliki čitatelji Hrckovih stranica, nadam se da ste dobro i da uživate u proljetnom raspustu koji je u tijeku. Prošla je korizma, vrijeme odricanja i posta, i stigao je dugo očekivani Uskrs. Vjerujem da ste se svi lijepo proveli za ovaj blagdan. Preostalo vam je još nekoliko dana proljetnog raspusta koje bi bilo dobro kvalitetno provesti. Ako već ne želite ponavljati gradivo ili čitati lektiru (ne mislim cijeli dan), nego si ipak želite priuštiti neko zadovoljstvo, predlažem da dane koji su pred vama osmislite i provede u društvu prijatelja. Budući da je prošlo vrijeme posta možete pripremiti i mali domjenak, da bi vam druženje bilo potpuno. Naravno, užitak će biti i veći ako poslužnje pripremite skupa. Bit će to lijepo iskustvo, ali i korisno provedeno vrijeme.

Kako smo, vjerujem, već svi siti raznih poslastica koje smo imali prilike jesti proteklih dana u svom domu ili u gostima, a da ipak budete originalni i prije svega praktični, predlažem da osmislite razne interesantne sendviče. Na internetu ima raznih ideja. Neki od tih sendviča nisu jestivi, a neki su preambiciozni i za nas odrasle. Naravno, oni vam mogu biti samo osnova, a sve ostalo je na vama i vašoj mašti. Ne ustručavajte se, poigrajte se s oblicima, bojama i okusima... Ne možete pogriješiti. Bitno je da namirnice koje budete koristili budu prije svega jestive, naravno da se slažu u okusima (ne preporučam vam da isprobavate različite okuse u istom obroku, primjerice slatko-slano, slatko-ljuto i slično, bar ne zasad) i ne možete pogriješiti. Ako neki uradak i ne uspije onako kako ste htjeli, neće se baciti jer jedino je bitno da je jestivo.

Dakle, potreban vam je kruh, ili još bolje tost kruh koji je već lijepo izrezan i ne mrvi se. Potom, razni namazi (uglavnom slani), sir, neko povrće, kečap, majoneza i što već imate u kući. Naravno dobar nož i volja. Za izradu sendviča može vam poslužiti neka fotografija koju imate, lik koji želite prikazati ili čista improvizacija. Ja vam nudim nekoliko prijedloga, fotografija koje sam pronašla na internetu i koje vam mogu pomoći.

Pokušajte, vidjet ćete kako će ovo biti prekrasno iskustvo, ali i druženje s prijateljima. Rezultat ćete, nadam se, u slast pojesti, ali nikako ne zaboravite fotografirati vaš trud. Ukoliko želite, pošaljite nam fotkice, rado ćemo ih objaviti.

Dobar tek!

PETAK
13.4.2012.

06:09 Najava programa
 06:14 Trenutak spoznaje
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Lugarnica 20, serija
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:13 Dobro došli u nanosvijet, dok. serija
 11:10 Debbie Travis preuređuje 3 (R)
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
 13:15 Dr. Oz, talk show
 14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:10 Drugo mišljenje
 14:40 Etnoforezičari: U gradu Dugom Selu, emisija pučke i predajne kulture
 15:12 Ponos Ratkajevih, serija
 16:02 Alisa, slušaj svoje srce
 17:00 Vijesti u pet
 17:21 Hrvatska uživo
 18:25 Putem europskih fondova
 18:40 Iza ekrana
 19:12 20pet, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 Odabrao Delo H.: Istina o likovima u Nasci, dokumentarni film
 21:05 Ciklus hrvatskog filma: U gori raste zelen bor
 22:35 Dnevnik 3
 23:10 Peti dan, talk show
 00:05 Na rubu znanosti: Alex Podolinsky
 01:00 Filmski maraton: Factotum, francusko-njemačko-švedsko-američko-norveški film
 02:30 Filmski maraton: R. Henry - Portret serijskog ubojice, američki film (R)
 03:55 Skica za portret
 04:10 Peti dan, talk show
 05:00 Lugarnica 20, serija

06:35 Najava programa
 06:40 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
 07:25 Teletubbies, animirana serija
 07:50 Mala TV:
 --:-- TV vrtić:
 --:-- Tajni dnevnik patke Matilde: Instruktorica Roza
 08:20 Mega Mindy, serija

08:45 Connor na tajnom zadatku 3, serija
 09:10 Školski sat: Kako snimiti crtani film
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce
 10:45 Degraasi Novi naraštaj 4, serija za mlade
 11:10 Batman i hrabri superjunaci, crtana serija
 11:35 Pola ure kulture
 12:00 Zalagaonica, dokumentarna serija
 12:20 Zalagaonica, dokumentarna serija
 12:45 Muški vikend, dokumentarna serija
 13:10 Strpljivo s medom, kanadski film
 14:45 Crtani film
 15:10 Degraasi Novi naraštaj 4, serija za mlade
 15:35 Djevojčica iz budućnosti 1, serija
 16:00 Školski sat: Kako snimiti crtani film
 --:-- Puni krug
 16:45 Mala TV:
 17:15 Briljanteen
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:30 Tree Hill 7, serija
 19:15 Teletubbies
 20:00 Lov na zeleni dijamant, američki film (R)
 21:50 Hartov rat, američki film
 23:55 Sherlock 1, serija
 01:25 Retrovizor: Simpsoni 20, humoristična serija
 01:50 Retrovizor: Braća i sestre 4, serija
 02:35 Retrovizor: Kojak 2, serija
 03:25 Noćni glazbeni program

06:30 Nate Berkus show, serija
 07:25 Astro boy, crtana serija
 07:50 Super Loonatics
 08:15 TV izlog
 08:30 Kad lišće pada, serija R
 09:25 TV izlog
 09:40 Izgubljena čast, serija R
 10:40 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12:40 IN magazin R
 13:30 Larin izbor, serija R
 14:30 Walker, teksaški rendžer, serija
 16:25 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 10000 prije Krista, igrani film
 22:05 Greystoke: Legenda o Tarzanu, igrani film
 00:40 Piranha 2, igrani film
 02:10 Sjene prošlosti, film
 03:35 Nad lipom 35, show
 04:35 Ezo TV, tarot show
 05:55 Dnevnik Nove TV R

06:45 Kraj programa

05:55 RTL Danas, (R)
 06:30 Dragon Ball Z, animirani film
 07:20 PopPixie, crtani film
 07:35 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
 07:50 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 09:45 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 10:05 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11:15 Vatreno nebo, telenovela
 12:10 Ruža vjetrova, serija (R)
 13:05 Krv nije voda, serija (R)
 14:00 Survivor, reality show (R)
 15:00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Večera za 5
 17:58 Kuhar i pol, kulinarska emisija
 18:05 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:05 Krv nije voda, serija
 20:00 Ruža vjetrova, serija
 20:55 Muška stvar, igrani film, romantična komedija
 22:45 TV premijera: Dvije lijeve, igrani film, glazbena komedija
 00:10 Slučaj 39, igrani film, horor
 02:05 RTL Danas, (R)
 02:40 Discovery: Bez cenzure, dokumentarna serija
 03:25 CSI, kriminalistička serija (dvije epizode)

SUBOTA
14.4.2012.

05:57 Najava programa
 06:02 Drugo mišljenje
 06:45 Iza ekrana
 07:15 Etnoforezičari: U gradu Dugom Selu, emisija pučke i predajne kulture
 07:45 Hrvatska kronika BiH
 08:00 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Posljednja granica, američki film
 09:35 Domaći dok.film
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:13 Kućni ljubimci
 10:45 Ušća rijeka: Mirna i Raša, dok. serija
 11:15 Normalan život, emisija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Veterani mira, emisija
 13:15 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
 13:45 Prizma

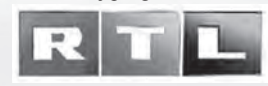
14:30 manjinski Mozaik
 14:50 Jelvnicni izgubljenog vremena
 15:10 Eko zona
 15:35 Morski divovi: Voices of the Sea, dok.serija
 16:30 Euromagazin
 17:00 Vijesti u pet
 17:20 Reporteri
 18:20 Potrošački kod
 18:50 Globalno sijelo
 19:20 Loto 7/39
 19:30 Dnevnik
 20:10 Do posljednjeg zbora
 21:45 Pacifik, serija
 22:40 Dnevnik 3
 23:10 Večernja premijera: RPM, američko-britanski film
 00:45 Filmski maraton: Mrtav čovjek, američki film (R)
 02:45 Filmski maraton: Kraj starih vremena
 04:30 Reporteri
 05:30 Eko zona

07:15 Najava programa
 07:20 Opera box
 07:50 Patak Frka, crtana serija (R)
 08:15 Došljaci su zakon!, serija za mlade
 08:40 Mala TV
 --:-- Baltazar: Drama oko cvijeća
 --:-- Danica: Rodani fazana
 --:-- Čarobna ploča - II. razred
 09:10 Kućni svemirci, crtana serija
 09:40 Heckov povratak, kanadski film (R)
 12:15 Odabrao Delo H.: Istina o likovima u Nasci, dokumentarni film
 13:05 Magazin UEFA EURO 2012.
 13:40 Lov na zeleni dijamant, američki film (R)
 15:55 Ružiona
 16:25 Generacija Y: Ispite, položiti ću te!
 16:55 Runjićeve večeri (1. dio)
 17:45 Zagreb: Rukomet, Seha liga - emisija
 17:55 Zagreb: Rukomet, Seha liga - 1/2 finale, prijenos
 19:30 Zagreb: Rukomet, Seha liga - emisija
 19:45 Glazba, glazba...
 20:00 Titanic, serija
 20:50 Hulk, američki film
 22:55 Mankellov inspektor Wallander 2, serija
 00:25 Herbie Hancock, Filharmonija iz Los Angelesa i Gustavo Dudamel
 01:25 Noćni glazbeni program

06:45 TV Izlog
 07:00 Zauvijek susjedi, serija R
 08:10 Peppa, crtana serija R
 08:15 Peppa, crtana serija
 08:25 Astro boy, crtana serija R
 08:50 Gormiti, crtana serija R
 09:15 Pokemoni, crtana serija R
 09:40 Pokemoni, crtana serija
 10:05 Divino novo ruho, serija
 12:05 Larin izbor, serija R
 14:15 Greystoke: Legenda o Tarzanu, igrani film R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Proverjeno, informativni magazin R
 18:05 Nad lipom 35, show
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Suze boga sunca, igrani film
 22:15 Obračun s jakuzom, igrani film
 00:00 Samo pucaj, igrani film
 01:30 Suze boga sunca, igrani film R
 03:20 Nad lipom 35, show R
 04:20 Ezo TV, tarot show
 05:40 Dnevnik Nove TV R
 06:30 Kraj programa

05:10 RTL Danas, informativna emisija (R)
 05:45 Dragon Ball Z, animirani film
 07:20 PopPixie, animirani film
 08:35 Ben 10: Ultimate Alien, animirani film
 09:00 Učilica, kviz za djecu
 09:35 Columbo: Ubojstvo za večerom, serija
 11:00 Poroci Miamijs, kriminalistička serija (dvije epizode)
 12:55 Paulie, igrani film, obiteljska komedija
 14:35 Začaran, igrani film, komedija
 16:20 Klopka, igrani film, kriminalistički triler (R)
 17:40 Kuhar i pol, kulinarska emisija
 17:50 Klopka, igrani film, kriminalistički triler (nastavak) (R)
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Chuck, sada možete poljubiti Larryja, igrani film, komedija
 22:05 Simpsoni film, igrani film, animirana komedija
 23:30 Ekstremisti, film, akcijski
 01:10 Astro show, emisija uživo
 02:10 RTL Danas, informativna emisija (R)
 02:45 Discovery: Bez cenzure, avanturistička dokumentarna serija
 03:30 Discovery: Bez cenzure, avanturistička dok.serija

NEDJELJA
15.4.2012.
HRT 1

06:27 Najava programa
 06:32 Duhovni izazovi, (R)
 07:15 Normalan život, emisija
 07:55 Globalno sijelo
 08:25 Zlatna kinoteka:
 Vikendica u šumi,
 češki film
 09:55 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:10 ni DA ni NE: Seksualni
 odgoj
 11:00 Poirot 3, serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Brewsterovi milijuni,
 američki film
 17:00 Vijesti u pet
 17:15 Mir i dobro
 17:45 Vrtlarica
 18:15 Lijepom našom:
 Gradina
 19:20 Loto 6/45
 19:30 Dnevnik
 20:10 Sve u 7!, kviz
 21:05 Downton Abbey 2,
 serija
 22:05 Dnevnik 3
 22:25 Vijesti iz kulture
 22:30 Vjenčani, samci, ostalo
 - serija
 23:30 Nedjeljom u dva
 00:30 Brewsterovi milijuni,
 američki film
 02:10 Poirot 3, serija
 03:05 Prizma
 03:50 Lijepom našom:
 Gradina
 04:50 Plodovi zemlje

HRT 2

07:00 Najava programa
 07:05 Herbie Hancock,
 Filharmonija iz Los
 Angelesa i Gustavo
 Dudamel u čast
 Gershwinu
 08:05 Mala TV
 08:35 Vesele trojke, crtana serija
 09:00 Hamtar, crtana serija
 09:25 Pravoslavni Uskrs -
 prijenos uskršne
 arhijerejske liturgije
 iz Hrama preobraženja
 Gospodnjega
 11:15 Biblija
 11:25 Proslava 100. obljetnice
 RNK Split, prijenos
 12:30 Filmska matineja: To je
 moj život, američki film
 14:05 Ciklus nostalgija
 16:30 Magazin Lige prvaka
 17:00 Olimp - sportska emisija
 17:45 Zagreb: Rukomet, Seha
 liga - emisija

17:55 Zagreb: Rukomet, Seha
 liga - finale
 19:30 Zagreb: Rukomet, Seha
 liga - emisija
 19:45 Glazba, glazba...
 20:00 Titanic, serija
 20:50 Ciklus filmskog
 spektakla: Posljednji
 sumrak, američki film
 22:50 Filmski boutique:
 Tommy, britanski film
 00:40 Posebni dodaci, emisija
 o filmu
 00:55 Glazbeni specijal
 01:20 Noćni glazbeni program

nova

06:30 TV Izlog
 06:45 Zauvijek susjedi, serija R
 08:35 Peppa, crtana serija R
 08:40 Peppa, crtana serija
 08:50 Astro boy, crtana serija R
 09:15 Gormiti, crtana serija
 09:40 Pokemoni, crtana serija R
 10:05 Pokemoni, crtana serija
 10:30 Magazin Lige prvaka
 11:00 Braća, serija
 11:30 Klub otpisanih, serija
 12:00 Larin izbor, serija R
 14:10 Moj prijatelj Willy 3, film
 15:45 Nad lipom 35, show
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Posljednja postaja, film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Larin izbor, serija
 21:00 Srce od tinte, igrani film
 23:00 Red Carpet
 00:20 Obračun s jakuzom, film R
 01:55 Gospodari iluzija, show
 02:40 Red Carpet, R
 03:50 Divino novo ruho, serija R
 04:40 Dnevnik Nove TV R
 05:30 Kraj programa

RTL

05:55 RTL Danas, (R)
 06:30 Dragon Ball Z
 08:05 Moji džepni ljubimci,
 animirani film (R)
 09:20 Ben 10: Ultimate Alien,
 animirani film
 09:40 Columbo: Ubojstvo za
 večerom, serija (R)
 11:05 Poroci Miamijs, serija
 (dvije epizode)
 13:00 Simpsoni film,
 animirana komedija (R)
 14:30 Chuck, sada možete
 poljubiti Larryja, igrani
 film, komedija (R)
 16:40 Ljubav je na selu,
 dok. sapunica (R)
 17:40 Kuhar i pol, kulinarska
 emisija
 17:45 Ekkluziv Vikend
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo, zabavna/
 obrazovna emisija
 20:00 Afera Thomasa Crowna,
 film, kriminalistički

HRT2 14.04.2012. 20:50
HULK, američki film
(HULK, 2003.)

Šezdesetih godina 20. stoljeća mladi mikrobiolog David Banner (E. Bana) glavni je istraživač u laboratoriju američke vojne baze kojom upravlja general Ross (S. Elliott). Banner je na rubu epohalnog otkrića kako se može regenerirati oštećeno živo tkivo, a neprekidna sposobnost regeneriranja ne znači ništa manje nego vječni život. Pretpostavljeni mu ne dopuštaju pokuse na ljudima, pa on sam sebi ubrizga supstancu koja djeluje na DNK. Uskoro njegova žena ostane u drugom stanju i David postane svjestan mogućnosti da njegovu izmijenjenu DNK i kromosome naslijedi njegovo dijete. Kad im se rodi dječak, Bruce, čini se da je s njim sve u redu, iako djetetova krv, koju David sa strepnjom analizira, pokazuje promjene na stanicama... Film Hulk snimljen je prema slavnom Marvelovom stripu, scenarij su napisali John Turman, Michael France i James

Schamus, a film je režirao oskarovac Ang Lee. Hulk je imao golem uspjeh i postao je svjetski kino-hit. Snimljen je kao igrani film u kombinaciji s kompjutorski generiranim slikama. Lik Hulka proslavio je E. Banu, australskog glumca čije je pravo prezime Banadinović, a roditelji su mu Zagrepčani.

Trajanje: 124 min.

Uloge: Eric Bana, Jennifer Connelly, Sam Elliott, Nick Nolte, Josh Lucas
 Scenarij: John Turman, Michael France i James Schamus (prema stripu Stana Leeja i Jacka Kirbyja)

Redatelj: Ang Lee

Žanr: Znanstveno-fantastični spektakl

22:00 Survivor: Povratak u
 civilizaciju, emisija
 iz studija
 23:00 CSI: Miami, (tri epizode)
 01:30 Astro show, emisija uživo
 02:30 RTL Danas, (R)
 03:05 Zmajeva igra smrti,
 igrani film, akcijski
 04:30 Discovery: Bez cenzure,
 avanturistička dok. serija

PONEDJELJAK
16.4.2012.
HRT 1

05:39 Najava programa
 05:44 Rijeka: More
 06:14 Mir i dobro
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 09:07 Lugarnica 20, serija
 10:00 Vijesti
 10:10 Egipatski zagrobni
 svijet, dok. film (R)
 11:10 Debbie Travis
 preuređuje 3
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovela
 13:15 Dr. Oz, talk show
 14:00 Vijesti uz hrvatski
 znakovni jezik
 14:10 Treća dob, emisija
 14:40 Glas domovine
 15:15 Ponos Ratkajevih, serija
 16:05 Alisa, slušaj svoje srce
 17:00 Vijesti u pet
 18:20 8. kat: I otac i majka,
 talk-show
 19:12 20pet, kviz
 19:30 Dnevnik

20:10 TV Bingo
 20:35 Jugoslavenske tajne
 službe: Krvavi tragovi
 slobode, dok. serija
 21:35 Puls Hrvatske
 22:35 Rekonstrukcija: Neno Belan
 23:10 Dnevnik 3
 23:45 Svijet profita
 00:15 Njemačka umjetnost,
 dokumentarna serija
 01:10 Jugoslavenske tajne
 službe, dok. serija
 02:05 In medias res
 02:50 Dr. House 7, serija
 03:35 TračERICA 3, serija
 04:20 Skica za portret
 04:35 Lugarnica 20, serija
 05:20 8. kat: I otac i majka,
 talk-show

HRT 2

06:35 Najava programa
 06:40 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovela
 07:25 Teletubbies
 07:50 Mala Tv
 --:-- TV vrtić
 --:-- Krtić prikazuje
 --:-- Brlog
 --:-- Čarobna ploča
 08:20 Mega Mindy, serija
 08:45 Connor na tajnom
 zadatku 3, serija
 09:10 Školski sat
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce
 10:45 Degrassi Novi naraštaj
 4, serija za mlade
 11:10 Lijepom našom
 12:10 Plodovi zemlje
 13:00 Polarna svjetlost, kanadsko
 -američki film (R)
 14:45 Degrassi Novi naraštaj
 4, serija za mlade

15:10 Djevojčica iz budućno-
 sti 1, serija za mlade
 15:35 Školski sat
 16:20 Mala TV:
 16:50 Doktor Who 5, serija
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:35 Downton Abbey 2, serija
 19:30 Teletubbies
 20:00 In medias res
 20:50 Titanic, serija
 21:35 Dr. House 7, serija
 22:20 TračERICA 3, serija
 23:05 Zakon i red: Odjel za
 žrtve 11, serija
 23:50 Sestra Jackie 1,
 humoristična serija
 00:20 Retrovizor: Simpsoni
 20, humoristična serija
 00:45 Retrovizor: Braća i
 sestre 4, serija
 01:30 Retrovizor: Kojak 2
 02:20 Noćni glazbeni program

nova

05:50 Nate Berkus show, serija
 06:40 Astro boy, crtana serija
 07:05 Super Loonatics, crtana
 serija
 07:30 TV izlog
 07:45 Kad lišće pada, serija R
 08:45 TV izlog
 09:00 Walker, teksaški
 rendžer, serija R
 10:55 Posljednja postaja, film
 12:40 IN magazin R
 13:30 Larin izbor, serija R
 14:30 Walker, teksaški
 rendžer, serija
 16:25 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija

19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Policijska akademija 3:
Ponovno u školi, film
00:05 Opsjednut zlom, film
01:50 Na putu prema dolje, serija
02:40 Seinfeld, serija 94/180
03:05 Gospodari iluzija,
show R
03:50 Ezo TV, tarot show
04:50 Braća, serija R
05:15 Klub otpisanih, serija R
05:40 Dnevnik Nove TV R
06:30 IN magazin R
06:55 Kraj programa

06:10 RTL Danas, (R)
06:45 Dragon Ball Z
07:35 PopPixie, crtani film
07:50 Moji džepni ljubimci,
animirani film
08:00 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
09:50 Ekkluziv Tabloid,
magazin (R)
10:30 Večera za 5, lifestyle
emisija (R)
11:25 Vatro nebo, telenovela
12:15 Ruža vjetrova, serija (R)
13:10 Krv nije voda, serija (R)
14:00 Survivor, reality show (R)
15:05 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija
17:58 Kuhar i pol, kulinarska
emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Survivor, reality show
21:55 Ubojiti stroj, film, akcijski
23:40 RTL Vijesti
23:55 CSI: Miami,
serija (dvije epizode)
01:30 Astro show, emisija uživo
02:30 CSI: Miami, serija
03:20 RTL Danas, (R)

**UTORAK
17.4.2012.**

06:09 Najava programa
06:14 Treća dob, emisija
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:07 Lugarnica 20, serija
10:00 Vijesti
10:10 Lovci na viruse,
dokumentarni film (R)
11:10 Debbie Travis
preuređuje 3

12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme
stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:10 Među nama
14:40 Znanstvena petica
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti u pet
18:20 8. kat: 1 život 2 vjere,
talk-show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7!, kviz
21:05 U Europi: 1950. -
Europa, dok. serija
21:40 24 (8), serija
22:30 Otvoreno
23:10 Dnevnik 3
23:35 Vijesti iz kulture
23:40 Gorgona, dok.film
00:35 Ciklus europskog filma:
Sedmi pečat, švedski film
02:10 In medias res
02:55 Tračnica 4, serija
03:40 Reprizni program
04:25 Skica za portret
04:35 Lugarnica 20, serija
05:20 8. kat: 1 život 2 vjere,
talk-show

06:35 Najava programa
06:40 Kad zavolim, vrijeme
stane - telenovela
07:25 Teletubbies
07:50 Mala Tv:
--- TV vrtić
--- Ninin kutak
--- Crtani film
--- Danica
08:20 Mega Mindy, serija
08:45 Connor na tajnom
zadatku 3, serija
09:10 Školski sat
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Degrassi Novi naraštaj
4, serija za mlade
11:10 Batman i hrabri
superjunaci, crtana serija
11:30 Rekonstrukcija
12:00 Glazba, glazba... (R)
12:15 Reprizni program
13:35 Gospodin Atlas,
američki film
15:10 Degrassi Novi naraštaj
4, serija za mlade
15:30 Djevojčica iz
budućnosti 1, serija
15:55 Školski sat
16:40 Mala TV:
17:10 Doktor Who 5, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
19:07 Tree Hill 7, serija
19:15 Teletubbies
20:00 In medias res
20:50 Titanic, serija
21:40 Groznica subotnje
večeri, američki film

23:35 Tračnica 4, serija
00:20 Ružiona
00:50 U uredu 5,
humoristična serija
01:15 Retrovizor: Simpsoni
20, humoristična serija
01:40 Retrovizor: Braća i
sestre 4, serija
02:25 Retrovizor: Kojak 2,
serija
03:15 Noćni glazbeni program

06:55 I tako to..., serija
07:25 Astro boy, crtana serija
07:50 Super Loonatics
08:15 TV izlog
08:30 Kad lišće pada, serija R
09:25 TV izlog
09:40 Izgubljena čast, serija R
10:40 Walker, teksaški
rendžer, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teksaški
rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
20:40 Liga prvaka: prijenos
22:45 Večernje vijesti
23:00 Mr. Bean, serija
23:30 Sažeci Lige prvaka
00:00 Policijska akademija 3:
Ponovno u školi, film R
01:35 Na putu prema dolje, serija
02:25 Seinfeld, serija 95/180
02:50 Nate Berkus show, serija R
03:35 Na putu prema dolje,
serija R
04:20 Ezo TV, tarot show
05:20 Dnevnik Nove TV R
06:10 IN magazin R
06:30 Kraj programa
06:25 RTL Danas, (R)

07:00 Dragon Ball Z,
animirani film
07:50 PopPixie, crtani film
08:00 Moji džepni ljubimci,
animirani film (R)
08:15 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
10:10 Ekkluziv Tabloid,
magazin (R)
10:30 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija (R)
11:25 Vatro nebo, telenovela
12:15 Ruža vjetrova, serija (R)
13:10 Krv nije voda, serija (R)
13:05 TV event: Moby Dick,
mini serija,
drama/avantura (R)
14:00 Survivor, reality show (R)
15:05 Cobra 11, (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija
17:58 Kuhar i pol, kulinarska
emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Survivor, reality show
21:55 Kost, kriminalistička
serija (dvije epizode)
23:35 RTL Vijesti
23:50 Ubojiti stroj, igrani film,
akcijski (R)
01:25 Astro show, emisija uživo
02:25 RTL Danas, (R)

**SRIJEDA
18.4.2012.**

06:09 Najava programa
06:14 Među nama
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:07 Lugarnica 20, serija
10:00 Vijesti
10:10 Smrt u zoru - posljednji
carski bojni brod,
dokumentarni film (R)
11:10 Debbie Travis
preuređuje 3
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme
stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:10 Riječ i život
14:40 Indeks
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti u pet
18:20 8. kat: Život na ulici,
talk-show (R)
19:10 20pet, kviz
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Misija: Zajedno
21:05 Paralele
21:35 24 (8), serija
22:25 Otvoreno
23:10 Dnevnik 3
23:35 Vijesti iz kulture
23:45 Drugi format
00:35 Putem europskih fondova
00:50 Vrijeme je za jazz:
10 godina HGM
jazzorkestra Zagreb.
večer za Boška (2. dio)
01:50 In medias res
02:35 Zakon i red: Odjel za
žrtve 11, serija
03:20 Skica za portret
03:25 Indeks,
emisija o školstvu
03:55 Drugi format
04:40 Lugarnica 20, serija
05:25 8. kat: Život na ulici,
talk-show (R)

06:35 Najava programa
06:40 Kad zavolim, vrijeme
stane - telenovela
07:25 Teletubbies
07:50 Mala Tv:
--- TV vrtić
--- Crtani film
--- EBU drama za djecu (R)
08:20 Mega Mindy, serija
08:45 Connor na tajnom
zadatku 3, serija
10:00 Prijenos sjednice
Hrvatskog sabora
13:35 Aussie i Ted, američki
film (R)
15:05 Degrassi Novi naraštaj
4, serija za mlade
15:30 Djevojčica iz
budućnosti 1, serija
15:55 Školski sat
16:40 Mala TV:
17:10 Doktor Who 5, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 7, serija
19:15 Teletubbies
20:00 In medias res
20:25 Nogometna Liga prvaka
- emisija
20:40 Nogometna Liga
prvaka, 1. poluvrijeme
21:40 Nogometna Liga
prvaka, 2. poluvrijeme
22:35 Nogometna Liga prvaka
- emisija
23:00 Zakon i red: Odjel za
žrtve 11, serija
23:45 Kath i Kim 1,
humoristična serija
00:10 Retrovizor: Simpsoni
20, humoristična serija
00:35 Retrovizor: Braća i
sestre 4, serija
01:20 Retrovizor: Kojak 2,
serija
02:10 Noćni glazbeni program

06:30 I tako to..., serija
07:00 Astro boy, crtana serija
07:25 Super Loonatics
07:50 TV izlog
08:05 Kad lišće pada, serija R
09:05 TV izlog
09:20 Izgubljena čast, serija R
10:10 Walker, teksaški
rendžer, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Savršeni suprug, film
14:30 Walker, teksaški
rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija

22:05 Večernje vijesti
22:25 Bračna klopka, igrani film
00:10 Savršeni suprug, film R
01:40 Na putu prema dolje
02:30 Seinfeld, serija
02:55 Seinfeld, serija R
03:20 Na putu prema dolje, serija R
04:05 Ezo TV, tarot show
05:05 Dnevnik Nove TV R
05:55 IN magazin R
06:30 Kraj programa

06:20 RTL Danas, (R)
07:00 Dragon Ball Z
07:45 PopPixie, crtani film
08:00 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
08:15 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
10:10 Ekkluziv Tabloid, (R)
10:30 Galileo, zabavna/obrazovna emisija (R)
11:20 Vatrorebo, telenovela
12:15 Ruža vjetrova, serija (R)
13:10 Krv nije voda, serija (R)
14:00 Survivor, reality show (R)
15:05 Cobra 11, (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
17:58 Kuhar i pol, kulinarska emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Survivor, reality show
21:55 CSI: NY, (dvije epizode)
23:35 RTL Vijesti
23:50 Kosti, kriminalistička

serija (dvije epizode) (R)
01:25 Astro show, emisija uživo
02:25 RTL Danas, (R)

ČETVRTAK 19.4.2012.

06:09 Najava programa
06:14 Riječ i život
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:07 Lugarnica 20, serija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Filmska zvijezda: Riba u borbi za opstanak, dokumentarni film (R)
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Trenutak spoznaje
14:40 Hrvatska kronika BiH
14:55 Kulturna baština
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti u pet
17:21 Hrvatska uživo
18:20 8. kat: Profesija: Kirurg, talk-show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7!, kviz
21:05 Pola ure kulture
21:35 Ciklus dobitnika Oscara: Ničija zemlja, bosansko-slovensko-

belgijsko-francusko-talijansko-britanski film
23:20 Dnevnik 3
23:55 Neno Belan, snimka koncerta
00:55 In medias res
01:40 Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
02:25 Dr. Oz, talk show
03:10 Skica za portret
03:20 Reprizni program
04:20 Kulturna baština
04:35 Lugarnica 20, serija
05:20 8. kat: Profesija: Kirurg, talk-show

06:35 Najava programa
06:40 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
07:25 Teletubbies
07:50 Mala TV:
08:20 Mega Mindy, serija
08:45 Connor na tajnom zadatku 3, serija
09:10 Školski sat
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:25 Horse Crazy, američki film (R)
14:50 Degraasi Novi naraštaj 4, serija za mlade
15:15 Djevojčica iz budućnosti 2, serija
15:40 Školski sat
16:25 Mala TV:
16:55 Jom Hašoa, prijenos
17:35 Kulturna baština: Secesija u Osijeku
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 7, serija
19:15 Teletubbies

19:40 Glazba, glazba...
20:00 In medias res
20:50 Nogomet: Europska liga, emisija
21:00 Nogomet: Europska liga, prijenos
22:55 Nogomet: Europska liga, emisija
23:20 Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
00:05 U uredu 5, serija
00:30 Retrovizor: Simpsoni 20, humoristična serija
00:50 Retrovizor: Braća i sestre 4, serija
01:35 Retrovizor: Kojak 2, serija
02:25 Noćni glazbeni program

06:30 I tako to..., serija
07:00 Astro boy, crtana serija R
07:25 Astro boy, crtana serija
07:50 Super Loonatics
08:15 TV izlog
08:30 Kad lišće pada, serija R
09:25 TV izlog
09:40 Izgubljena čast, serija R
10:40 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teksaški rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti

22:25 Provjereno
23:25 Savršeni stranac, film
01:25 Bračna klopka, film R
03:00 Glupost nije zapreka, serija
03:25 Sjedi i šuti!, serija
03:50 Seinfeld, serija R
04:10 Ezo TV, tarot show
05:10 Dnevnik Nove TV R
06:00 IN magazin R
06:30 Kraj programa

06:20 RTL Danas, (R)
06:55 Dragon Ball Z
07:45 PopPixie, crtani film
07:55 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
08:10 Cobra 11, (dvije epizode)
10:05 Ekkluziv Tabloid, (R)
10:25 Galileo, zabavna/obrazovna emisija (R)
11:20 Vatrorebo, telenovela
12:15 Ruža vjetrova, serija (R)
13:05 Krv nije voda, serija (R)
14:00 Survivor, reality show (R)
15:00 Cobra 11, (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
17:58 Kuhar i pol, kulinarska emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija (R)
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Survivor, reality show
22:00 CSI, (dvije epizode)
23:40 RTL Vijesti
23:55 CSI: NY, (dvije epizode) (R)
01:30 Astro show, emisija uživo
02:30 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izrazno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18:30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorokom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorokom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorokom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

Podnošljiv poraz Sončana

LIPAR – Oslabljeni sončanski Dinamo gostovao je u Liparu kod istoimenog kluba, jednog od tri najozbiljnija kandidata za ulazak u viši rang natjecanja, u 16. kolu prvenstva Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula. U odnosu na prethodno kolo, utakmicu u Liparu plavi su započeli sa skrpljenom postavom, bez petorice standardnih nogometaša. Iako je stručno

vodstvo strahovalo od katastrofe, dečki koji su odigrali ovu utakmicu iznenadili su svojom borbanošću i odnosom prema igri i protivniku, te tako na najbolji način pokazali da nezamjenjivih nema. Istina, ubilježena je ništica, izraziti favorit je osvojio sva tri boda s dva zgoditka postignuta u prvom poluvremenu nakon pogreška proisteklih iz neiskustva Dinamove obrane. U drugom dijelu igra je bila ravnopravna i domaćini i gosti su stvorili nekoliko prigoda, no zgoditaka više nije bilo. Na koncu, Lipar – Dinamo 2:0. I ovo gostovanje pokazalo je da neki od ključnih igrača Dinama bez velikog pokrića počinju glumiti zvijezde i birati utakmice na kojima će igrati, a na kojima će, poput ove u Liparu, svoje suigrače ostaviti na cjedilu. Možda bi treneru bilo krajnje vrijeme za razmišljanje o ovakvom njihovom ponašanju i mjerama koje bi ove pojave, za dobrobit ekipe, na vrijeme eliminirale. Dinamo: D. Duraković, Borić, Balog, Bačić, Krpjan, A. Duraković (Kovač), Mihaljev, Đurđević, Kmezić, Karajkov, Vidaković (Topal)

I. A.

MEĐUPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA PALANKA - II. RAZRED

Zaslužena pobjeda gostiju

PLAVNA – U 9. kolu prvenstva Međuopćinske nogometne lige Bačka Palanka – II. razred, na igralištu u Plavni odigran je svojevrsni debi između momčadi dvaju susjednih mjesta, Sloge iz Plavne i Bačkog hajduka iz Bačkog Novog Sela. U tipično prvenstvenoj utakmici gosti su pokazali više želje i raspoloženja za pobjedom, a u drugom su poluvremenu bili ubjedljivo bolji. Po vrlo hladnom i vjetrovitom vremenu vodila se oštra, u pojedinim trenucima i gruba, ali uglavnom korektna igra. Prvo poluvrijeme završeno je rezultatom 0-0. Polovicom drugog poluvremena, iznenađnim pogotkom Lazarevića, gosti su povelili s 1-0, a to je ujedno bila i jedina prava šansa na utakmici. U sljedećem kolu Sloga gostuje u Vajskoj, gdje će protiv Labudnjače pokušati ostvariti bolji rezultat, a Bački hajduk dočekuje Borac iz Vizića, što će biti veoma važna utakmica kola.

Sloga: Novaković, Elesin (Grmuša), Adamović, Tučev, Oto, Probojčević (Zovak), Grubješić, V. Nikolić (Vranješ), Stojanović, Rakas, Kovačević.

Z. P.

PLIVANJE

Uskršnji miting

NOVI SAD – »Uskršnji plivački miting 2012« na kojem je sudjelovalo 19 klubova s 319 natjecatelja održan je 7. travnja u Novom Sadu. Plivači Spartaka su osvojili ukupno 4 medalje (2 zlatne, 1 srebrnu, 1 brončanu) i ekipno zauzeli 3. mjesto po broju osvojenih medalja. Pojedinačni rezultati: kategorija 11 godina i mlađi: Novak Savić 1. mjesto 50 leđno, 1. mjesto 50 delfin; Milan Radanović 3. mjesto 50 slobodno. Kategorija 12-13 godina: Davor Mamužić 2. mjesto 100 slobodno.

Plivači Spartaka Milica Šoštarec i Bojan Rašković nalaze se na pripremama reprezentacije Srbije, koja će nastupiti na juniorskom prvenstvu Balkana u Kruševcu, Comen kupu u Španiji i Europskom juniorskom prvenstvu u Belgiji.

NOGOMET

Novi bod Zrinjskog

LJUTOVO – Neodlučenim rezultatom na gostovanju kod Bratstva (2-2), nogometaši Zrinjskog 1932 osvojili su novi bod u natjecanju Gradske nogometne lige Subotice. Pogotke za plavo-bijelu momčad postigli su Tot Horgoši i Buljovčić. Sljedeći susret momčad Zrinjskog igra na svom terenu u Aleksandrovu protiv Udarnika iz Višnjeva u 16.30 sati (subota ili nedjelja, do zaključenja broja nije bilo potvrđeno).

FLASH VIJESTI

- * NOGOMET, Superliga: Spartak ZV – Partizan 1:2
- * NOGOMET, Prva liga, žene: Spartak – Napredak 4:0
- * NOGOMET, Vojvođanska liga Istok: Bačka – Obilić 8:0
- * ODOBJKA, finale doigravanja, drugi susret: Crvena zvezda – Spartak NIS 3:1
- * KOŠARKA, Prva B liga: Spartak – Viva basket: 97:102
- * DIZANJE UTEGA, Prvenstvo Srbije do 20 godina: Spartak prvak

SPECIJALNA PONUDA:

- Internistički pregled sa EKG, opšti pregled, dermatolog, psiholog, akupunkturolog 900
- Ginekološki pregled sa UZ i PAPA 2200
- Urološki pregled sa UZ 1900

"MEDIC" poliklinika
SUBOTICA,
GEORGI DIMITROVA 5
Tel: 024/553-959, 024/551-595

MIRAN KUJUNDŽIĆ, ODBOJKAŠ

Veliki uspjeh

Osnovnoškolska momčad »Matko Vuković« plasirala se među devet najboljih u Srbiji

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Odbojkaši Osnovne škole »Matko Vuković« iz Subotice ostvarili su veliki uspjeh plasmanom na Školsku olimpijadu koja će ove godine biti održana u Srijemskoj Mitrovici. Vođa momčadi i kapetan je *Miran Kujundžić*, odbojkaš druge momčadi Spartaka koji nas je u kraćem razgovoru upoznao sa svojom odbojkaškom pričom.

»Odbojkom se bavim nekoliko godina, točnije od petog razreda kada sam počeo ozbiljnije trenirati po uzoru na mog starijeg brata Vedrala. Kako sam ubrzo počeo napredovati, skupa s njim sam počeo odlaziti i na treninge u OK Spartak, gdje i danas treniram i igram za drugu momčad koja se pod stručnim nadzorom trenera *Igora Čajića* natječe u Prvoj vojvođanskoj ligi«, pojasnio je Miran svoju kratku odbojkašku povijest.

POZICIJA KOREKTOR

U matičnom klubu i školskoj momčadi Miran igra na vrlo zahtjevnoj poziciji korektora, člana postave od kojeg se očekuju izravni poeni.

»Korektorsku poziciju mi je odredio trener gledajući me tijekom priprema i zaključio kako je to mjesto na kojem mogu pružiti najviše u igri. I meni osobno ta pozicija vrlo odgovara, a najveću kvalitetu pokazujem, kako stručnjaci kažu, prilikom tzv. pametnih smečeva kada uspijevam pronaći najbolju putanju prema nebranjenoj protivničkoj polju. Uz visinu, imam vrlo pristojan odraz, što uz tehniku daje prednost prilikom izvođenja smeč udarca. Po igračkoj vokaciji sam izraziti napadač, ali po potrebi moram skakati i u obrambeni blok, što mi još

uvijek malo teže uspijeva. No, trudim se što više usavršiti i igru u obrani koja je također izuzetno važna.«

TRENINZI

Zbog nedostatka prostora za trening, mladi odbojkaši Spartaka primorani su okupljati se u noćnim terminima kada jedino postoji mogućnost okupljanja cijele momčadi.

»Treniramo četiri puta tjedno i malo je nezgodno jer su treninzi u kasnijim noćnim satima, a ujutro treba rano ustati, učiti i ići u školu. No, ljubav prema odbojci daje snage da se sve to izdrži i uklopi u svakodnevni školsko-sportski raspored. Škola je na prvom mjestu i imam sve petice, a i odbojka dobro ide, pa nema nikakvih problema«, smije se Miran.

KLUB

Druga momčad Spartaka natječe se u Prvoj vojvođanskoj ligi u kojoj igraju mnogo iskusnije ekipe, za razliku od »plavih« poletaraca čiji je prosjek godina daleko ispod punoljetnog doba.

»Mi smo zbilja najmlađa momčad ove lige i naši su protivnici uvijek po nekoliko godina stariji od nas, ali to uopće nije važno. Nama je važno stjecati potrebno iskustvo u ligaškim susretima, a svaka nova utakmica je prilika da pokažemo napredak u treniranju. S obzirom da je prva momčad osvojila naslov prvaka u Prvoj ligi i izborila plasman u Superligu, još je veća motivacija za igračko dokazivanje. Nekoliko igrača iz naše momčadi prekomandirano je u prvi tim, a meni je trener najvjestio kako bih, ukoliko se potrudim, i ja mogao na ljeto biti priključen seniorskom sastavu.

Također, želio bih istaknuti kako nam je svima drago što je prva momčad, nakon puno godina, ponovno dio odbojkaške elite, a mi smo je redovito bodrili tijekom svih ligaških

susreta i po potrebi sakupljali lopte uz teren. Biti dijelom superligaškog kolektiva velika je stvar za svakog sportaša.«

ŠKOLSKA MOMČAD

Osnovnoškolska momčad »Matko Vuković« ostvarila je jedan od najvećih sportskih uspjeha u povijesti svoje škole izborivši plasman na Školsku olimpijadu, gdje će se natjecati među devet najboljih škola u Srbiji.

»Tijekom kvalifikacijskih natjecanja za Školsku olimpijadu, prvo smo postali prvaci grada, potom okruga i na koncu pokrajine, i izborili mjesto među najboljim osnovnoškolskim ekipama u državi.

U polufinalu prvenstva Vojvodine bili smo bolji od vršnjaka iz Padeja, dok smo u velikom finalu nadigrali rivale iz Novog Sada. Svi susreti školskog sustava natjecanja igraju se na dva dobivena seta, a zanimljivo je istaknuti kako od početka natjecanja na najnižoj, gradskoj razini nismo izgubili niti jedan set. Osobno, meni je puno lakše igrati na školskoj razini, mreža je niža, a imam i mnogo više slobode u igri. Opet, s druge strane mnogo je više odgovornosti na meni jer sam kapetan momčadi i često je na meni rješavanje težih situacija u igri. Klupsko mi iskustvo puno pomaže i nastojim ga što korisnije iskoristiti tijekom igre«.

OLIMPIJADA

»Sportsko natjecanje najboljih škola u Srbiji, Školska olimpijada, održava se u svibnju ove godine u Srijemskoj Mitrovici i mi ćemo predvoditi našom profesoricom tjelesnog i trenerom momčadi Zorom Platup u odbojci predstavljati našu školu 'Matko Vuković'. Vjerujem kako ćemo i na Olimpijadi nastaviti s dobrim rezultatima i vratiti se s nekom od osvojenih medalja«, zaključio je razgovor Miran Kujundžić

POGLED S TRIBINE

Matematika

Gostujućom pobjedom protiv Šibenika nogometaši Dinama su i matematički osigurali novi, sedmi uzastopni naslov prvaka Hrvatske. Osim bodovno, petnaest više od drugoplasiranog Hajduka i bolji skor u međusobnim duelima, momčad iz Maksimira je i igrački superiorna u odnosu na sve ostale rivale na domaćoj sceni. Dokaz – u osam proljetnih susreta zabilježila je isto toliko pobjeda uz 25 postignutih i samo jedan primljeni zgoditak u velikom hrvatskom derbiju. Novi kormilar Ante Čačić rutinirano je dovršio posao koji je još jesenas započeo njegov prethodnik Jurčić.

Ali, priča o Dinamu kao hrvatskom prvaku je stara već nekoliko godina i to nije ništa novo. Ovoga puta je novo

pitanje u kojem smjeru će Dinamovci krenuti u susret novim kvalifikacijama za Ligu prvaka. Jesu li nova, atraktivna pojačanja na vidiku u cilju stvaranja znatno jače momčadi, koja bi mogla nešto napraviti u društvu znatno jačih europskih rivala, ili je sukladno situaciji koja trenutačno vlada u hrvatskom nogometu u planu neka znatno skromnija varijanta, pa što bude.

Karte su još zatvorene.

U svakom slučaju, sve čestitike novom–starom prvaku koji je još jednom pokazao i dokazao na kojoj adresi stanuje najbolja momčad države sudionice Europskog prvenstva u Poljskoj i Ukrajini.

Rezultatski skor od 21 pobjede, 3 neodlučena susreta i samo jednog poraza, uz gol razliku 64-8, pet kola prije kraja regularnog dijela prvenstva lišio je još jednu sezonu natjecateljske drame i neizvjesnosti do samoga kraja. Objektivno, Zagrepčani su još nekoliko kola prije već bili »viđeni« na tronu, ali trebala je još samo i matematička potvrda.

A sada slijede nove kalkulacije.

D. P.

NOGOMET

Dinamo prvak

Pet kola prije kraja prvenstva Dinamo je pobjedom protiv Šibenika (3-0) osigurao naslov prvaka, a Hajduk je domaćim slavljem nad Karlovcem (1-0) vrlo vjerojatno potvrdio drugu poziciju.

Ostali rezultati 25. kola: Istra 1961 – Inter 2:1, Zadar – Split 2:1, Rijeka – Zagreb 0:1, Lokomotiva – Cibalia 1:2, Lučko – Osijek 2:2
Tablica: Dinamo 66, Hajduk 51, Split, Slaven 40, Lokomotiva, Cibalia, Zagreb 36, Zadar 35, Istra 1961 34, Rijeka, Osijek 32, Inter 31, Šibenik 24, Lučko 22, Karlovac 17, Varaždin 8

KOŠARKA

Cibona vodi

Pobjedom protiv Splita (92-75) Cibona je nastavila pobjednički niz u 1. HKL i s maksimalnim učinkom drži prvo mjesto na tablici. Malo iznenađenje je napravio Zadar svladavši na domaćem parketu Zagreb (69-62).

Ostali rezultati 6. kola: Cedevita – Jolly JB (89 – 68), Svjetlost Brod – Zabok 74:73

RUKOMET

Hrvatska na Ol

Stri sigurne pobjede protiv Japana, Čilea i Islanda na kvalifikacijskom turniru u Varaždinu muška rukometna reprezentacija Hrvatske izborila je plasman na Olimpijske igre. Prvo mjesto iz kvalifikacija garantira bolju poziciju u ždrijebu za olimpijski turnir.

TENIS

Poraz protiv Argentine

Davis cup reprezentacija Hrvatske nije uspjela svladati Argentinu na gostovanju u Buenos Airesu i izboriti plasman u polufinale najmasovnijeg teniskog momčadskog natjecanja. Martin Del Potro je svladao Marina Čilića (6-1, 6-2, 6-1) u odlučujućem susretu i donio Argentincima nedostižnu prednost od 3-1. Jedini poen za Hrvatsku osvojio je upravo Čilić pobjedom protiv Nalbandiana (5-7, 6-4, 4-6, 7-6, 6-3).

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Kupujem: plinske boce, plaćam 1000 dinara, krupnjak krupač Odžaci do 70 eura, a Lifam do 50 eura i kupujem traktor IMT ili Rakovica, priključne strojeve, motokultivator. Tel.: 063-8131246.

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909.

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutoj ulici, preko puta Blaškoveg križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

U Subotici na Radijalcu izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG CATV, za učenika-cu nepušača. Tel.: 024-558227 ili 061-1979116.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Torte i kolače pravim. POVOLJNO. Tel.: 024-527-499 i 064-18-39-591.

Prodajem sliku ulje na platnu hrvatskog slikara Ivana Čorka. Slika je stara 50-60 godina Tel.: 061-139-19-52.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s bakterijom eserihije coli, bronhijalne astme glavo-bolje. Tel.: 064-29-42-338.

U najljepšem dijelu Kertvaroša u Subotici 800 m od Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60 m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V.=750W. Može nekompletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača. Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Izdajem dvosoban namješten stan u Zagrebu (Folnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje, blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.: 00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i 00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne mature za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mlađu žensku osobu koja nije u radnom odnosu za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.: 024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Povoljno prodajem 80 knjiga iz kompleta »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Tel.: 024/542-754.

Prodajem petosobnu kuću na kat u centru Kertvaroša, može za 2 obitelji, od čvrstog materijala izgrađena 1966.-1968., gradsko grijanje, voda, trofazna struja, parket, cca 200-200 m², plac cca 500 m². Tel.: 024-545-901.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064-3467056; www.okrugic-camci.co.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Prodajem kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Povoljno izdajem zidanu garažu, može stati i dva auta, minut od autobusnog kolodvora Subotica. Tel.: 064-9640-745.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića, Portret djevojčice s psom. Povoljno. Tel.: 061-4338-102.

Izuzetno povoljno iznajmljujem kuću kojoj je potrebno sređivanje. Cijena po dogovoru. Blizu autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064-9640-745.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Preplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS353550000020029242 I
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

STIPAN PERIŠKIĆ BISKUPOV, NATURALIZIRANI OSJEČANIN

Monoštor – najljepše selo na svijetu

Stipan Periškić Biskupov na razgovor je došao skupa s Matijom, obojica su tu ispreka, vršnjaci, druže se povremeno i obojica su već dugo naturalizirani Osječani. I dok je Matija hvalio Bereg, Stipan je pun priče o Monošturu. Rođen je u Bačkom Monošturu 1947. godine i rođenjem stekao nadimak – Biskupov. U svakom selu svi imaju nekakav nadimak, a u Monošturu ima čak 70-ak obitelji Periškić i tko bi ih razlikovao da nema nadimaka. Njegovi su Biskupovi, a ima i Pljuštinih, Goginih, Čanjinih, a mogli bismo još nabrajati.

Zašto Biskupovi? Pradjed Stipanov čuvao je marvu i zaspao ispod drveta u ataru. U snu je vidio jarku svjetlost, kao da se nešto ukazuje, a bogami se i uplašio. Probudio se i pošao kući povjeriti se ukućanima. Nekako u to vrijeme župnu je crkvu trebao pohoditi biskup, a crkva sv. Petra i Pavla u Monošturu građena je od 1752. do 1761., i kada je ulazio u selo, djeca iz šora trčala su ispred njega i vikala: »Evo biskup, evo biskup«. Nije mu bilo jasno zašto to rade, dok nije došao kući a ukućani ga zaprepasteni

upitali – što je s tobom, kako si posidio? To je priča koju je Stipan čuo, a čuo je i nastavak, da je djed sutradan otišao na isto mjesto i kopao, iskopao dva čupa zlatnika, kupio zemlju i podijelio to djeci.

Osnovnu školu Stipan je završio u Monošturu, a srednju medicinsku u Somboru i stekao naobrazbu farmaceutskeg tehničara. To mu je pomoglo da ubrzo nađe posao i to u Osijeku, gdje dolazi 1967. godine. Već sljedeće se ženi. Na plesnjaku u Domu kulture, kod Gradske knjižnice, upoznao je Jadranku iz Tihaljine (Hercegovina) i nedugo zatim njih dvoje uplovili su u bračnu luku. Izrodili su dvoje djece, *Sašu* i *Željku*, i danas od njih imaju troje unučadi, veliku radost za baku i djeda.

»ŠOKADIJA« U BILJU

Stipan se zaposlio u gradskoj ljekarni u Osijeku i u toj branši odradio čitavi radni vijek, mada je promijenio brojne ljekarne, od gradskih do onih u susjednim selima. Jadranka je naobrazbom nastavnica hrvatskog jezika, ali i ona je svoj radni vi-

jek odradila u osječkim ljekarnama i danas su oboje u mirovini. Odavno su već u Osijeku, stekli su dosta prijatelja, druže se povremeno, no Stipan se i ovdje rado druži s Monoštorcima, kojih u Osijeku i okolici ima baš dosta. »Osnovni smo u Bilju našu udrugu 'Šokadija' i ja sam bio u organizacijskom odboru. Uvidom u evidenciju vidljivo je da udruga broji 105 članova. Istina, nisu svi Monoštorci, ali mi smo i statutarom odrednicom omogućili da članovi udruge mogu biti i svi zetovi i sve snahe, jer su se oni i prid Bogom zavitovali na ljubav prema Monoštorcima i njihovom zavičaju«, kaže Stipan. Okupljaju se par puta godišnje, a jednom godišnje u goste zovu KUD Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora. Dođe pun autobus Monoštoraca, i to je svojevrsan prinos čuvanju zavičajne baštine. Uživaju u pjesmi, plesu, prelijepoj monoštorskoj narodnoj nošnji i pregršti uspomena na Monoštor.

REDOVITO U MONOŠTORU

Stipan redovito odlazi u Monoštor, tamo mu je sestra s obitelji, dosta rodbine i prijatelja. Tamo su mu bratići i sestrice, tamo je od starijih još samo ujak, a vjenčani kum je u Somboru, pa se uvijek nađu u Monošturu. Redovito odlazi za crkveni god, a to je u Monošturu blagdan Sv. Petra i Pavla. Bodrog-fest je predivna manifestacija koja se mora doživjeti. On i društvo uvijek kušaju prženog smuđa-porcijaša, mada ni čobanac od divljači nije za podcijeniti. Idu i za Marijanske svečanosti, kada se u župnoj crkvi okupe zborovi iz Bačke, Srijema i Hrvatske, a svakako i za Zavitni

dan, kojega u Monošturu slave kao uspomenu na 13. listopada 1944. godine, kada je župnik *Matiša Zvekanović* sa župljanima molio Boga da partizansko i rusko topništvo ne sravni selo sa zemljom. Molitve su im uslišene, Monoštor je pošteđen, a Zavitni dan obilježavaju već dulje od 60 godina. I okupe se Monoštorci, ne samo iz sela, već svi koji su diljem Hrvatske i diljem svijeta.

Stipan je i pčelar, a počeo je još 80-ih sa susjedom *Dankom* sa samo dvije košnice. Zavolio je taj hobi i danas ima tridesetak košnica, dvije prikolice, sav potreban pribor, vrcaljku i otrešać s elektromotorom, kojega uključi na akumulator. Hobi je zahtijevan, o pčelama brine tijekom čitave godine, posebice tijekom ovako hladne i studene zime, pa onda od proljeća kada sve počne mediti, a nagrada za trud je med iz vlastite proizvodnje. Na upit koji je med najbolji, Stipan kaže da je svaki med najbolji, jer med je lijek, a on preferira livadski, jer je pun različitih sastojaka.

Stipan je i strastveni ribič, što nije čudo za čovjeka koji je rođen pokraj Dunava, a živi uz Dravu. Živi u osječkom Donjem gradu i kaže da je za svakoga donjograđanina sramota da nema čamac. Često se s prijateljima otisne niz Dravu pa onda navečer uživaju u ulovu i lijepom baranjskom vinu. U Monošturu ne peca, nema dozvolu i ne želi imati neugodnosti, ali zato redovito kušaju fiš, po kojemu je Monoštor nadaleko poznat. Monoštor je najljepše selo na svijetu, 2004. je dobio nagradu kao Najselo u Vojvodini, pa nije ni čudo da su se prošle godine baš u Monošturu sastali predsjednici *Tadić* i *Josipović*.

Slavko Žebić

Oplemenjuje drvo, ali i drvo njega

Nekada se u Sonti od drveta radilo sve što ljudski um može i zamisliti, od kuhinjskih potrepština, do paorske opreme. Majstora drvodjelja bilo je na svakom koraku, ali ne onih izučenih, nego majstora koje je iznjedrila šokačka sirotinja i vlastita visprenost. Jedan od rijetkih, čovjek s dušom i duhom primjerenijim davno prohujalim vremenima no današnjici, *Ivan Vidaković – Peja*, čovjek koji s ponosom za priznaje da je »naj pravi, zadrži Šokac« i danas zna običnom komadu drveta udahnuti dušu, a njegovu oplemenjuje to isto drvo.

»Po obrazovanju nisam stolar, niti drvodjelja, precizne definicije onoga što svom dušom i ljubavlju radim, nema. Drvo me je privlačilo i nadahnjivalo otkad znam za sebe, pa evo i sada u zrelim godinama radujem se poput djeteta kad uspijem od drveta izraditi zamišljeno. Puno je znanja i mudrosti u iskustvima starih, puno sam vremena proveo u razgovorima s djedovima«, priča Vidaković.

Veliki je poštovatelj šokačke tradicije, a zna gotovo sve o dijelovima stare gradnje u kojoj je osnovni materijal drvo. Isto tako, radi potreba svoje KPZH »Šokadija« počeo je učiti svirati bas kad je već zagazio u šesto desetljeće, pa je danas nezaobilazan na pozornici. No, Peja ne bi bio Peja, kad ne bi razmišljao i dalje. Poznavajući dušu drveta, sve ga je više kopkalo kako se to stvara zvuk, kako se ta glazbala izrađuju.

»Sate i sate sam provodio u razgovoru sa svojim velikim prijateljem *Stankom Klecinom – Krečanom*. On je već dosta tambura popravio, a jedan broj i izradio. Njegove su me priče sve više intrigirale, pa sam i ja, svakako uz njegovu pomoć, uradio prvi pokušaj, pa drugi i eto mogega novoga hobija. Ovaj minijturni bas započeo sam raditi kao igračku, ali sada namjeravam postaviti i mehanizam i žice, jer mi ljudi koji su kompetentni kažu kako bi trebao davati dobar zvuk«, priča Vidaković, ponosno pokazujući izrađeni mali bas.

U njegovoj se radionici da vidjeti još nekoliko glazbala. Tu je samica, prim, gitara, a na radnoj plohi je i rastavljeno čelo.

»Neke dijelove ovih glazbala nisam znao uraditi sam, tu mi je u pomoć priskakao prijatelj Stanko. A ovo čelo zaradio sam na neobičan način. Dobio sam ga od Roma, u zamjenu za hrpu staroga željeza. Izvitopereno je, a po konstatacijama onih koji to znaju bolje od mene – i nestručno popravljano. Ovo će biti pravi ispit za mene. Namjeravam mu čeonu i zadnju plohu izmijeniti, a za glavu i vrat će mi opet biti potrebna Stankova mala asistencija. Bitno je odabrati pravi materijal i imati dosta strpljenja, jer ovaj posao ne trpi žurbu«, priča Vidaković, blago prelazeći dlanom i prstima po površini ranije izrađenog malog basa. U tim momentima podsjeća na plahoga tinejdžera, koji pokušava pomilovati djevojku, ali se plaši da je ne ozlijedi. »Eto, tko voli drvo, voli ga, u bilo kojem obliku. Isto tako, tko voli glazbu, voli ju. Meni je hobi obrada drveta, ali isto tako i svirka. A u ovom hobiju je sva moja trenutačna strast, jer objedinjuje prethodna dva«, završava priču Vidaković.

13. travnja 2012.

Odmor

Vrijeme je blagdana i spajanja neradnih dana. Stiglo je i proljeće. Ljudi su željni malo odmora.

Nažalost, mnogi su već godinama na prinudnom odmoru, jer nemaju zaposlenje. Tko zna, možda će se nakon ovog proljetnog odmora ukazati neka šansa za novi posao. Jer, raditi se mora...

U NEKOLIKO REDAKA

FOTO KUTAK

Nasmijano društvo!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Gaja Alaga

Koje je godine i gdje rođen hrvatski teorijski fizičar Gaja Alaga? Gdje je stjecao akademsku naobrazbu?

Na kojem je institutu boravio na specijalizaciji od 1952. do 1954. godine?

Čega je postao suotkrivač 1955. godine?

Po čemu je najpoznatiji u fizici?

Koji je grad prema njegovom izboru bio središnje mjesto stalnog znanstvenog angažmana?

Čega je bio znanstveni pionir?

Kada je i gdje umro Gaja Alaga?

Roden je 1924. godine u Lemešu. U Budimpešti i Zagrebu. Na institutu »Niels Bohr« u Kopenhagenu, Berkeleyu i »Ludvig Maximilian«... K-izbornih pravila. Po pravilima čestitog ponašanja (Alagina izborna pravila). Zagreb. Teorijske fizike atomske jezgare. Umro je 7. rujna 1988. godine u Zagrebu.

VICEVI

Škrti otac popravlja kapiju i na kraju posla uvidi kako nema dovoljno ulja da podmaže šarke.

Da sinu bocu i pošalje ga kod susjeda.

- Tata, a novac? Ulje treba platiti - reče mu upitno sin.

- Ne treba sine. Samo ti idi kod susjeda.

Susjed natoči litru ulja i zatraži novac.

- Nemam. Tata mi nije dao novac - slegne ramenima sin.

Bijesan susjed isprazni bocu i vrati je malom.

Sin se vrati doma s praznom bocom i pruži je ocu, a ovaj će zadovoljno:

- Vidiš da ne treba novac. Unutra imam taman dovoljno da podmažem šarke.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

VIKEND AKCIJA 13.04.-16.04.2012.

Komplet za riblju čorbu 420 g

POSNO

1 kg 666,43 din

~~309.90din~~
279.90din

Vino bijelo Karlovački rizling 1 l

~~169.90din~~
155.90din

Pasuljica 1kg

~~166.50din~~
141.90din

Špinati 500g

1 kg 65,80 din

~~45.90din~~
32.90din

Pire krumpir 120g

1 kg 404,17 din

~~56.50din~~
48.50din

Deterdžent za rublje Persil Expert Regular Compact 6kg + Persil 2 kg **GRATIS**

-35%

SUPER PONUDA

~~1.857.90din~~
1.199.90din

Kore Rozen napolitana 800 g

1 kg 312,38 din

~~279.90din~~
249.90din

Keks Grete 230g 2+1 GRATIS

1 kg 231,74 din

~~179.90din~~
159.90din

Džezva okrugla

~~579.00din~~
459.90din

NOVO

PETAK - SUBOTA - NEDJELJA

Popust na svaku kupnju i 10. 11. 25. i 26. u mjesecu!

Popustu ne podleže: duhanska roba, tisak, artikli iz robnih rezervi, akcijski artikli i artikli sa trajno niskim cijenama

- 10%

Hrvatsko nacionalno vijeće,
Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata i
NIU »Hrvatska riječ«

raspisuju nagradni literarni i likovni

NATJEČAJ

za učenike osnovnih i srednjih škola koji
pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku ili
predmet Hrvatski jezik s elementima
nacionalne kulture, kao i za učenike –
članove hrvatskih udruga
kulture u Vojvodinina temu

Moj lijepi zavičaj

u čast 100. obljetnice rođenja pisca Ante
Jakšića i 150. obljetnice rođenja pjesnika
Ante Evetovića Miroljuba.

Literarni radovi (pjesma, proza u obliku
kratke priče ili sastavka) mogu biti pisani
hrvatskim standardnim jezikom, te
mjesnim hrvatskim govorima (bunjevačka i
šokačka ikavica). Likovni radovi mogu biti
rađeni u svim tehnikama, na formatima
maksimalne veličine bloka 5. Radovi
trebaju sadržavati sljedeće podatke: ime i
prezime učenika, razred, naziv škole i
mjesto, ime i prezime učitelja, nastavnika
ili profesora (mentora).

Radove je potrebno poslati na adresu
Hrvatskoga nacionalnog vijeća,
Preradovićeva 13, 24000 Subotica
Rok za predaju radova je
20. svibnja 2012. godine.

Autori najboljih radova bit će nagrađeni na
završnoj svečanoj akademiji za
najuspješnije učenike,
u lipnju 2012. godine.

Dodatne informacije mogu se dobiti kod
Anđele Horvat, članice IO HNV-a
zadužene za obrazovanje na telefon:
+381/646590686 ili e-mailom:

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

INFORMEDNO-POLITIČKI TIJENIK
IZLAZI OD 1945. DO 2011.
OBRATILI SU SE

HRVATSKA RIJEČ

